

Нацыянальны цэнтр па архівах і справаводства
Рэспублікі Беларусь

Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі

Беларускі навукова-даследчы інстытут дакументазнаўства
і архіўнай справы

ГЕРБОЎНІК БЕЛАРУСКАЙ ШЛЯХТЫ

Том 1

Мінск
2002

Нацыянальны гістарычны
архіў Беларусі
БІБЛІЯТЭКА
І.Б. № 25422

УДК 94 (476): 929.6

ББК 63.3 (4 Бей)

Г37

Аўтарскі калектыў: Т.Капіца, А.Леўчык, С.Рыбчонак (кіраўнік),
У.Свяжынскі, Т.Седлярэвіч, Ю.Функ, І.Шпілеўская, З.Яцкевіч
Навуковыя рэдактары: доктар гістарычных навук Г.Я.Галенчанка,
прафесар, доктар габілітаваны А.Рахуба

Рэцэнзенты: доктар гістарычных навук Э.М.Савіцкі,
кандыдат гістарычных навук М.Ф.Спірыдонаў

Рэкамендавана навуковай радай Нацыянальнага гістарычнага архіва
Беларусі

Рэдкалегія: А.К.Галубовіч (старшыня), С.А.Рыбчонак (адказны са-
кратар), У.І.Адамушка, У.В.Фядосаў

Мастак А.Леўчык

Г37 **Гербоўнік** беларускай шляхты. Т. 1. / Т.Капіца, А.Леўчык,
С.Рыбчонак і інш. – Мн.: БелНДІДАС, 2002. – 493 с.

ISBN 985-6099-83-8

Нацыянальным гістарычным архівам Беларусі распачата шматтом-
нае выданне пад агульнай назвай "Гербоўнік беларускай шляхты". Па-
даюцца матэрыялы па генеалогіі і геральдыцы шляхецкіх родаў
Беларусі, у тым ліку звесткі пра іх паходжанне, валоданне маёнткамі,
выявы гербаў і пячатак, якімі яны карысталіся, пасады і ўрады вядомых
прадстаўнікоў роду і іншая шматлікая інфармацыя.

Разлічана на гісторыкаў, спецыялістаў дапаможных гістарычных
дысцыплін, краязнаўцаў, усіх тых, хто цікавіцца каранямі сваіх прод-
каў, даўняй гісторыяй і культурай Беларусі.

УДК 94 (476): 929.6

ББК 63.3 (4Бей) →

ISBN 985-6099-83-8

© НДІА Беларусі, 2002

© А.Леўчык, вокладка і малюнкі
гербаў, 2002

ШЛЯХТА БЕЛАРУСІ: ДОЎГІЯ ПУЦЬВІНЫ ГІСТОРЫІ

У айчынай гістарыяграфіі гісторыі Беларусі, здаецца, няма
больш імянай і забытай тэмы, як гісторыя прывілеяваных саслоўяў
("станаў") за межамі іх непасрэднай сацыяльна-эканамічнай дзей-
насці. Гісторыя Беларусі (у адрозненне ад іншых еўрапейскіх краін,
дзе дзейнічалі знакамітыя вяльможы, рымскія папы — апекуны вы-
сокага Рэнэсанса, князі і манархі) выглядала скажонай і збеднёнай.
Між тым свецкі, шляхецкі стан у своеасаблівых умовах Беларусі,
Вялікага княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай адыграў адносна
больш значную ролю ў гістарычнай эвалюцыі гэтага рэгіёна Еўропы,
чым у шмат якіх іншых краінах старога кантынента, дзе раней і
выразней на гістарычнай арэне выявілася дзейнасць трэцяга саслоўя і
склаўся ўстойлівы саюз бюргерства і вярхоўнай улады.

Шляхта Беларусі была асноўным сацыяльным пластом беларуска-
га насельніцтва, які ўдзельнічаў ва ўтварэнні і развіцці дзяржаўнасці,
станаўленні гістарычна ўнікальнай формы грамадска-палітычнага
ладу ў тэрытарыяльных межах Вялікага княства Літоўскага, Рускага
і Жамойцкага, а пазней Рэчы Паспалітай.

На працягу некалькіх стагоддзяў рыцарства, шляхта Беларусі,
Літвы, Украіны дзейсна выконвалі сваю галоўную саслоўную місію
(*ius militari*): пашыралі, умацоўвалі і абаранялі Вялікае княства
Літоўскае ў яго адносінах з Ордэнам, суседнімі рускімі княствамі,
ардынскімі крымчакамі. Актыўная падтрымка вярхоўнай улады ас-
ноўнымі слаямі беларускай, літоўскай і ўкраінскай шляхты дала маг-
чымасць ў 2-й палове XVI ст. ажыццявіць планы рэальнай дзяр-
жаўнай уніі з Польшчай, актывізаваць усходнюю палітыку Вялікага
княства Літоўскага ў яго дачыненнях з Маскоўскім вялікім княствам
у канцы XVI—XVII ст.

У часы падзелаў Рэчы Паспалітай у канцы XVIII ст., у т.зв.
"польскіх" паўстаннях XIX ст. значныя пласты шляхты, дваранства
Беларусі ўзначальвалі і падтрымлівалі нацыянальна-вызваленчы рух
на былых землях Вялікага княства Літоўскага. Менавіта рэфарматар-
ская шляхта Польшчы, Беларусі і Літвы ў 1791 г. выразна абвясціла
вялікія духоўныя і грамадскія прынцыпы, прыняла адну з найбольш
ранніх, прагрэсіўных і дэмакратычных на той час еўрапейскіх кан-
стытуцый.

метнымі ўдзельнікамі айчыннага і сўрапейскага культурна-гістарычнага працэсу. Іх творчасць (асабліва ў дзяржаўна-палітычных і іншых сферах нестрадзійнай культуры) з'яўляецца арганічнай часткай агульнай духоўнай і гістарычнай спадчыны Беларусі, а ў пэўным сэнсе і ўсяго Вялікага княства Літоўскага.

Шляхта Беларусі і Літвы. Вялікага княства Літоўскага як прывілеяваны стан прайшла доўгі шлях ад пачатковага этапу яе сацыяльнага адасаблення да пераўтварэння ў шырокае адносна замкнёнае саслоўе. Варта адзначыць галоўныя вехі гэтай саслоўнай эвалюцыі.

Саслоўная структура феадальнага грамадства пачала складацца яшчэ ў часы сярэднявечнай Русі. У гэты перыяд фарміруюцца такія групы насельніцтва, якія адрозніваюцца ад іншых па сваіх функцыях, сацыяльна-эканамічнаму, прававому становішчу. Першым саслоўем у пэўным сэнсе гэтага слова стала духавенства грэка-візантыйскага абраду, якое атрымлівала княжацкія даніны, царкоўныя ўставы, мела сваю структуру, іерархію, юрысдыкцыю. Княжацкія ўставы XI—XIII стст. канкрэтызуюць катэгорыі мітрапаліцкіх і епіскапскіх царкоўных людзей (ігумен, святар, чарнец, дыякан, дзяк і інш.), сферы дзейнасці царкоўных судоў, якія тычыліся “міран”: “Князю и боярам и судиям в те суды нелзе вступатися”¹.

Старажытныя юрыдычныя помнікі згадваюць розныя слаі вольнага і залежнага насельніцтва — мужы, пасадаскія людзі, чэлядзь, халопы, закупы і інш. Актавыя крыніцы, летапісы, хронікі дазваляюць вылучыць таксама тыя свецкія сацыяльныя групы, якія прадстаўлялі фэадальныя верхі Русі. На вяршыні іерархічнай лесеіцы, безумоўна, стаялі князі “вялікія”, “старэйшыя”, ніжэй якіх знаходзіліся князі малодшыя, службовыя, удзельныя. Значная частка гэтых людзей была павязана з “вялікімі” роднаснымі і васальнымі адносінамі. У актах Полацкага, Смаленскага і іншых княстваў XIII—XIV стст. згадваюцца “баяры” (упершыню ўпамінаюцца ў руска-візантыйскім дагаворы 911 г.), дружнынікі.

У XIV—XV стст. у крыніцах з'яўляюцца "дваране" (прыдворныя службовыя людзі), "змяне" або "змяляне" і інш. Сацыяльныя межы паміж гэтымі сляямі не заўсёды былі выразнымі, а іх рэальнае ста-

новішча визначалася сацыяльна-эканамічнымі (землеўладанне, колькасць залежнага насельніцтва), васальна-іерархічнымі, службовымі і генеалагічнымі фактарамі. Сярод баяр, напрыклад, вылучаліся баяры вялікія і меншыя, княжацкія ("баяры нашы") і земскія, "Великийи господья бояре, и боярыни, и все именитые народи" (феадальная знать), што падтрымлівалі Сафійскую царкву сваімі данінамі — "упоминок себе и за спасение своей души, и своему роду всему села, и волости з даньми, и со всеми доходы, также и земли и воды з борми, и с всеми пошлинами, с людьми и с озерами", згадваюцца ва ўстаўной грамаце кіеўскага князя Аляксандра Уладзіміравіча (Альгердавіча) кіеўскаму мітрапаліту Ісідору 1441 г.¹

Пэўную спецыфіку прадстаўляла сацыяльная структура феадалаў Літвы ў XIII—XIV стст. Побач з найбольш уплывовымі старэйшымі князямі (дагавор 1219 г. з вальнскімі князямі) існавалі звычайныя князі, князкі, баяры (воіны-рыцары) і інш. Храністы Тэўтонскага ордэна выкарыстоўвалі разнастайную, не заўсёды адэкватную заходнеэўрапейскую лацінскую тэрміналогію для апісання феадалаў Літвы: *nobiles, nobiliores, barones, domini, kunige, seniores, potentiores*. богагу і інш.² Пазней назва “князі” замацавалася ў Вялікім княстве Літоўскім пераважна за нашчадкамі Рурыкавічаў, вялікіх князёў літоўскіх, татарскай (ардынскай) знашю. Большасць феадалаў аб’ядноўвала землеўласнасць (на ленным ці аладзіяльным праве) і воінская або службовая (судова-адміністрацыйная, прыдворная) павіннасць. Працэс фарміравання саслоўнай структуры Беларусі і Літвы працягваўся доўга, але ніводная група свецкіх феадалаў да канца XIV — пачатку XV ст. не мела яшчэ свайго вызначанага юрыдычна дзяржаўна-прававога статусу.

Эвалюцыя сацыяльных адносін і збліжэнне з Польшчай у канцы XIV — пачатку XV ст. у значнай ступені абумоўленыя актуальнымі ўнутры- і знешнепалітычнымі інтарэсамі. паскорылі фарміраванне шляхецкага саслоўя ("стану") Вялікага княства Літоўскага. Юрыдычна гэты працэс быў замацаваны шэрагам заканадаўчых актаў, непасрэдна звязаных з Крэўскай (1385). Віленска-Радамскай (1401) і Асабліва Гарадзельскай (1413) уніямі.

² Ловмянский Х. О происхождении... Сост. Я.Н.Щапов. М., 1976. С. 47.

² Ловмянский Х. О происхождении русского боярства: Восточная Европа в древности и средневековье. М., 1978. С. 93.

¹ Древнерусские княжеские уставы... С. 180.

² Lowmianski H. Studia nad dziejami Wielkiego Księstwa Litewskiego. Poznań, 1983. S. 165; Юргинис Ю. М. Бояре и шляхта в Литовском государстве. Восточная Европа в древности и средневековье. М., 1978. С. 124.

Гэтыя акты тычыліся перш за ўсё тэрыторыі і наблітэту ўласна т.зв. Літвы, але надаваліся ад імя вярхоўнай улады Вялікага княства Літоўскага Польшчы. Згадваюцца паны і баяры (у лацінскім тэксе — *barones et nobiles praedicti*), якія прымаюць хрысціянства, узводзіцца на вышэйшы стан і для адзначэння свайго новага сацыяльнага становішча — імені, тытула і шляхецтва — уступаюць у гербаваспабрацімства з некаторымі польскімі родамі.

Згаданыя паны, шляхта, баяры (або проста — “паны і шляхта”) атрымваюць дзяржаўна-палітычныя і сацыяльна-эканамічныя прывілеі: права займаць важныя земскія пасады і ўрады (пачынаючы з пасада віленскага і трокскага ваявод і кашталянаў), удзельнічаць у дзейнасці сеймаў, велікакняжацкага савета (Рады) пры абмеркаванні дзяржаўных спраў. Яны ж маюць аднолькавае права карыстацца і распараджацца сваімі спадчыннымі маёнткамі (у асобных выпадках з дазволу вярхоўнай улады), перадаваць іх нашчадкам, забяспечваць маёмасныя інтарэсы родзічаў і інш. Шляхта вызвалялася таксама ад некаторых павіннасцей і падаткаў.

У выніку вострай унутрыпалітычнай барацьбы і феадальнай вайны пачатку 1530-х гадоў шляхецкі статус быў пашыраны на праваслаўных феадалаў Вялікага княства Літоўскага (прывілеі 1434, 1447 гг.), якія дагэтуль абавіраліся на старыя прававыя традыцыі¹.

У 2-й палове XV — сярэдзіне XVI ст. працягваўся працэс паступовай кансалідацыі феадалаў Вялікага княства Літоўскага па іх прававым статусу і адначасова мяняліся ўзаемаадносіны розных груп прывілеяванага саслоўя, што адбівалася ў афіцыйнай тэрміналогіі. Старая радавітая знаць (князі беларускага, украінскага, рускага, літоўскага паходжання) у значнай ступені выцягвалася з палітычнай сцэны новай феадальнай элітай — буйнымі свецкімі і духоўнымі феадаламі, “панамі”, чые ўзвышэнне абавязана службовай, ваеннай або царкоўнай кар’еры, вялікім маёнткам, часам родавым і сямейным сувязям. У гэты ж перыяд узрасла колькасць дробных землеўласнікаў, рознага службовага люду (баяр конных, панцырных, казакаў і інш.), якія выконвалі дзяржаўныя абавязкі, але не мелі правоў шляхты.

Статуты Вялікага княства Літоўскага 1528, 1566, 1588 гг. у асноўным завяршалі працэс афармлення шляхецкага саслоўя. Унутрысаслоўныя групы феадалаў (“станы шляхецкія” ў вузкім разуменні

гэтага тэрміна) падзяляюцца ў вопісах войску і Статутах пераважна па іх дзяржаўных, адміністрацыйных, ваенных функцыях, маёмасным становішчы, зрэдку па дынастычным паходжанні. Канцылярскі тэкст “Ухвалы” 1528 г. “з боку обороны земскос” (попіс войска) адрознівае катэгорыі: паны-рада, княжата, панята, уряднікі, дваране-гаспадарскія, “некоторая шляхта значнейшая”, паны і ўдовы ваяводскія, старасціныя, іншыя княгіні і паны. Асноўны масіў феадалаў, распісаны па павстах і землях, складалі “баяры і шляхцічы”, якія ў кантэксце попісу звычайна разглядаюцца як адназначныя па свайму сацыяльнаму статусу. Праўда, дробныя феадалы часцей улічваюцца проста як “баяры” або “зямяне” (Падляшша). Асобна выдзелены “татарове”, у т.л. князі, уланы, “татарове казаки, што людей не маюць”, татары, аб’яднаныя ў “сцягах” (шч. харужствах).

У палявым попісе войска Вялікага княства Літоўскага 1567 г. фігуруюць “почты” (канкрэтныя групы феадалаў, што адпраўлялі ваенную павіннасць) “панов рад”, “врядники короля его милости земские и дворные, и теж маршалки и писари”, “почты их милости князей и княжат” Вялікага княства Літоўскага: “почты паницкие” (паны, уряднікі і інш.); “почты панов дворан короля его милости, которые сперву писались за панят, а так подлуг стародавнего обычаю и пристойности под хоругвью дворною их постановено...”; “дворане, которые службами короля его милости при дворе господарском розосланы при сути”; “дворане, которые на потребы господарские розосланы при дворе господарском...”; “хоругвь дворная”. Далей апісвалася шляхта па павятовых харугвах, у канцы попісу — татары па сцягах¹. Дробная шляхта нярэдка ўдакладнялася: “шляхта, дымники, которые до сего часу не писались в шыху”, шляхта “пешая”. Зрэдку выкарыстоўвалася тэрмін “рыцарства”, напрыклад, для вызначэння сярэдняй і дробнай шляхты: “реестр княжат, панят и всего рыцарства земли Волинской”.

У Статуте 1588 г. тэрмін “шляхта” ахоплівае ўсе асноўныя катэгорыі феадалаў, што бачна па загаловах (“Роздел третий. О волностях шляхетских и о размножении Великого князства Литовского”) і ў больш вузкім сэнсе пры супастаўленні з феадальнай знаццю: “Теж уставуем, иж княжата и панове рада наша, и шляхта, и теж каждый з рыцарства нашего, которые шляхту нашу у себе служебниками хова-

¹ Акрамя 10-га артыкула Гарадзельскай уніі, знесенага канчаткова ў 1563 і 1568 гг.

¹ РИБ. Вып. 33. С. 431-1378.

ют, не маюць іх самі о почитовасць судзіць, кромя нас...¹ Пазней тэрмін «шляхта» ў публічна-прававых актах Вялікага княства Літоўскага выкарыстоўваўся для вызначэння ўсіх катэгорый наблітаных феадалаў і феадальнай арыстакратыі (князёў). Два «станы» ў шляхецкім саслоўі (у адрозненне ад некаторых дзяржаў Заходняй Еўропы) не склаліся ў Рэчы Паспалітай. Дагаджаючы саслоўным амбіцыям паспалітай шляхты, нават магнат звяртаўся да іх у сваіх сеймавых прамовах, эпістальных пасланнях — «Panie Błagie». У тых жа часы зарадзілася і выслоў: «Шляхціц на загродзе роўны ваяводзе»².

Што тычыцца арыстакратычных тытулаў (князь, граф), то ў практыцы грамадска-палітычнага жыцця Беларусі, Літвы, Польшчы захоўваліся тая, што згаданы ў акце Люблінскай уніі 1569 г. Некаторыя ўплывовыя «літоўскія» і «рускія» роды карысталіся тытуламі, атрыманымі ад імператараў Свяшчэннай Рымскай імперыі германскай нацыі, рымскіх пап, што не мела асаблівага значэння. На вальных сеймах Рэчы Паспалітай адрозніваліся сенатары каронныя і літоўскія (Вялікага княства Літоўскага), якіх называлі «братцамі старшымі» ў адрозненне ад звычайнай шляхты, паслоў у ніжняй палатцы³.

Саслоўнае (у значнай ступені дэкаратыўнае) раўнапраўе старання адстойвалася шляхтай і ў XVII—XVIII стст. У часы панавання Уладзіслава IV шляхта выступіла супраць увядзення ордэна Найсвяцейшай Панны Марыі, бо пабачыла ў гэтым пагрозу саслоўнай роўнасці. Найбольш паказальны прыклад звязаны з Канстытуцыяй 1690 г., дзе ўпершыню сустракаецца выраз «шляхта меншая». На вальным сейме 1699 г. было прызнана, што гэты выраз памылкова ўвайшоў у тэкст згаданай канстытуцыі. Усе сеймавыя станы (кароль, сенат, пасольская і збо) пагадзіліся з тым, што ў роўнасці няма большай і меншай шляхты і тая крамольная словы выкрэсліваюцца навечна⁴.

Працэс паступовай інтэграцыі феадалаў Вялікага княства Літоўскага суправаджаўся агульным паслабленнем велікакняжацкай улады, чаму нямала садзейнічала станаўленне саслоўна-

прадстаўнічай сістэмы з канца XV— пачатку XVI ст.: пашырэнне прэрагатываў і рэгламентацыя дзейнасці вальных сеймаў, канцэнтрацыя значнай часткі заканадаўчай і выканаўчай улады ў Радзе-панах, кадыфікацыя агульнадзяржаўнага права і інш.

У канцы XVI— пачатку XVII ст. склаліся ўсе асноўныя элементы той дзяржаўна-прававой сістэмы, якая ў сучаснай гістарыяграфіі атрымала не зусім дакладную назву шляхецкай дэмакратыі. Галоўным стрыжнем гэтай сістэмы былі тая саслоўная прывілеі, якія атрымала шляхта ў выніку сваёй эмансipaцыі. XVI ст. стала пікам яе сацыяльнай эвалюцыі, пазітыўнай законатворчасці, дзяржаўна-палітычнага будаўніцтва. Эфектыўна выкарыстоўваючы прывілеі і розныя грамадска-палітычныя інстытуты (сеймы, сеймікі, раду-паноў і інш.), шляхта Вялікага княства Літоўскага ў 2-й палове XVI ст. дабілася ўнутрысаслоўнай прававой роўнасці, пераўтварылася ў амаль замкнёны, найбольш прывілеяваны «стан», замацавала свае дасягненні ў заканадаўстве. Статуты Вялікага княства Літоўскага (асабліва Статуты 1566, 1588 гг.), паслядоўна пашыраючы правы шляхты, утварылі свосасаблівыя «маісэвы скрыжалі», на якія абавіраліся ўсе судовыя ўстановы, дзе ў той ці іншай ступені разглядаліся шляхецкія справы. Нават царская ваяводская адміністрацыя ў ходзе войнаў сярэдзіны XVII ст. на тэрыторыі Беларусі і Літвы (хоць і ў саслоўна-абмежаваных межах) вымушана была карыстацца Статутам 1588 г. У параўнанні з іншымі еўрапейскімі краінамі прыкметна вылучаюцца Статуты і па ўзроўню прававой культуры, шырыней ахопу галін права, сваёй сістэматызацыі, рэнесансна-рацыяналістычнымі тэндэнцыямі.

Новымі прывілеямі шляхты ў 2-й палове XVI ст. стала ўвядзенне электыйнага (замест дынастычнага, спадчыннага) абрання вярхоўнай улады, дагаворных абавязацельстваў з боку электаў, т.зв. пакта канвента (упершыню падпісаных польскім каралём і вялікім князем літоўскім Генрыхам Валуа), свабоды рэлігійнага вызнання на аснове хрысціянскай канфесіі. Акт Варшаўскай канфедэрацыі 1573 г., унесены ў Статут 1588 г. — раздзел 3, арт. 1: «О захованью в покою всех подданных наших, обывателей того панства з стороны розного ро-зumenья и уживанья набожества хрестиянского», быў незвычайнай дзяржаўна-палітычнай з'явай у той час, калі ў Еўропе ўжо прыкметна выявіліся контррэфармацыйныя тэндэнцыі. Вялікае княства Літоўскае і Польшча сталі найбольш свабоднымі еўрапейскімі

¹ Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 г. Мін., 1989, С. 118, 120.

² Maciszewski J. Szlachta polska i jej panstwo. Warszawa, 1986. S. 44, 219.

³ Maciszewski J. Szlachta polska i jej panstwo. Warszawa, 1986. S. 220.

⁴ Ibidem.

краінамі, надзейным прытукам для эмігрантаў, вядомых царкоўна-рэлігійных, палітычных, культурных дзеячаў, вальнадумцаў.

У канцы XVI — сярэдзіне XVII ст. узнікае той варыянт дзіўнага сімбіёзу шляхецкай ідэалогіі (ідэалізацыя дзяржаўнага ладу, дасягнутага шляхецкага статусу) з жыццёвымі традыцыямі шляхты, яе нормаў і саслоўным гонарам, што атрымаў назву сарматызму. "Дармо, дармо спадзявацца. — сцвярджаў у 1648 г. адзін з новых паслоў Рэчы Паспалітай Тамаш Сапега. — што Влоскія Эрыданы, Нямецкія Рэйны могуць пахваліцца падобнымі абарончымі валамі свайго ўласнага заканадаўства, сваімі "pacto convento". Лейтматывам асноўнай часткі шляхецкай публіцыстыкі стала асуджэнне і абвяржэнне абсалютызму, тыраніі, кантрастнае параўнанне дзяржаўнага ладу Вялікага княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай з праўленнем у іншых дзяржавах. Звычайным аб'ектам такіх крытычных супастаўленняў былі Атаманская Порта, Вялікае княства Маскоўскае (асабліва самадзяржаўе Івана IV Жалівага), некаторыя еўрапейскія краіны (Англія лорда-пратэктара Кромвеля і інш.). Антыдэспатычныя матывы шляхецкай публіцыстыкі выходзілі за межы чыста саслоўных інтарэсаў і неслі на сабе выразны адбітак гуманістычнай ідэалогіі. Не выпадкова нават апазіцыйныя царкоўныя праваслаўныя брацтвы разлічвалі на падтрымку сеймавай шляхты ў абароне сваіх грамадзянскіх правоў. Да элекцыйнага і каранацыйнага сеймаў пачатку 30-х гадоў XVII ст. буйнейшае беларускае брацтва падрыхтавала гісторыка-палітычны выданні "Сінопсіс" і "Дадатак да Сінопсіса", дзе па ўзору шляхецкай публіцыстыкі ўслаўляліся і пералічваліся прывілеі, дадзеныя вялікімі князямі літоўскімі і польскімі каралямі людзям "рускага веравызнання", царкве і духавенству.

Пры ўсёй абмежаванасці і ўзнёсласці сармацкай ідэалогіі ксенафобскія матывы не атрымалі шырокага распаўсюджвання. Нямала было цікавага за мяжой для вопытных дыпламатаў, палітыкаў, службовага рыцарства. Вобраз ідэальнага шляхціца не замыкаўся ў пейзажных фальварковых справах. Па словах выдатнага пісьменніка XVII ст. Мацея Сарбеўскага, дасканалы выхаваны шляхціц "прытрымліваўся адной хрысціянскай канфесіі, каталіцызму, бавіўся не нейкімі кратафіліямі (вадэвілямі), але годнымі свайго стану забавамі: коннай выездай, практыкаваннямі з рыцарскімі прыладамі. З дзяцінства засвойваў красамоўства, гісторыю і палітыку. Калі ж выбіраўся за мяжу, вучыўся не скокам, плясам, балетам, а добрым

звычай і дзяржаўнаму гаспадаранню. Знаёміўся з гарадскім жыццём, абарончым дойлідствам, палацамі і іншымі будынкамі, рэлігійнай ааданасцю мясцовага насельніцтва".

Далейшая эвалюцыя дзяржаўнага ладу Рэчы Паспалітай адбывалася пераважна шляхам сеймавых (канстытуцыйных) карэктываў, дадаткаў, замацавання грамадска-палітычнай сістэмы і, з другога боку, нясмелых спроб вярхоўнай улады і некаторай часткі палітычнай эліты прыстасаваць яе да новых унутры- і знешнепалітычных умоў. Прыкметнай вехаю на гэтым шляху стала замацаванне прыняццю аднагалоснага прыняцця сеймавых ухвал пасольскай ізбой (у 1652 г. упершыню быў сарваны вальны сейм яшчэ да завяршэння сеймавых абрадаў)¹. Шляхецкі парламент Рэчы Паспалітай набыў такія прэрагатывы і меў такія правы, якія не былі ўласцівы ніводнаму з аналагічных еўрапейскіх саслоўна-прадстаўнічых органаў. Сеймавая канстытуцыя 1669 г. абвясціла, што ўсе навацыі ў Рэчы Паспалітай не могуць не суправаджацца небяспечнасцю і вялікімі катастрофамі — "рэвалюцыямі". "Нямы" сейм 1717 г., які праходзіў у неспрыяльных палітычных абставінах, прызнаў вольную элекцыю і прыняццю *liberum veto* непарушальнымі кардынальнымі правамі і адначасова дазволіў Расійскай імперыі права выступаць іх гарантам. Відавочна, што на гэта рашэнне Пятра I паўплывалі прагматычныя палітычныя матывы, разлічаныя на паслабленне Рэчы Паспалітай.

Інстытуты шляхецкай дэмакратыі, дэкорум ідэальнага дзяржаўна-палітычнага ладу былі найбольш эфектыўна выкарыстаны латыфундыстамі, магнацкай алігархіяй для ўмацавання сваёй рэальнай улады і супрацьдзеяння цэнтралізатарскім тэндэнцыям. Ажыццяўляючы свае планы, палітычныя эліты Вялікага княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай, розныя магнацкія групы і нярэдка аб'яднанні рэгіянальныя і мясцовыя шляхецкія форумы, палітычныя аб'яднанні — канвакацыі, канфедэрацыі і інш. Цэнтрамі палітычнай актыўнасці шляхты ў XVII ст. сталі павятовыя сеймікі, якія дабіліся значнага пашырэння сваіх правоў. Асноўны тон у вырашэнні дзяржаўных і мясцовых праблем тут задавала магнацтва. Палітычнае жыццё набывала партыкулярны характар побач з аслабленнем вярхоўнай улады і фактычнай ролі вальных сеймаў. У гістарычнай перспектыве шляхецкі парламентарызм мог стаць узорам для ўтварэння даскана-

¹ Bardach J., Lesnodorski, Piotrczak M. Historia ustroju i prawa polskiego. Warszawa, 1994. S. 223; Maciszewski J. Op. cit. S. 224-246.

лай, шмат у чым своеасаблівай мадэлі грамадска-палітычнага ладу, прававой саслоўна-прадстаўнічай дзяржавы з удзелам у грамадскім і палітычным жыцці значна больш шырокіх пластоў насельніцтва. Гэтыя патэнцыі па розных прычынах далёка не ўсе былі рэалізаваны. Шмат якія вартасці шляхецкай дэмакратыі з цягам часу пераўтварыліся ў недахопы, што было абумоўлена спецыфічнай сацыяльнай і палітычнай эвалюцыяй Вялікага княства Літоўскага. Рэчы Паспалітай у цэлым і нарастаючым у перыяды ваенна-палітычных крызісаў умяшаннем старонніх дзяржаў. Само імкненне шляхты выступаць ад імя ўсяго "палітычнага народу" (без размежавання яго па рэлігійных ці этнічных прыкметах) стала значным каталізатарам радыкальных грамадска-палітычных рэформаў, нацыянальна-вызваленчых рухаў у апошній трэці XVIII ст.

Апошняя трэць XVIII ст. прайшла пад знакам вострага супрацьборства кансерватыўных тэндэнцый (кардынальныя правы шляхты былі ўхвалены ў 1768, 1775 гг., у пачатковы перыяд дзейнасці Чатырохгадовага сейма і на апошнім Гродзенскім сейме 1793 г.)¹ з інтэграцыйнымі і рэфарматарскімі плынямі. Прыхільнікамі апошніх сталі ў сваёй большасці патрыятычныя слаі шляхты, часткова духавенства, мяшчанства, якія адчувалі сваю сувязь з агульным уздымам дэмакратычных павеваў у Заходняй Еўропе, былі зацікаўлены ва ўмацаванні і незалежнасці дзяржавы, актыўным далучэнні яе да еўрапейскай і сусветнай цывілізацыі.

Праграма рэформаў прадугледжвала змяненне дзяржаўнай формы праўлення, прадстаўніцтва і самога працэсу сеймавання, утварэнне цэнтральнай адміністрацыі і інш. Чатырохгадовы, або Вялікі, сейм 1788—1792 гг. прыняў важную "Уставу аб дзяржаўным ладзе" ("Ustawa Rządowa"), вядомую ў гістарыяграфіі пад назвай Канстытуцыі 3 мая 1791 г. Першая канстытуцыя новых часоў на кантыненте (другая ў свеце пасля адпаведнага акта Злучаных Штатаў 1787 г.) хоць і захоўвала знешне традыцыйную саслоўную структуру, але ў значнай ступені рэфармавала яе: шляхецкі статус быў звязаны не толькі з паходжаннем, але і з зямлянскай уласнасцю, землеўладаннем. Чыншавая і неаседлая шляхта, найбольш падатлівая на ўплывы мясцовых магнатаў, была пазбаўлена права ўдзельнічаць у дзейнасці павятовых сеймікаў. Адначасова магчымасць набыцця шляхецкіх правоў была прызнана за мяшчанамі гаспадарскіх і прыват-

наўласніцкіх гарадоў (пры згодзе ўладальнікаў апошніх), калі яны валодалі нерухамай маёмасцю¹.

У выніку падзелаў Рэчы Паспалітай у канцы XVIII ст. на землі Беларусі была распаўсюджана саслоўна-прававая сістэма Расійскай імперыі. Па ўдакладненых падліках сучасных даследчыкаў, шляхта Рэчы Паспалітай пасля першага падзелу 1772 г. налічвала да 750 тыс. асоб, што складала каля 7% усяго насельніцтва². Няма абагульняючых рэпрэзентатыўных звестак канца XVIII — пачатку XIX ст. канкрэтна па землях Беларусі, але, на думку Т. Карзона, пад уладу царскай адміністрацыі трапілі 2/3 шляхецкага стану.

Царскі ўрад улічваў устойлівыя апазіцыйныя тэндэнцыі сярод шляхты, яе адноснае шматлікасць у параўнанні з расійскім дваранствам, грамадска-палітычныя традыцыі (самакіраванне, сацыяльную і палітычную свядомасць і інш.). Палітыка вярхоўнай улады была накіравана на падначаленне шляхты мясцовай адміністрацыі, распаўсюджанне на яе правоў расійскага дваранства, агульнае скарачэнне з мэтай атрымання дадатковых фінансавых сродкаў шляхам пераводу ў падатнае саслоўе асоб, не атрымаўшых легітымацыі. Прыкметна змянілася структура зямельнай уласнасці, павялічылася колькасць расійскіх памешчыкаў. У канцы XVIII ст. яны складалі каля 9% зямскіх землеўласнікаў і валодалі 32% агульнай колькасці "абывацельскіх душ"³. За адмову ў прынясенні прысягі імператару буйныя маёнткі згубілі Радзівілы, Агінскія, Сапегі і іншыя вядомыя магнаты. Жорстка расправіўся царскі ўрад з удзельнікамі паўстанняў 1794, 1831, 1863 гг. Шмат хто адправіўся ў Сібір, страціў маёмасць. Са шляхецкага асяроддзя выйшлі многія ўдзельнікі нацыянальна-вызваленчага руху на Беларусі ў канцы XIX — пачатку XX ст. Адраджэння⁴.

Дваранскія арганізацыі Беларусі ў часы Расійскай імперыі (XIX — пачатак XX ст.) захавалі абмежаванае самакіраванне і працягвалі адстойваць свае карпаратыўныя інтарэсы. На пачатку XX ст. прадстаўнікі дваранства Беларусі прынялі пэўны ўдзел у грамадска-палітычным жыцці краіны і нават былі прадстаўлены ў Дзяржаўнай Думе. З узнікненнем Дэмакратычнай рэспублікі ў Расіі ў лютым 1917

¹ Bardach J., Lesnodorski, Piotrczak M. Op. cit. S. 304-309.

¹ Bardach J., Lesnodorski, Piotrczak M. Op. cit. S. 304-309.

² Rychlikowa I. Carat wobec polskiej szlachty na ziemiach zabranych w latach 1772-1831. Kwartalnik Historyczny. 1991. № 3. S. 51-84.

³ Rychlikowa I., Op. cit. S. 61.

⁴ Грыцкевіч А. Беларуская шляхта. Спадчына. 1993. № 1. С. 11-16.

г. у правячым асяродзі пачалі выношвацца планы скасавання дваранскага саслоўя. Лёсам гісторыі гэтыя планы здзейсніла Кастрычніцкая рэвалюцыя. Дэкрэтам ЦВК і Савета народных камісараў ад 11 лістапада 1917 г. дваранскае саслоўе і яго арганізацыі былі скасаваны¹.

II Рэч Паспалітая, у складзе якой знаходзілася Заходняя Беларусь да 1939 г., скасавала шляхецкае саслоўе паводле Канстытуцыі 1921 г. Зямянства Заходняй Беларусі, як і ўсёй Польшчы, некаторы час захоўвала свае гаспадарчыя і маёмасныя пазіцыі і ўдзельнічала ў палітычным жыцці.

Ліквідацыя саслоўнай сістэмы ў навішчыя часы была, зразумела, непазбежнай ва ўсіх краінах, якія прытрымліваліся прынцыпаў роўнай адказнасці ўсіх слаёў насельніцтва перад законам і дзяржаўнымі органамі. Іншая справа, наколькі і ў якіх формах гэтыя дэмакратычныя ідэалы ажыццяўляліся ў рэальнай практыцы розных дзяржаў.

Г.Галенчанка

КРЫНІЦЫ ПА ГЕНЕАЛОГІІ БЕЛАРУСКАЙ ШЛЯХТЫ І ПРАВЯДЖЕННЕ АРХІЎНЫХ ДАСЛЕДАВАННЯЎ

Шляхецкая (дваранская) генеалогія мае значныя асаблівасці ў адрозненне ад астатніх. Па-першае, гэта разнастайнасць генеалагічных крыніц і архіўных фондаў, у якіх адпаведныя крыніцы знаходзяцца. Па-другое, наяўнасць распрацаванага пры прызнанні вывадовымі камісіямі і зацвярджэнні Дэпартаментам Герольдыі радаводу.

Рэч Паспалітая рана склалася як шляхецкая рэспубліка. Сёйм абмежаваў выключнае права манарха жалаваць шляхецтва, пакінуўшы зацвярджэнне ўсіх выпадкаў наблітання і індыгената за сабой. Усе пытанні выводу (доказу) шляхецтва ці яго аспрэчвання вырашаліся праз установы шляхецкага самакіравання. Гонар шляхты бараніла слова шляхціца. Гэта абумовіла агульную непатрэбнасць палітыкі цэнтралізаванага ўліку шляхецкага стану з боку караля ці выканаўчай улады і адпаведна адсутнасць канкрэтнай дзяржаўнай структуры, якая б пільнавала шляхецкі стан і канцэнтравала дакументы, што падцвярджаюць шляхецтва.

Прынята вылучаць наступныя крыніцы да генеалогіі шляхты, што тычацца перыяду РП (або ханалагічна да канца 18 ст.): канстытуцыі, попісы войска і паспалітага рушэння (у т.л. так званыя кампуты), рэестры падымных і інш. тарыфаў, ляўдумы (ухвалы) шляхецкіх сеймікаў, канвакацый, канфедэрацый, інвентары каралеўскіх старостваў і інш. уладанняў. Згаданыя крыніцы з'яўляюцца афіцыйнымі і масавымі (за выключэннем каралеўскіх прывілееў) крыніцамі, таму іх каштоўнасць для правядзення генеалагічных росшукаў відавочна. Аднак іх шырокае выкарыстанне праблематычна: ідэнтыфікацыя асобы нярэдка патрабуе звестак пра склад сям'і і сямейныя адносіны, чаго ўказаныя крыніцы амаль не змяшчаюць.

Варта ўгадаць і т. зв. прыватныя крыніцы, г.зн. тыя, што змяшчаюць звесткі да генеалогіі аднаго ці некалькі родаў, звязаных між сабой пэўнымі сямейнымі і маёмаснымі сувязямі. Да іх звычайна залічваюць: тэстаменты (духоўныя завяшчанні), купчыя і продажныя крэпасці, падзелы маёмасці, выракальныя, угадлівыя, пасаговыя, квітацыйныя запісы і г.д., якія заключаліся штодня і тычыліся абмежаванага кола зацікаўленых асоб. Прынамсі, у НГАБ захавалася значная колькасць такіх крыніц, галоўным чынам у актавых кнігах фондаў розных судовых устаноў.

¹ Там жа. С. 15-16.

З канца 17 — пачатку 18 ст. пасля ажыццяўлення культавымі ўстановамі практыкі рэгулярнага складання розных абрадавых запісаў, да іх далучаюцца і метрычныя кнігі — безумоўна, самая значная генеалагічная крыніца. Разам з тым, асабліва з пачатку 19 ст. пасля далучэння Беларусі да Расіі і распаўсюджвання на яе тэрыторыі агульнарасійскага заканадаўства¹, з'яўляюцца і новыя крыніцы. Гэта рэзідзкія сказкі (шляхту перапісвалі да 1816 г.), справы аб выключэнні з падатковых саслоўяў за пералічэннем у дваранскі стан ці наадварот, якія захаваліся ў фондах казённых палат. Розная перапіска, што тычыцца пэўных пытанняў разбору шляхты (быў тэрмінова завершаны толькі пасля паўстання 1863—1864 гг.) і фактаў зацвярджэння (або незацвярджэння), пазбаўлення дваранства канкрэтных асоб, нярэдка трапляюцца ў фондах канцэлярыі грамадзянскіх губернатараў і губернскіх праўленняў. Шмат генеалагічных звестак можна адшукаць і ў судовых справах (яны захаваліся ў фондах розных судовых устаноў імперскага часу), і ў шмат якіх іншых фондах.

Несумненна, аднак, што найбольш значныя комплексы цікавых і лёгкадаступных для даследчыкаў дакументаў павінны захоўвацца ў т.зв. фондах "дваранскага" саслоўнага самакіравання. Да іх залічваюць наступныя: 1) фонды дваранскіх дэпутацкіх сходаў (існавалі ў кожнай губерні) і 2) фонды губернскіх і павятовых прадвадзіцеляў дваранства (маршалкаў) і дваранскіх апекаў, што існавалі ў кожным губернскім і павятовым цэнтры². Найбольшую каштоўнасць маюць архівы дваранскіх дэпутацкіх сходаў (далей — ДДС), пры якіх дзейнічалі вывадовыя камісіі, праходзіла працэдура прызнання і зацвярджэння асобных родаў у дваранстве Расійскай імперыі і захаваліся асноўныя крыніцы па шляхецкай генеалогіі. Варта спыніцца на іх больш падрабязнай характарыстыцы.

Пратакты вывадовай камісіі — адна з найгалоўнейшых крыніц. Яны падзяляюцца на першасныя — выводы, дзе змешчаны агульныя радавод, што складаўся пры першым выводзе (прызнанні ў дваранстве Расійскай імперыі) рода, і другасныя — пратаколы аб далучэннях (усе наступныя), дзе ёсць звесткі толькі пра далучэнні канкрэтных асоб да ўжо прызнанага ў дваранстве роду, звычайна на ўсіх нована-

роджаных і не трапіўшых у першы вывод. Больш праўдзівую інфармацыю маюць пратаколы канца 18 — пачатку 19 ст., калі ўмовы прызнання былі дастаткова лёгкімі: прызнавалі нават па адных пасведчаннях ураднікаў і абывацеляў — шляхты таго ж павета (губерні), дзе пражываў складальнік выводу. На пачатку 1830-х гг. Правячы Сенат указаў аб правядзенні рэвізіі дзейнасці ДДС у заходніх губернях, і адначасова ўскладніліся ўмовы прызнання: патрабаваліся дакументы на валоданне маёнткамі з прыгоннымі, чаго шмат шляхты не мела, належным чынам аформленыя (на гербавай паперы) і завераныя (супрацоўнікамі архіваў адпаведных судовых устаноў) копіі выпісаў з дакументаў, што прадстаўляліся ў доказ шляхецтва, а таксама розныя сведчання мясцовых органаў улады аб незнаходжанні пад судом і непазбаўленні правоў стану. З 1860-х гг. пратаколы аб далучэннях да родаў, зацвярджаных у дваранстве, лічыліся законнымі без зацвярджэння з боку Сената.

Выводы пратакол звычайна змяшчае наступныя звесткі: месца, адкуль паходзілі ці дзе пражывалі складальнікі выводу, імя родапачынальніка і яго нашчадкаў з пазначэннем сваяцтва, што падавалася ў выглядзе пакаленняга роспісу, назву і апісанне ўжыванага родам герба, падмацаваныя дакументамі звесткі пра валоданне маёнткамі, нерухомасцю, адпраўленне пасад, займанне службовых чыноў і інш. доказаў шляхецтва, якія складальнікі выводу прадстаўлялі на разгляд і на падставе якіх ывадовая камісія прызнавала род (у асобах канкрэтных прадстаўнікоў) у дваранстве з аднясеннем яго да адпаведнай часткі дваранскай радаслоўнай кнігі. Пратакты вяліся штогадова і захоўваліся ў архівах ДДС.

Радаслоўная кніга — крыніца, якая змяшчае тыя ж звесткі, толькі ў скарачаным выглядзе і з графічнай выявай генеалогіі. Намі не адшукана радаслоўных кніг канца 18 — пачатку 19 ст. Не выключана, што ў беларускіх губернях, дзе ўся шляхта (за выключэннем прыбылых з усходу) павінна была рабіць для прызнання ў дваранстве адпаведныя выводы, гэтыя крыніцы пачалі больш-менш рэгулярна і правільна складацца толькі з 2-й трэці 19 ст., а дагэтуль іх функцыю выконвалі т.зв. генеалагічныя кнігі (табліцы).

Правілы складання радаслоўнай кнігі былі распісаны некалькімі ўказами і апублікаваны ў "Зводзе законаў"¹. Кніга павінна была скла-

¹ Асноўны дваранскага заканадаўства Расіі абавязаны ў 9-м томе "Звода законаў". Гл. таксама: Рикман В. Ю. Дворянское законодательство Российской империи. М., 1992.

² Центральный государственный исторический архив БССР в Минске. Путеводитель. Мн., 1974. С. 106-116.

¹ Свод законов Российской империи повелением государя императора Николая Первого составленный. Т. 9. СПб., 1857. Ст. 1629—1645.

дацца адначасова і адпаведна з вывадовым пратаколам і падзялялася на 6 частак у залежнасці ад шляхоў паходжання ці атрымання дваранства. Звычайна радаслоўная кніга выглядала наступным чынам: злева на адвароце ліста—прозвішча, назва і малюнак герба, які ўжываўся родам, і радаслоўнае дрэва, справа на лісце—пакаленны роспіс з указаннем канкрэтна, на каго якія дакументы прадстаўлены ў якасці доказаў на шляхецтва. Радаслоўныя кнігі вяліся па алфавіту прозвішчаў напачатку штогадова, а пазней за некалькі гадоў запар. Захоўваліся арыгіналы ў архівах ДДС. 1-я копія — у губернскім праўленні, 2-я копія — у Дэпартаменце Герольдыі¹.

Справа аб дваранстве роду (персональная) — крыніца па генеалогіі канкрэтнага роду. Яна складалася з дзвюх састаўных частак: 1) доказы на шляхецтва — арыгіналы ці копіі дакументаў, выпісаў з актавых і метрычных кніг, пасямейныя спісы, рэвізскія сказкі, розныя пасведчанні павятовых маршалкаў і другіх устаноў прадстаўнікам роду і іншыя прадстаўленыя да разгляду дакументы і 2) перапіска па пытаннях прадстаўлення належным чынам аформленых дакументаў і радаводаў, праверкі доказаў, прызнання і зацвярджэння роду цалкам, а таксама далучэння да роду асобных прадстаўнікоў.

Звычайна персанальныя справы змяшчаюць копіі пратаколаў, вывадовых і аб далучэннях, указаў Сената, выявы гербаў, малюнкi і схемы радаслоўных дрэў, інш. інфармацыю з моманту падачы прашэння аб прызнанні ў дваранстве (прыблізна канец 1820-х — пачатку 1830-х гг., калі яны пачалі масава складацца) да звестак пра апошнія далучэнні (г.зн. у лепшым выпадку да пачатку 20 ст.). Справы аб дваранстве родаў, зацверджаных Сенатам, маюць ружовую вокладку, а незацверджаных — блакітную. У канцы 19 — пачатку 20 ст. падобныя справы на асобных прадстаўнікоў, што далучаліся да зацверджаных родаў, вяліся таксама і ў канцылярыях павятовых маршалкаў.

Пасямейны спіс — крыніца, што змяшчае генеалагічныя звесткі аб прадстаўніках адной сям'і: пра гаспадара, жонку, дзяцей, наяўнасць родавага ці набытага маёнтка, службу, месца жыхарства, а нярэдка пра назву герба і дату выводу. Яны складаліся ў канцылярыях павятовых маршалкаў у алфавітным парадку на дваранскія роды, што пражывалі на тэрыторыі дадзенага павета, для агульнага ўліку ўсіх нованароджаных дваран мужчынскага полу і новаатрымаўшых

дваранства. Арыгіналы спісаў адсылаліся ў архівы губернскіх маршалкаў, а іх копіі захоўваліся на месцах¹. Найбольш распаўсюджаны спісы, складзеныя пад час перапісаў і разбору шляхты 1834 і 1844 гг., таксама адначасова, што адпаведныя спісы пачатку 19 ст. нярэдка захоўваліся ў архіве ДДС.

Указ Дэпартамента Герольдыі — крыніца па генеалогіі асобнага роду, якая змяшчае звесткі пра разгляд радаводу (агульнага ці пэўнай яго часткі) і яго зацвярджэнні (ці незацвярджэнні) Правячым Сенатам. Зразумела, што гаворка ідзе пра копіі ўказаў Сената, якія дасылаліся на месцы. Вяліся асобнымі справамі штогадова ці за некалькі гадоў запар, захоўваліся ў архівах ДДС².

Ёсць сэнс трохі асвятліць колькасць дваранскіх крыніц, якія знаходзяцца сёння ў НГАБ. У Мінску захоўваюцца матэрыялы Мінскага, Віцебскага, Магілёўскага і Беларускага ДДС. На жаль, паўната захаванасці ўказаных комплексаў не аднолькавая: Мінскі ДДС — 5351 спр., Віцебскі — 1130, Магілёўскі — 53 і Беларускі³ — 1 справа. Акрамя колькасных, яны маюць таксама і сур'ёзныя якасныя адрозненні. У Мінскім ДДС захаваліся пратаколы практычна за ўсе гады дзейнасці ДДС і вялікая колькасць персанальных спраў (каля 4000), але поўная адсутнасць радаслоўных кніг⁴. У архіве Віцебскага ДДС цалкам адсутнічаюць персанальныя справы, а пратаколаў і радаслоўных кніг захавалася прыблізна каля 50% ад належнай колькасці. Нарэшце, архіў Магілёўскага ДДС змяшчае некалькі пратаколаў за розныя гады пры поўнай адсутнасці іншых крыніц. Зразумела, указанні асабліва сціскаюць пэўных змен у методыцы правядзення генеалагічных даследаванняў. Паколькі найлепш захаваўся фонд "Мінскі дваранскі дэпутацкі сход", то далей мы будзем аналізаваць практыку апрацоўкі менавіта яго матэрыялаў.

Другая асаблівасць шляхецкай генеалогіі — наяўнасць радаводу — таксама патрабуе пільнай увагі. Лічыць радавод, што маецца ў архіўных справах, распрацаваным можна толькі ўмоўна, бо ён мае, як правіла, значныя недахопы:

¹ Свод законов... Т. 9. Ст. 1635, 1636.

² Ф. 2512, воп. 1, спр. 276 — Указы Департамента Герольдыі Витебскому ДДС за 1842 г., спр. 1001. То же за 1908-1909 гг.

³ У адрозненне ад іншых Беларускага ДДС існаваў, як і губерня, вельмі непрацяглы час.

⁴ Нядаўна яны выпадкова былі адшуканы ў дакументах былога Мінскага абкама КПБ, дзе з-за добрай паперы выкарыстоўваліся як вокладкі да спраў.

¹ НГАБ. Ф. 2512, воп. 1, спр. 248 — Дворянская родословная книга Витебской губ. за 1838 г., воп. 2, спр. 11 — То же за 1874-1880 гг.

1) неадпаведнасць сучасным нормам і патрабаванням у пытаннях афармлення і навуковага абгрунтавання: яскравы практычны прыклад гэтаму — генеалогіі, змешчаныя ў “Аршанскім гербоўніку”. Дзе доказы на шляхецтва не звязаны з канкрэтнымі прадстаўнікамі роду.

2) пабудова радаводу па прамой лініі ад родапачынальніка да складальніка выводу, т.зв. выходзячы радавод, які як вынік не надае належнай увагі жаночым лініям;

3) блытаніна ў генеалогіі першых каленаў як вынік выкарыстання міфічных, некрытычных і памылковых звестак;

4) наяўнасць інфармацыі па генеалогіі асоб з аднолькавым прозвішчам, не звязаных з рэальным радаводам;

5) магчымасць фальсіфікацыі некаторых дакументаў і фрагментаў генеалогіі і стварэння штучных радаводаў для зацвярджэння Сена-там.

Усё вышэйсказанае сведчыць, што перад даследчыкам шляхецкай генеалогіі стаяць складаныя задачы, якія вымагаюць шырокай арыентацыі сярод самых розных крыніц, ведання пэўных гістарычных і іншых працэсаў, умення крытычна аналізаваць атрыманую інфармацыю. З улікам гэтага метадыка правядзення канкрэтнага даследавання па генеалогіі шляхты заключаецца ў паслядоўным выкананні наступных задач:

- 1) адшуканне ў архіве патрэбнай генеалогіі, калі яна існуе;
- 2) высвятленне рэальнасці ўказанай генеалогіі;
- 3) насычэнне генеалогіі новаадшуканымі матэрыяламі і пабудова навукова абгрунтаванага радаводу.

Гэта агульная схема дзеянняў і таму на практыцы яна можа не заўсёды выконвацца.

Некаторыя пытанні метадыкі правядзення генеалагічных даследаванняў былі распрацаваны і абагульнены А.Нарбутам, аднак яго праца прысвечана аналізу розных аспектаў работы выключна з друкаванымі генеалагічнымі і іншымі крыніцамі¹. Зразумела, гэта першы этап навуковага генеалагічнага даследавання, аднак яго разгляд не ўваходзіць у нашы задачы. Мы разгледзім спецыфіку правядзення даследаванняў па розных комплексах архіўных матэрыялаў, што захаваліся ў НГАБ. Калі няма дакладных звестак, што продкі былі два-

рамамі, даследаванні трэба праводзіць па агульных высновах, пакуль не будзе адшукана пэўная інфармацыя, якая пацвярджае гэта.

Усе шляхецкія роды можна ўмоўна падзяліць на тры групы: 1) роды, што выводзіліся і былі зацверджаны ў дваранстве Расійскай імперыі ўказам Сена-та па Дэпартаменту Герольдыі¹; 2) роды, што выводзіліся, але не былі зацверджаны ў дваранстве; і 3) роды, што наогул не выводзіліся, а таму і не зацвярджаліся ў дваранстве.

З асабістага вопыту работы з архіўнымі крыніцамі адзначым, што прадстаўнікі апошняй групы нам ніводнага разу не сустрэліся, і, відавочна, даследаванне ў дадзеным выпадку неабходна праводзіць па агульных падставах.

На пачатковым этапе працы спецыялісты карыстаюцца рэестрамі, складзенымі ў Мінскім ДДС на пачатку 20 ст. Захаваліся два рэестры, у т.л. адзін — на ўсе дваранскія роды, зацверджаныя Сена-там, другі — на ўсе дваранскія роды, не зацверджаныя Сена-там², паміж якімі ёсць пэўная розніца.

Рэестр зацверджаных у дваранстве родаў змяшчае наступныя звесткі: прозвішча роду, дата выводу з пазначэннем старонкі, на якой знаходзіцца вывадовы пратакол, і ўказаннем месца выводу, калі гэта не Мінск, дата ўказа Сена-та з указаннем нумару і старонкі, на якой знаходзіцца ўказ у кнізе ўказаў Сена-та, частка радаслоўнай кнігі, да якой род аднесены.

Рэестр незацверджаных у дваранстве родаў змяшчае наступныя звесткі: прозвішча роду, дата выводу з пазначэннем старонкі, на якой знаходзіцца вывадовы пратакол, і ўказаннем месца выводу, калі гэта не Мінск, даты ўсіх пратаколаў аб далучэнні да роду з указаннем старонкі, на якой знаходзяцца адпаведныя пратаколы, дата (шэ даты) адпаведнага ўказа Сена-та таксама з указаннем нумара і адпаведна старонкі.

У выпадку, калі ёсць дакладныя звесткі, што продкі роду былі зацверджаны ў дваранстве, правяраюцца генеалогіі па ўсіх прозвішчах з рэестра зацверджаных, пакуль не будуць адшуканы неабходныя прадстаўнікі роду. Калі невядома, што род быў зацверджаны або не-зацверджаны, неабходна правесці генеалогіі па ўсіх прозвішчах з

¹ Гл. Spis szlachty wylegitymowanej w guberniach Grodzienkiej, Minskiej, Mogilewskiej, Smolenskiej i Witebskiej. Opr. S.Dumin, S.Gorzynski. Warszawa. 1992.

² Ф. 319, воп. 1, снр. 1111 — Алфавит делам утвержденных в дворянстве родов; снр. 30 — Алфавит делам неутвержденных в дворянстве родам. (Мы гаворым па ўсе роды, аднак іх паўната яшчэ патрабуе пацвярджэння).

¹ Нарбут А.Н. Из опыта работы с генеалогическими источниками // Наш радавод. Кн. 5. Ч. 1. Гродно, 1993. С. 80-90.

абодвух рээстраў з той жа мэтай. Значную дапамогу ў такіх выпадках могуць аказаць дакладныя звесткі пра ўжываны родам герб і месца жыхарства яго прадстаўнікоў.

Пры ўстанаўленні неабходнага дваранскага роду праглядаюцца ўсе крыніцы, якія на яго захаваліся, прычым асноўная генеалогія змяшчаецца ў вывадовым пратаколе, а дадатковая — у пратаколах аб далучэннях (звычайна ўсе яны ёсць у персанальнай справе аб дваранстве роду), аб'яднанне якіх дазваляе пабудаваць агульны радавод. Здараюцца выпадкі, калі персанальная справа аб дваранстве не ўтрымлівае поўны комплекс неабходных крыніц: асабліва часта сустракаецца адсутнасць копій пратаколаў аб далучэннях канца 19 — пачатку 20 ст. У такім выпадку правяраюцца самі пратаколы, а калі патрэбна, і іншыя генеалагічныя крыніцы.

Правядзенне генеалагічных даследаванняў па дваранскіх фондах Віцебскай губерні мае адрозненні. У Віцебскім ДДС быў складзены агульны рэстр як на зацверджаныя, так і на незацверджаныя дваранскія роды¹. У ім ёсць тая ж інфармацыя, як і ў мінскіх рэстрах, прычым даты пратаколаў аб далучэннях і адпаведна ўказаў Сената пададзены на ўсе роды без выключэння. Гэта ў некаторай ступені замяняе адсутнасць персанальных спраў і вымагае пабудовы радаводу выключна на матэрыялах выводаў, радаслоўных кніг і пратаколаў аб далучэннях. У дачыненні да дваранскіх фондаў Магілёўскай губерні неабходна падкрэсліць, што комплекс архіўных матэрыялаў, які захаваўся па гэтай тэрыторыі, яўна недастатковы для стварэння нават маленькага радаводу. Тут даследаванне трэба праводзіць на агульных падставах з пажаданым далучэннем адпаведных матэрыялаў з Дэпартаменту Герольдыі, што захоўваюцца ў Расійскім дзяржаўным гістарычным архіве ў Санкт-Пецярбурзе.

Калі патрэбны вывод з радаводам адшуканы, паўстае задача рэальна ацаніць яго. Яшчэ ў канцы 19 — пачатку 20 ст. М. Ліхачоў, Л. Савелаў і інш. навукоўцы звярнулі ўвагу на неабходнасць крытычнага аналізу шляхецкай генеалогіі, а І. Дважачак, наогул, ахарактарызаваў 1-ю палову 19 ст., калі адбылася падаўляючая большасць выводаў на тэрыторыі Беларусі, як росквіт фальшывай генеалогіі². Можна

выдзеліць два аспекты, якія звычайна прысутнічаюць у радаводах. Першы — звязаны з недакладнымі звесткамі па генеалогіі першых каленаў, якія з-за сваёй старажытнасці не маглі быць дастаткова падмацаваны навукова праверанымі крыніцамі, а таму ўтрымліваюць міфічныя і нерэальныя звесткі, другі — з магчымымі несвядомымі (калі прадстаўнікі аднаго роду памылкова аб'ядноўвалі свой радавод з зусім іншым родам на падставе аднолькавасці прозвішча) і свядомымі (прамая фальсіфікацыя асобных дакументаў і як вынік фрагмента радаводу) дзеяннямі складальнікаў выводу. Калі з першымі разабрацца прасцей, трэба прааналізаваць дадатковыя незалежныя крыніцы і адшукаць памылкі, то другія патрабуюць выкрыцця фактаў фальсіфікацыі.

Крытычны аналіз уяўляецца своеасаблівай рысай даследаванняў па генеалогіі беларускай шляхты. Нагадаем, што ў канцы 1820-х — пачатку 1830-х гг. адбыліся вялікія скандалы з фальсіфікацыяй дваранскіх дакументаў і выводамі шляхецтва. У 1827—1829 гг. зафіксавана выданне фальшывых дакументаў аб дваранстве з Магілёўскага ДДС. У 1832 г. там жа адбылося следства аб "составлении фальшивых документов о дворянском происхождении и снабжении ими за деньги лиц разного звания"¹. Таксама вядома справа па ананімнаму даносу аб вырабе былым мінскім адвакатам Кучынскім і сакратаром Магілёўскай рымска-каталіцкай кансісторыі Клементавічам фальшывых дваранскіх дакументаў за 1838—1839 гг., дзе згадвалася звыш 100 прозвішчаў карыстальнікаў паддробленых дакументаў². Відавочна, што гэтыя скандалы з'явіліся адной з падстаў для ўвядзення больш жорсткіх правілаў атрымання дваранства і правядзення рэвізіі дзеянняў ДДС заходніх губерняў. Так, указам Сената 11 лістапада 1832 г. ДДС заходніх губерняў забаранялася выдаваць новыя пасведчання (граматы) аб дваранстве без зацвярджэння Дэпартаменту Герольдыі, указам 19 снежня 1833 г. — аналізаваць паперу, на якіх пісаны прывілеі польскіх каралёў, а ўказам 20 сакавіка 1834 г. — цэлы шэраг мераў, што наогул абмяжоўваў доступ у дваранства шарачковай шляхце³.

З другога боку, узмацненне нормаў атрымання шляхецтва прымусіла шляхту, і не толькі шарачковую, тэрмінова карэктаваць і пад-

¹ Ф. 2512, воп. 3, спр. 3; воп. 2, спр. 31, 32 — Алфавитная ведомость делам Витебского ДДС за 1883 г. Ч. 1-3.

² Медушевская О. М. Генеалогические исследования польских историков // История и генеалогия. М., 1977. С. 271.

¹ Ф. 1297, воп. 1, спр. 1840, 6165.

² Там жа, спр. 11020.

³ Свод законов... Т. 9. Ст. 59, 60, 143, 1633.

рабляць свае радаводны, каб трапіць у зацверджанае Сенатам дваранства. У 1834 г. урад мусіў нават стварыць спецыяльныя камісіі для перагляду, прашнуравання і апячатання ўсіх метрычных і актавых кніг¹. Аднак гэта не дапамагло — за грошы шляхта дамаўлялася з чыноўнікамі, якія актыкавалі патрэбныя дакументы нават пад час пераплёту. Асабліва пацярпелі актавыя кнігі земскіх і гродскіх судов у канца 18 ст. і магістратаў (магдэбургій), дзе фальсіфікаваныя дакументы сустракаюцца ў велізарнай колькасці². Адзначым, што яшчэ ў сярэдзіне 19 ст. асобныя такія дакументы былі выяўлены тагачаснымі архівістамі пад час абавязковай верыфікацыі копій з актавых кніг, што прадстаўляліся прэтэндэнтамі на дваранства (звычайна ставілася адзнака "сомнительный" каларовым алоўкам), аднак далёка не ўсе, бо такой мэты напэўна ніхто не ставіў.

З уласнага вопыту работы ў архіве адначасна некаторыя моманты, як генеалагічнага, так і археографічнага плана, што павінны насцярожваць даследчыка шляхецкіх радаводаў:

1) прадстаўленне выпісаў з актавых кніг, якія знішчаны, або спасылка на актыкацыю дакумента ў іх;

2) карэнны перагляд доказаў на шляхецтва, напрыклад, калі ў выводзе пазначана пражыванне на зямлі кн. Радзівіла, а ў пазнейшых пратаколах — валоданне ўласным маёнткам;

3) прадстаўленне дакументаў, актыкаваных ў 1772—1834 гг.;

4) прадстаўнік роду, зацверджаны Сенатам, выдае сведчанне аб адзінародстве іншым асобам (аднафамільцам), што дамагаюцца зацвярджэння ў дваранстве (дарэчы, адно з патрабаванняў расійскага дваранскага заканадаўства, якое нярэдка выкарыстоўвалася ў махлярскіх мэтах);

5) частка доказаў ці фрагмент радаводу цалкам супадае з адпаведнымі матэрыяламі зусім іншага роду, але такога ж прозвішча;

6) літаральнае паўтарэнне імён некалькіх прадстаўнікоў у розных календах;

7) неадпаведнасць часу існавання пасады, чыноў гістарычнай рэчаіснасці;

8) займанне пасады чыноў невядомымі ў гісторыі асобамі;

9) валоданне маёнткам і яго продаж акуратам перад падзеламі РП.

¹ Ф. 1297, воп. 1, с. 8428.

² Там жа, с. 26 — Актавая кніга Мінскага гродскага суда за 1787 г.; ф. 1769, воп. 1, с. 26 — Актавая кніга Мінскага земскага суда за 1794 г.

10) блытаніна ў радаводзе, калі адзін прадстаўнік роду (галіна) спачатку паказваецца паходзячым ад адной асобы, а другі раз — ад іншай;

11) з'яўленне ў радаводзе пасля выводу новай галіны, што паходзіць ад асобы памерлай да выводу і звычайна беспатомнай;

12) адрозненне паперы і выкарыстанне паперы, вырабленай пазней;

13) наяўнасць старой пагінацыі, якая не адпавядае сучаснаму кнізе, бо нярэдка патрэбныя лісты пазычаліся з іншых кніг;

14) дата і месяц актыкацыі падпісаны іншымі чарніламі і рукой, бо звычайна фальсіфікаваныя дакументы пісаліся загадзя і ўкладаліся ў кнігу пры мажлівасці;

15) дакументы актыкаваны вельмі шчыльна: адразу за першым на адвароце ліста змешчаны другі, што не характэрна для актавага справаводства канца 18 ст.;

16) фальсіфікаваныя дакументы тычыліся звычайна куплі-продажу маёнткаў, прывілеяў на розныя пасады і ўрады, тэстаментаў, якія лічыліся асноўнымі доказамі на шляхецтва, і ўкладаліся па некалькі штук (2—3) запар на малавядомыя прозвішчы;

17) "візітнай карткай" фальсіфікацыі нярэдка з'яўляецца надпіс аб выдачы копіі, датаваны пачаткам 1840-х гг., бо патрабавалася прадставіць доказ да заканчэння разбору шляхты (1844).

Апошняя задача — пашырэнне і ўдакладненне радаводу (а часам і стварэнне новага) — вырашаецца з дапамогай адшукання дадатковых звестак: для генеалогіі 16—18 стст. патрэбна найперш апрацоўка матэрыялаў Літоўскай Метрыкі і актавых кніг розных судов па рэгіёну, дзе валодалі маёмасцю прадстаўнікі роду; для генеалогіі 19 — пачатку 20 ст. — апрацоўка найперш недваранскіх архіўных фондаў, што змяшчаюць прамыя генеалагічныя крыніцы, і іншых матэрыялаў па таму ж рэгіёну.

С. Рыбчонак

ПРЫНЦЫПЫ АПІСАННЯ

Правільныя і дакладныя прынцыпы апісання маюць вялікае значэнне для першаснай навуковай апрацоўкі матэрыялаў. На жаль, стан сучаснай беларускай генеалагічнай навукі, дзе пакуль цалкам адсутнічаюць даследаванні па тэарэтычных праблемах, не дазваляе канчаткова вырашыць гэта пытанне. Таму аўтары лічаць мэтазгодным ахарактарызаваць асноўныя метады і прыёмы апісання матэрыялаў, якімі карысталіся пры напісанні гербоўніка. Дадзеная праца звязала некалькі памежных дысцыплін, кожная з якіх незалежная ад іншых і вымагае асобнага апісання ўласных прыёмаў.

ГЕНЕАЛОГІЯ

З пачатку 1996 г. у Нацыянальным гістарычным архіве Беларусі праводзіцца планавая распрацоўка тэмы "Генеалогія і геральдыка шляхецкіх родаў Беларусі". Яе мэта — на падставе ўсебаковага вывучэння неабходных архіўных дакументаў, спецыяльнай літаратуры і іншых апублікаваных крыніц падрыхтаваць да выдання энцыклапедычны даведнік па генеалогіі і геральдыцы шляхты Беларусі. Плануемая праца (гербоўнік) складаецца з артыкулаў, прысвечаных кожнаму канкрэтнаму шляхецкаму роду, у якіх пададзены адшуканыя звесткі да яго генеалогіі і геральдыкі.

За ўзор для напісання гербоўніка ўзяты вядомыя працы А. Банецкага "Herbarz Polski" і С. Урускага "Rodzina Herbarz szlachty polskiej", грунтоўнасць якіх вытрымала амаль стогадовае выпрабаванне¹. Яны найбольш адпавядаюць раскрыццю ўказанай тэмы, г.зн. стварэнню поўнага гербоўніка беларускай шляхты выключна па архіўных (афіцыйных) крыніцах. Адзначым, што выкарыстанне А. Банецкім, апроч матэрыялаў "дваранскіх" фондаў, звестак з Кароннай і Літоўскай Метрык, актаў гродскіх і земскіх судаў і іншых крыніц зрабіла яго радаводы больш крытычнымі і поўнымі, хоць велізарная колькасць неабходных для апрацоўкі звестак не дазволіла яму дасягнуць справу да канца (яго гербоўнік даведзены да літары "М"). Вышэйуказаныя абставіны былі ўлічаны С. Урускім, які распачаў сваю працу крыху пазней і спрабаваў абмежавацца выкарыстаннем

больш "дваранскіх" матэрыялаў, таму яго радаводы часам змяшчаюць памылкі і даволі фрагментарныя, але таксама не меў канчатковага поспеху (яго гербоўнік даведзены да літары "Р"). Абодва генеалагічныя імкненні ахапіць тэрыторыю РП цалкам, што аказалася ў рэальнасці вельмі цяжка зрабіць.

Таму пры распрацоўцы ўказанай тэмы было вырашана падзяліць яе на некалькі этапаў і строга абмежаваць колькасць выкарыстаных матэрыялаў. Галоўнай задачай было апрацаваць матэрыялы "дваранскіх" фондаў, што захаваліся сёння ў НГА Беларусі ў Мінску. прычым базавымі для напісання гербоўніка сталі перш за ўсё асноўныя крыніцы па шляхецкай генеалогіі: персанальныя справы аб дваранстве родаў, вывадовыя пратаколы і радаслоўныя кнігі. Пры неабходнасці аўтары для ўдакладнення і праверкі розных генеалагічных, геральдычных і бібліяграфічных звестак маглі выкарыстоўваць дадатковыя архіўныя і публікаваныя крыніцы, пошукавыя даныя якіх абавязкова пазначаліся ў спасылках ці крыніцах.

У сувязі з адміністрацыйна-тэрытарыяльным падзелам, што існаваў у Расійскай імперыі, і адпаведна дзейнасцю канкрэтных дваранскіх дэпутацкіх сходаў, а таксама нераўнамернасцю захаванасці патрэбных дакументаў прынята наступная паслядоўнасць этапаў іх апрацоўкі:

- 1) матэрыялы "дваранскіх" фондаў Мінскай губерні;
- 2) тыя ж матэрыялы Віцебскай губерні;
- 3) тыя ж матэрыялы Магілёўскай губерні.

Такім чынам, гербоўнік плануецца рыхтаваць і выдаваць трыма рознымі часткамі, у кожнай з якіх артыкулы будуць размешчаны па асобных кнігах (тамах) у адпаведнасці з алфавітам. У аснову падрыхтоўкі 1-й часткі (мінскай) пакладзена апісанне персанальных спраў аб дваранстве з далучэннем пры іх няпоўнасці неабходных вывадовых пратаколаў і генеалагічных табліц. Указаныя матэрыялы сканцэнтраваны ў 1-м і 2-м вопісах фонду 319 — "Мінскі дваранскі дэпутацкі сход". Персанальных спраў захавалася амаль 4 тыс. адзінак, што больш за 80% ад агульнай колькасці згодна з дарэвалюцыйнымі рэестрамі. Вывадовыя пратаколы захаваліся за 1798—1917 гг. практычна цалкам, прычым большасць выводаў адбылася ў 1-й трэці 19 ст., а генеалагічныя табліцы часткова — на канкрэтных літары ці за асобныя гады, усяго каля 30 адзінак.

¹ Boniecki A. Herbarz polski. T. 1-16. Warszawa, 1899-1914; Uruski S., Kosinski A., Wlodarski A. Rodzina Herbarz szlachty polskiej. T. 1-21. Warszawa, 1904-1938.

З крыніцазнаўчага пункту гледжання, з улікам сучасных навуковых норм і патрабаванняў, былі прыняты неабходныя захады, каб як мага больш дакладна перадаць апрацаваныя архіўныя матэрыялы і правільна перакласці іх на беларускую мову. Дзеля гэтага быў захаваны пакаленны роспіс, што прысутнічаў у структуры выводуў, з увядзеннем суцэльнай (агульнай) нумарацыі на ўсіх прадстаўнікоў роду, з тым, аднак, дапаўненнем, што ў яго ўключаны прадстаўнікі і жаночай лініі, згаданыя ў дакументах, але пераважна не трапіўшыя, згодна з дзеючым дваранскім заканадаўствам, у радавод. Чарговасць размяшчэння канкрэтных асоб у калене строга адпавядае парадку, які ёсць у дакуменце, або зроблена, калі адшуканы адпаведныя звесткі, згодна з ханалогіяй датаў іх нараджэнняў (ад ранейшай). Радаводы да першага выводу ўключаюць пададзены цалкам, без аніякіх скарачэнняў, пазнейшыя звесткі падаюцца сцісла і часам у абагульненым выглядзе. Уласныя імёны пададзены дакладна, як у дакуменце, што дазваляе нярэдка меркаваць аб этнічнай ці канфесійнай прыналежнасці яго носьбіта, асабліва ў пачатках генеалогіі, гэта ж тычыцца ўсіх прозвішчаў і геаграфічных назваў. Інфармацыя па генеалогіі канкрэтнага прозвішча, змешчаная ў "чужых" радаводах, да патрэбнага артыкула не далучалася, аднак пазначана ў асабовым паказальніку.

Адшуканыя ў матэрыялах недакладнасці, незразумеласці ці проста памылкі, а таксама ўсе (лобныя) заўвагі і крытычна-аналітычныя разважанні аўтараў (рэдактараў) вынесены ў спасылкі. У канцы кожнага артыкула пададзены крыніцы, што былі выкарыстаны для стварэння ўказанага радаводу. Асабліва ўвага надавалася адкрыццю мажлівых фальсіфікацый дакументаў, што нярэдка сустракаюцца ў апрацаваных матэрыялах, і высвятленню рэальнай генеалогіі роду.

Усе артыкулы напісаны па аднолькавай схеме, якая складаецца з наступных частак:

1) назва — падаецца прозвішча і яго варыянт, калі ўжываўся, з пазначэннем назвы герба ці яго варыянта (змены), якім дадзены род карыстаўся;

2) уступная частка — звесткі, адкуль па родавым паданні паходзілі ці дзе пражывалі складальнікі выводу, а таксама прыналежнасць іх да шляхты, змяняючы іншага стану на пачатку генеалогіі. Пры неабходнасці разглядаюцца асаблівасці выявы гербу і акалічнасці яго атрымання ці ўжывання. Тут жа падаюцца звесткі пра карыстанне

гербавымі ці родавым прыdomкамі і інфармацыя, якая была запісана ў выводзе як вядомая, але не звязаная прама з указаным радаводам;

3) асноўная частка — апісанне генеалогіі роду, што падаецца ў выглядзе пакаленнага роспісу. Яна ўключае ўказанне рэальнага, засведчанага пэўнымі звесткамі і дакументамі родапачынальніка, яго нашчадкаў з пазначэннем сваяцкіх сувязяў, шлюбаў, фактаў валодання імі зямлёй, маёнткамі і іншай нерухомасцю, прызначэння ці выбару на пасады і выканання адпаведных абавязкаў, нясення цывільнай або вайскавай службы, месцаў пражывання, перасялення і іншыя звесткі. Асноўная частка завяршаецца інфармацыяй пра даты выводу ў ДДС з указаннем часткі радаводнай кнігі, да якой род быў аднесены, і ўказа Дэпартаменту Герольдыі пры Сенаце аб зацвярджэнні (ці незацвярджэнні) роду ў дваранстве Расійскай імперыі;

4) крыніцы — падаецца спіс усіх выкарыстаных аўтарам для стварэння дадзенага радаводу архіўных і публікаваных матэрыялаў.

Да гербоўніка дадаецца неабходны навукова-даведачны апарат, складзены выключна на падставе апрацаваных дакументаў, без выкарыстання якіх-небудзь спецыяльных даведнікаў. Лічба ў ім азначае парадкавы нумар артыкула, адпаведна дужкамі і падкрэсленнем пазначаны роды, чым генеалогія прысвечаны асобныя артыкулы.

Асабовы паказальнік уключае ўсе згаданыя прозвішчы (з іх варыянтамі, прыdomкамі) і імёны вядомых гістарычных асоб з пазначэннем іх пасады, урадаў і г.д. Саслоўная прыналежнасць адзначалася толькі для асоб нешляхецкіх станаў. Асабліва ўвага надавалася ўліку жаночых ліній, таму жанчыны пададзены некалькі разоў, на дзявочыя і шлюбныя прозвішчы, з указаннем, пры мажлівасці, чарговасці шлюбу, бацькоў і іншых звестак.

Геаграфічны паказальнік уключае ўсе ўласныя назвы населеных пунктаў і іншых геаграфічных і адміністрацыйна-тэрытарыяльных аб'ектаў з указаннем тытулу (для населеных месцаў) і яго адміністрацыйна-тэрытарыяльнай прыналежнасці пад час існавання РП і Расійскай імперыі.

Алфавітны спіс гербаў уключае назвы ўсіх трапіўшых у гербоўнік гербаў з указаннем родаў, што імі карысталіся.

С. Рыбчонак

ГЕРАЛЬДЫКА

Тэрмін «геральдыка» мае шэраг тлумачэнняў. Агульнапрынятае вызначэнне наступнае: «Геральдыка — гэта навука аб гербах». Апошняя назва паходзіць з чэшскай мовы «erb», куды, верагодна, трапіла з нямецкай, дзе «erbe» значыць спадчына. Лічыцца, што на Беларусі гербы з'явіліся, хутчэй за ўсё, разам з княжацкімі і тэрытарыяльнымі ў 9 ст. Шляхецкія гербы на нашай тэрыторыі юрыдычна аформіліся пад час Гарадзельскай уніі 1413 г. Бясспрэчна, дагэтуль існавалі розныя родавыя знакі (у шляхты і магнатаў), якія пазней аформіліся ў разнастайныя гербы. Прынамсі, не выпадкова колькасць гербаў беларускай шляхты сягае больш за тысячу адзінак. У той час даследчыкі налічваюць у польскай шляхты ўсяго каля паўтары сотні гербаў.

У сувязі з фактычнай адсутнасцю геральдычнай тэрміналогіі было вырашана ў першым томе «Гербоўніка...» адмовіцца ад апісання гербаў. Амаль усе назвы гербаў дадзены ў адпаведнай адаптацыі да беларускай мовы. Безумоўна, пры будучай распрацоўцы этымалогіі гербавых найменняў у іх могуць адбыцца пэўныя змены.

Найбольшая колькасць малюнкаў гербаў была зроблена з адпаведных малюнкаў 19 ст., якія меліся ў асабовых справах і генеалагічных табліцах, да якіх часам дадавалася і грунтоўнае апісанне на польскай ці расійскай мовах. Асобныя з іх узнаўляліся толькі па апісаннях, якія часта былі недакладнымі ці фрагментарнымі («Леў» ці інш.) Зрэдку ў справах сустракалася толькі назва герба і спасылкі на польскія гербоўнікі. Пераважна гэта тычылася найбольш распаўсюджаных гербаў («Астоя», «Ястрабец»). У такіх выпадках аўтары карысталіся вядомымі гербоўнікамі А.Банецкага, Ю.Шыманьскага і Ю.Хшаньскага.

Прынцыпы падачы чорна-белых варыянтаў малюнкаў былі традыцыйнымі. Колеры перадаваліся найбольш распаўсюджанымі пазначэннямі ў выглядзе штрыхоўкі. Напрыклад, вертыкальнай штрыхоўкай — чырвоны, гарызантальнай — блакітны, кропкамі — залаты і г.д. Для перадачы самой сістэмы герба былі ўзяты асноўныя элементы кароны і шлемавая эмблема. Форма шчыта была абрана найбольш характэрная для позняй геральдыкі і для выданняў падобнага кшталту. Гэта новафранцузскі шчыт, які нагадвае прастакутнік са скошанымі ніжнімі кутамі ды вастрыём у ніжнім баку. Шлем — тра-

дыцыйны для нетытулаванага заходнееўрапейскага рышарства — з паліраванай сталі з апущаным забралам, звернуты ў профіль, але часам сустракаецца звернуты ў правы бок. На ўсіх малюнках на шлем адзета тыповая шляхецкая карона. На апошняй знаходзіцца шлемавая эмблема, якая звычайна складзена з выявы самога герба ці ягоных частак, а таксама са страусавых ці паўлінавых пераў.

З.Яцкевіч

АСНОЎНЫЯ ПРАВІЛЫ ПІСЬМОВАЙ ПЕРАДАЧЫ ЎЛАСНЫХ НАЗВАЎ

Паколькі адна частка беларускай шляхты прытрымлівалася ўсходне-праваслаўнай культурна-рэлігійнай арыентацыі, а другая — заходне-каталіцкай, імёны аднаго і таго ж паходжання ў выкарыстаных крыніцах выступаюць у дваякім афармленні: Базыль і Васіль, Іосіф і Восіп, Міхал і Міхаіл, Стэфан і Сцяпан. Гэтыя варыянты захоўваюцца і ў дадзеным выданні. Пашыранае сярод польскіх каралёў і літоўскіх князёў імя ў адпаведнасці з напісаннем яго ў старабеларускіх пісьмовых помніках ужываецца ў форме *Жыгімонт*. Назвы з польскай тэрыторыі захоўваюць польскі рэфлекс мякакага *p* і суфікс *-ізн-*: Пшадзецкі, Пшэлом, Пшамысль. Яркаўшчызна (маёнтак у Мазавецкім княстве), але Абухоўшчына (ваколіца ў Гродзенскім павеце).

Уласныя назвы, выяўленыя ў іншамовных крыніцах у афармленні, характэрным для моў, на якіх напісаны гэтыя крыніцы, у дадзеным выданні ўжываюцца ў формах, характэрных для беларускай мовы. У адпаведнасці з гэтым яны адлюстроўваюць асноўныя асаблівасці жывога беларускага вымаўлення, за выключэннем выпадкаў, спецыяльна агавораных арфаграфічнымі правіламі.

Так, у гэтых назвах павінны перадавацца аканне і яканне: Абадовіч, Алэндзкі, Аляшкевіч, Хялхоўскі і інш. Гук *o* захоўваецца ў запазычаных назвах, якія ўяўляюць сабой па паходжанню словыкампазіты і таму маюць дадатковы націск: Дэнгоф, Оберман, Обермеер, О'Рурк, Офенберг, Свінегдэнхольм і інш. У адпаведнасці з выпрацаванай традыцыяй імя Крыштоф, маючы націск на канцы слова, пішацца праз *o*. У канцы запазычаных слоў, як прынята ў беларускім правапісе, у спалучэнні захоўваецца гук *o*: Мурдэліо, але Пятроўскі (сярэдзіна слова).

Без пачатковых *a*, *e* пішуцца ўласныя жаночыя імёны, якія ў такой форме складаюць спецыфіку беларускага вымаўлення: Настасся, Каярына, Лізавета. Імёны, якія ў рускай мове не маюць прыстаўнога *a*, у адпаведнасці з арфаграфічнай нормай беларускай мовы пішуцца з *a* у пачатку слова: Ганна, Гальяш замест Анна, Эліас, як у рускай мове.

У запазычаных уласных назвах не перадаюцца дзеканне і цеканне. Таму такія назвы ўжываюцца ў дадзеным выданні з захаваннем цвёрдых *d*, *m*: Дэнгоф, Тэафіл, Тэрэза, Фердынанд і інш. Ва ўсіх ас-

татніх выпадках дзеканне і цеканне перадаецца паслядоўна: Дзяконская, Цярэспаль, Цярлецкая, Цяцера і інш.

Імёны іншамовнага паходжання, якія ў рускай мове ў выніку марфалагічнай адаптацыі набылі канчатак *-ый/-ій*, у беларускай мове ў адпаведнасці з нормай жывога вымаўлення ўжываюцца без канцавога *й*. Гэтай нормы паслядоўна прытрымліваецца і наша выданне: Антоні, Афанасі, Валенты, Грыгоры, Дысідэры, Дыянісі і інш.

Імёны грэчаскага паходжання, якія ў польскай мове захоўваюць характэрнае для лацінскай мовы, праз якую яны пранікалі ў польскую мову, цвёрдае і звонкае вымаўленне гук *s* ў інтэрвакальным становішчы, у нашым выданні, як гэта мае месца ў беларускім вымаўленні, пішуцца з мяккім глухім *c*: Амбросі, Афанасі, Гервасі, Дысідэры, Дыянісі і інш. Гэта ж датычыць і гук *b*, на месцы якога, як і ў мове-крыніцы, у беларускай мове вымаўляецца і пішацца *v*: Яўсеві замест Eusebi.

Зычныя *ж*, *з*, *л*, *н*, *с*, *ч*, *ш* у становішчы паміж двума галоснымі ў выніку асіміляцыі *j* падаўжаюцца і перадаюцца на пісьме падваеннем: Настасся, Ташына. Некаторыя імёны іншамовнага паходжання, якія ў польскай і рускай мовах вымаўляюцца з падаўжэннем зычных, у беларускай мове вымаўляюцца і пішуцца з адным зычным: Марыяна, Сузана. Выключэнне складаюць імёны Ганна, Іаганна.

Калі ўзнікаюць цяжкасці з вызначэннем месца націску ў назве, ад чаго ў беларускай мове залежыць яе напісанне, даюцца два магчымыя варыянты: Акалоў (Аколаў), Асташаў (Асташоў), Багушаўка (Багушоўка). Для аблягчэння ідэнтыфікацыі і лакалізацыі геаграфічнай назвы ў неабходных выпадках пасля назвы, зафіксаванай у крыніцы, у дужках можа падавацца яе сучасны варыянт: Ацэдка (Атцэда).

У.Свяжынскі

СПІС СКАРАЧЭННЯЎ

аўстр.	аўстрыйскі
в. (вв.)	вёска (вёскі)
вак.	ваколіца
ваяв.	ваяводства
ВКЛ	Вялікае княства Літоўскае, Рускае і Жамойцкае
вол.	воласць
востр.	востраў
вул.	вуліца
Вял.	Вялікі (ае. ая)
г. (гг.)	год (гады)
гл.	глядзі
гор.	горад
гр.	граф
губ.	губерня
ДДС	дваранскі дэпутацкі сход
дзес.	дзесяціна
засц.	засценак
зл.	злоты
інш.	іншы (ас. ая)
кн.	князь
Кн.	Кніга
літ.	літоўскі
маёнт.	маёнтак
Мал.	Малы (оа. ая)
мяст.	мястэчка
нар.	народжаная
пав.	павет
пол.	польскі
прус.	прускі
р.	рака
рас.	расійскі
РП	Рэч Паспалітая
с.	сяло
Св.	Святы
СПб	Санкт-Пецярбург
ст. (стст.)	стагоддзе (стагоддзі)

ступ.	ступень
т.	том
уроч.	урочышча
у т. л.	у тым ліку
фальв.	фальварак
ЯКМ	Яго Каралеўская Міласць

УМОЎНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ

*	нарадзіўся
+	памёр

ІМ'ЯННІ ПАКАЗАЛЬНИК

Абадовіч Тэжя, у шлюбе Арлюўская 129
Абадовічы гербу "Лебедзь" (1)
Абалонскія (2)
Абрамовічы гербу "Абланк" (3)
Аборскія гербу "Калюмна" (4), 36, 63, 65, 115, 147
 Абрагам Юзафавіч 10
Абрагімовічы гербу "Уляніцкі" (5)
 Абрамовіч, ваявода сматенскі 8, 11
 Абрамовіч Іаганна, у шлюбе Антаневіч 101
 Абрамовіч Разалія, у шлюбе Антаневіч 101
 Абрамовіч Схаластыка, у шлюбе Арлюўская 130
 Абрамовіч Фларыяна, у шлюбе Аўсяная 184
 Абрамовіч Яўтэння, у шлюбе Аскерка 155
 Абрамовічы 130
Абрамовічы гербу "Вага" (6)
Абрамовічы гербу "Кораб" (7), 10
Абрамовічы гербу "Любіч" (8)
Абрамовічы гербу "Любіч" (9)
Абрамовічы гербу "Ляліва" (10)
 Абрамовічы гербу "Навіна" 6
Абрамовічы гербу "Ястрабец" (11)
Абрамовічы гербу "Ястрабец" (12)
 Абрамовічы гербу "Ястрабец зменены" 11
 Абрамуўская Агата, у шлюбе Адамовіч 31
Абрампальскія гербу "Любіч" (13), 34, 38, 95
 Абрампальскія, гл. *Абрампальскія*
Абрыцкія (14)
Абрыцкія гербу "Прус І" (15)
Абулевічы гербу "Радван" (16)
 Абух Агата, у шлюбе Астроўская 177
Абухі гербу "Абуховіч" (17)
 Абуховіч Адам-Бернард, суддзя земскі мазырскі 116
 Абуховіч Мальвіна, у шлюбе Аскерка 156
Абуховічы гербу "Абуховіч" (18)
Абуховічы гербу "Абуховіч" (19)
Абуховічы гербу "Ключ зменены" (20)
Абуховічы гербу "Ясеньчык зменены" (21)
 Авергуз Хрысціна, у шлюбе Андрэеўская 86
Авирковічы гербу "Прышэль" (22)
 Аганоўская Яўтэння, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
Аганоўскія гербу "Агончык" (23), 24

Агінская, дачка ваяводы віцебскага, у шлюбе Аскерка 156
 Агінская, дачка старосты дарсунішкага, у шлюбе Аскерка 156
 Агінскі Грыгоры, кн., вят. гетман ВКЛ 59
 Агінскі Міхаіл-Казімір, кн., вят. гетман ВКЛ 7, 25, 124, 170
 Агінскі, кн., кашталян віцебскі 13
Адамовічы (24)
Адамовічы гербу "Ляліва" (25)
Адамовічы гербу "Ляліва" (26)
Адамовічы гербу "Ляліва" (27)
Адамовічы гербу "Ляліва" (28)
Адамовічы гербу "Ляліва" (29)
Адамовічы гербу "Ляліва" (30)
Адамовічы гербу "Ляліва" (31)
 Адахоўская Элеанора, у шлюбе Астапавіч 166
 Адольф Фрэдэрыка, у шлюбе Акалова 45
Адорскія гербу "Грыф" (32)
 Адушкевічы, гл. *Каладзінскія-Адушкевічы*
 Адыец Соф'я, у шлюбе Акуліч 46
 Адыецы 13
Адыецы гербу "Адыец" (34)
Адыецы гербу "Адыец" (35)
Адыецы гербу "Адыец" (36)
Азулевічы гербу ўласнага (37)
Азімболоўскія гербу "Радван" (38), 127
 Акаловіч Вікторыя, у шлюбе Антаневіч 101
Акаловічы гербу "Астоя" (39)
Акаронкі (40)
 Акінчыц Лізавета, у шлюбе Арцішэўская 140
Акінчыцы гербу "Акшак" (41)
Акінчыцы гербу "Акшак" (42)
Акінчыцы гербу "Акшак" (43)
 Акалавы 121
Акалавы гербу "Тапор" (44)
Акалавы гербу "Тапор" (45)
 Акалаўна, у шлюбе Анашковіч 83
 Акольскі, генеалаг 32, 148
 Акулічы 101
Акулічы гербу "Даленга" (46)
Акулічы гербу "Окша" (47)
Акуневічы гербу "Акунь" (48)
 Александровіч Дамінік, канюшы ВКЛ 3
Александровічы гербу "Александровіч" (49)
Александровічы гербу "Александровіч" (50)

Александровічы гербу "Александровіч" (51)
Александровічы гербу "Александровіч" (52)
Александровічы гербу "Касцеша" (53)
Александровічы гербу "Касцеша" (54)
 Амелькавіч Юрый, кн. 191
Алендзія гербу "Равіч" (55)
Алендзія гербу "Равіч" (56)
Аленскія гербу "Равіч" (57)
Аліпска гербу "Даленга" (58)
Алісевичы гербу "Гейш" (59)
Аліфяровічы (60)
 Альфера Тэафіла, у шлюбе Астроўская 167
Альхімовічы гербу "Пабог зменены" (61)
Альчылкевічы (62)
 Альшэўская Марыяна, у шлюбе Астроўская 169
Альшэўскія гербу "Касцеша" (63)
Альшэўскія гербу "Касцеша" (64)
Альшэўскія гербу "Касцеша" (65)
Альшэўскія гербу "Слепаворан" (66)
Альшэўскія гербу "Слепаворан" (67)
Альшэўскія гербу "Слепаворан" (68)
Альшэўскія гербу "Слепаворан" (69)
Алявінскія гербу "Астоя" (70)
 Аляксвіч Ганна, у шлюбе Асташэвіч 166
Алякевічы гербу "Леў" (71)
 Аляксандр III, імператар рас. 78
 Аляксандр Ягелончык, вкл. кн. літ. і кароль пол. 45
Аляксеевы (72)
 Аляхновіч Уршуля, у шлюбе Андрэеўская 87
 Аляхновічы 87
Аляхновічы гербу "Ляліва" (73)
Аляхновічы гербу "Ляліва" (74)
 Аляшкевіч Іахім 174
Аляшкевічы гербу "Ляліва" (75)
Аляшкевічы гербу "Сас" (76)
Аляшкевічы гербу "Сас" (77)
Аляшкевічы гербу "Сас" (78)
Амбражэвічы гербу "Вуж" (79)
Амбражэвічы гербу "Вуж" (80)
 Амялеўскі 147
Амяцінскія гербу "Юноша" (81)
 Анацкевічы, гл. Яцэна-Анацкевічы
Анапковічы гербу "Яцэна" (83)

Анапшэўскі 74
Анапскія (84)
 Андраноўскія 85
 Андраноўскія-Чаховічы, гл. Чаховічы-Андраноўскія
 Андрэеўская Барбара, у шлюбе Асавецкая 147
 Андрэеўская Ганна, у шлюбе Асавецкая 147
Андрэеўскія гербу "Прус Г" (86)
Андрэеўскія гербу "Прус Г" (87)
Андрэеўскія гербу "Прус Г" (88)
Андрэіковічы гербу "Пабог" (89)
Андрусевичы гербу "Сыракомля" (90)
Андрушкевічы гербу "Магіла" (91)
 Андрушэвіч Марыя, у шлюбе Апановіч 111
 Андрушэвічы гербу "Даліва" 90
 Андрушэвічы гербу "Сыракомля", гл. Андрусевичы
 Андрыеўская Апанонія, у шлюбе Арцішэўская 137
Андрыеўскія (92)
Анікевічы (93)
Анісовічы гербу "Ясеньчык" (94)
Аніхімоўскія гербу "Юноша" 80, (95)
Анішэўскія гербу "Спанява" (96)
 Анкудовіч Алена, у шлюбе Астроўская 177
Анкудовічы гербу "Суліма" (97)
 Анкуды 97
 Аношка Петранэля, у шлюбе Астанюка 163
Анопкі гербу "Яцэна" 83, (98)
Ансілеўскія гербу "Дамброва" (99)
Антаневичы гербу "Саколя" (100)
Антаневичы гербу "Яніна" (101)
Антановічы гербу "Андрэ дэ Бюі" (102)
Анташэўскія гербу "Яліта" (103)
Антонавы (104)
Антонавы (105)
Антоневичы гербу "Дамброва" (106)
Ануфровічы гербу "Бонча" (107)
 Анушкевічы 83
 Анцута Антаніна, у шлюбе Абламовіч 3
 Анцута Ганна, у шлюбе Абламовіч 3
Анцуты гербу "Анцута" (108)
Анцыпы гербу "Тапор" (109)
Анцыпярэвічы гербу "Астоя" (110)
Апановічы гербу "Прус Г" (111)
Апацкія (112)

Апокі гербу "Слепаворан" (113)
 Араноўскія гербу "Спанява" (115)
 Аранская Барбара, у шлюбе Гадэбская 65
 Аранскія гербу "Каспеша" (116)
 Аравічы гербу "Ляліва" (118)
 Аравіцкія гербу "Спанява" (119)
 Ардэны гербу "Ладдзя" (120)
 Аржахоўскія гербу "Окша" (121)
 Аржахоўскія гербу "Рагала" (122)
 Аржашкевічы гербу "Прус II" (123)
 Аржэльскія гербу "Дрыя" (124)
 Аржэшка Людвік, падстолі пінескі 162
 Аржэшкі гербу "Кораб" (125)
 Арлоўская Люцыя, у шлюбе Альшэўская 69
 Арлоўская Мар'яна, у шлюбе Асавецкая 147
 Арлоўская Соф'я, у шлюбе Асоўская 162
 Арлоўскія (126)
 Арлоўскія (127)
 Арлоўскія гербу "Любіч" (128)
 Арлоўскія гербу "Хамутовыя клешчы" (129)
 Арлоўскія гербу "Юноша" (130)
 Арло-Аржашкевічы, гл. *Аржашкевічы*
 Артыньскія гербу "Божая воля" (131)
 Архангельскія (132)
 Арцімовіч Ганна, у шлюбе Аржахоўская 121
 Арцімовічы (133)
 Арцімовічы гербу "Даленга" (134)
 Арцімовічы гербу "Даленга" (135)
 Арцімовічы гербу "Даленга" (136)
 Арцішэўская Ганна, у шлюбе Асяцімская 182
 Арцішэўскі Андрэян, старэйшы Сверханскага кляштара 137
 Арцішэўскія гербу "Праўдзіч" (137)
 Арцішэўскія гербу "Праўдзіч" (138)
 Арцішэўскія гербу "Праўдзіч" (139)
 Арцішэўскія гербу "Роля" (140)
 Арцішэўскія гербу "Роля" (141)
 Арцыхі гербу "Арцямберскі" (142)
 Арыставы, гл. *Арэставы*
 Арэставы (144)
 Арэшкі-Астрэйкі гербу "Драгаслаў" (145)
 Арэшкі-Астрэйкі гербу "Драгаслаў" (146)
 Асавецкія гербу "Трыф" (147)
 Асавіцкія гербу "Тапор" (148)

Асановічы гербу "Амадэй" (149)
 Асвятіцкая Варвара, у шлюбе Акінчыц 43
 Асіновічы гербу "Ладдзя" (150)
 Асіпоўская Алена, у шлюбе Астроўская 172
 Аскерка Паўліна, у шлюбе Абуховіч 20
 Аскерка Францішка, у шлюбе Абуховіч 20
 Аскерка Эразм 20
 Аскеркі 20, 58, 103, 130
 Аскеркі (151)
 Аскеркі (152)
 Аскеркі гербу "Мурдэліо" (153)
 Аскеркі гербу "Мурдэліо" (154)
 Аскеркі гербу "Мурдэліо" (155)
 Аскеркі гербу "Мурдэліо" (156)
 Асмалоўскія (157)
 Асмалоўскія гербу "Бонча" (158)
 Асмалоўскія (159)
 Асмольскія гербу "Бонча" (160)
 Асокі 17
 Асоўскія гербу "Ірыф" (161)
 Асоўскія гербу "Даленга" (162)
 Астанойкі гербу "Астоя" (163)
 Астаховічы гербу "Агоньчык" (164)
 Асташкевічы гербу "Ляліва" (165)
 Асташэвічы гербу "Астоя" (166)
 Астольская Эмілія-Разалія, у шлюбе Акінчыц 42
 Астарог Людвіка, гр., у шлюбе Алэндзкая 56
 Астроўская Марыяна, у шлюбе Абух 17
 Астроўскія (167)
 Астроўскія гербу "Корчак" (168)
 Астроўскія гербу "Корчак" (169)
 Астроўскія гербу "Ляліва" (170)
 Астроўскія гербу "Нячужа" (172)
 Астроўскія гербу "Нячужа" (173)
 Астроўскія-Куневічы, гл. *Куневічы-Астроўскія*
 Астроўскія-Ірасаловічы, гл. *Ірасаловічы-Астроўскія*
 Астроўскія гербу "Слепаворан" (176)
 Астроўскія гербу "Тупая падкова" (177)
 Астроўскія гербу "Тупая падкова" (178)
 Астроўскія гербу "Астоя" (179)
 Асяеўскія гербу "Астоя" (180)
 Асяцімскія 65
 Асяцімскія гербу "Любіч" (181)

Асяцімскія гербу "Любіч" (182)
 Агнэаўз Стэфан, падстолі інфлянцкі 56
 Аўгуст II, кароль РП 1,8,13,15,16,21,27,28,56,62,82,95,113,123,154,156,163,
 183, 185,191
 Аўгуст III, кароль РП 4,13,14,15,19,30,32,38,39,48,56,62,63,71,73,74,76,90,91,
 100,119, 121,125,128,129,138,142,156,178,183,184,186,187,189,191
 Аўгустыновіч Ганна, у шлюбе Альшэўская 65
 Аўдзяевіч Тэрэза, у шлюбе Асташэвіч 166
 Аўлачымская Соф'я, у шлюбе Адынец 34
Аўлачымскія гербу "Сухекамнаты" 56,(183)
 Аўліх Луіза, у шлюбе Арцімовіч 133
 Аўсяны 56
Аўсяныя гербу "Астоя" (184)
Аўсяныя гербу "Астоя" (185)
Аўсяныя гербу "Равіч" (186)
 Афтаназі Р., польскі даследчык 21
Ахатніцкія гербу "Багорыя" (187)
Ахатніцкія гербу "Астоя" (188)
Ахрымовічы гербу "Багорыя" (189)
Ачапоўскія гербу "Астоя" (190)
Ачапоўскія гербу "Астоя" (191)
Ачапоўскія гербу "Божая воля" (192)

Бабінаўна Соф'я, у шлюбе Альшэўская 63
 Бабіцкая Ева, у шлюбе Аскерка 152
 Бабіч Алена, у шлюбе Астанаўка 163
 Бабіч Фама 163
 Бабровіч Марыяна, у шлюбе Аржахоўская 121
 Баброўская Лізавета, у шлюбе Антаневіч 101
 Баброўскі Лукаш 76
 Баброўскі Ляон, харужы войск літ. 95
 Баганеўна Тэрэза, у шлюбе Арцішэўская 137
 Багарэвіч Ізабела, у шлюбе Алендзкая 55
 Баглай Вінцэнт, аканом маент. Шчорсы 121
 Багуцкія 145,146
 Багушэвіч Алена-Ядвіга, у шлюбе Астроўская 167
 Багушэўская, дачка харужага мазырскага, у шлюбе Аскерка 156
 Багушэўскі Антоні, ротмістр ЯКМ 19
 Бажычка Петранэля, у шлюбе Альшэўская 65
 Байкоўская Брыгіда, у шлюбе Араноўская 115
 Бакіноўская Анэля, у шлюбе Асташэвіч 166
 Бакіноўская Іаганна, у шлюбе Амяцінская 81
 Балабаньская Канстанцыя, у шлюбе Астроўская 178

Бандынэі 20
 Банцдінэлі, нар. Вольбек, Бабіяна 156
 Банцдінэлі, у шлюбе Аскерка 156
 Банецкі А., генеалаг 3,7,9,10,11,80,85,91
 Бараніцкая Ядвіга, у шлюбе Аржахоўская 121
 Бараноўская, у шлюбе Антаневіч 101
 Бараноўская Ірына, у шлюбе Апановіч 111
 Бараноўская Разалія, у шлюбе Аржашкевіч 123
 Баратынская Кацярына, у шлюбе Асоўская 162
 Барацінская Кацярына, у шлюбе Аржахоўская 121
 Бародзіч Мікалай 166
 Бароўская Вераніка, у шлюбе Арцішэўская 137
 Бароўская Ганна, у шлюбе Антушэвіч 106
 Бароўская Мар'яна, у шлюбе Андрэяковіч 89
 Бароўскі Ян 51
 Барсук Міхаіл скарбнік віленскі 88
 Барташэвіч Антаніна, у шлюбе Адынец 34
 Бартноўская Ганна, у шлюбе Чаховіч-Андраноўская 85
 Баршчэўская Мальвіна, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Баршчэўская, нар. Туміловіч, Юлія 189
 Баршчэўскія 98,189
 Барымоўскія, кн. 36
 Барысевич Агата, у шлюбе Лбуховіч 18
 Барэйка-Ходзька, гл. *Ходзька*
 Баторы Стэфан, гл. *Стэфан Баторы*
 Баўноўна Юзэфа, у шлюбе Акуневіч 48
 Бахматовіч Казімір 36
 Бейда-Ржавуская, гл. *Ржавуская*
 Беліковіч 13
 Беліковіч, нар. Абрампальская, Кацярына 13
 Бельскі, генеалаг 13,32
 Бельскі, жыхар Мінска 157
 Беніслаўская, дачка стольніка інфлянцкага, у шлюбе Аскерка 156
 Беніслаўская, нар. Аскерка, Вераніка 154
 Беніслаўскі 154
 Берасневіч, нар. Алісевич, Ганна 59
 Берасневіч Петранэля, у шлюбе Аленская 57
 Бергман Караліна, у шлюбе Лінгер 58
 Бернатовіч Ганна, у шлюбе Абламовіч 3
 Бесман Разалія, у шлюбе Асташэвіч 166
 Бесьман Андрэй, прыгонны 188
 Беўская Гертруда, у шлюбе Аскерка 153
 Бірুলі-Бялыніцкія, гл. *Бялыніцкія-Бірулі*

Бонгаш Паталя, у шлюбе Абуховіч 20
 Бохвіц Канстанцыя, у шлюбе Абуховіч 20
 Бохвіц Паўліна, у шлюбе Абуховіч 20
 Брапец Адам 22
 Бржазоўскі Яўхім 111
 Бржастоўская Соф'я, гл. *Ратынская С.*
 Бржастоўская Тэрэза, дачка пісара ВКЛ, у шлюбе Аскерка 156
 Бржастоўскі Міхаіл, гр., староста судовы мінскі 55
 Бржастоўскія, гр. 17, 127
 Бржоска Марыя, у шлюбе Александровіч 52
 Бржэзінская, у шлюбе Аскерка 156
 Бржэзінскі 188
 Брудкі Грыгоры 43
 Буйвід Ляон 176
 Буйвід Тэрэза, у шлюбе Астроўская 176
 Буйневіч Нікадзім 101
 Буйніцкая Бенедыкта, у шлюбе Абрампальская 13
 Буйніцкая, нар. Абрампальская, Юзафа 13
 Буйніцкія 178, 188
 Букатая Францішка, у шлюбе Алэндзкая 56
 Букаты Алаізі 56
 Букоўская Феліцыяна, у шлюбе Ягітовіч 117
 Булгак, маршалак барысаўскі 63
 Булгак Аляксандр, падкаморы мінскі 65
 Булгак Юзаф 58
 Булгарын, маршалак ваўкавыскі 56
 Булгарынава Канстанцыя, удава, у другім шлюбе Алэндзкая 56
 Бурцэвічы 3
 Бурчак-Абрамовічы, гл. *Абрамовічы гербу "Любіч" (9)*
 Бутаўт-Анджэйковічы, гл. *Анджэйковічы*
 Буткевіч Ева, у шлюбе Ахатніцкая 187
 Буткевіч Элеанора, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Бутовіч Фёдар 153
 Бутрымовіч Андрыйян, біскуп уніяцкі 128
 Бухавецкі Бернард, харужы берасцейскі 170
 Буцвілоўская Галышка, у шлюбе Адыец 34
 Буцвілоўская Дарота, у шлюбе Антаневіч 101
 Буцвілоўская Ева, у шлюбе Антаневіч 101
 Буцэвічы 81
 Буш Дамінік, мастаўнічы берасцейскі 78
 Бушмакін, надворны радца 56
 Бушмакіна Марыя, удава па Алэндзім 56
 Буяноўская Марыяна, у шлюбе Аржахоўская 121

Быкоўская Францішка, у шлюбе Аўсяная 185
 Быкоўскі Вінцэнт, падкаморы ігуменскі 34
 Быкоўскі Вінцэнт, сын войскага мінскага 59
 Быкоўскі Фларыян, з Яксаў Б., харужы мінскі 36, 67
 Быкоўскія 115
 Быхавец Юзаф, крайчы ВКЛ 89
 Быхавец Юстына гербу "Магіла", у шлюбе Алэндзкая 56
 Бяганскі-Дадзібог Стэфан, гл. *Дадзібог-Бяганскі С.*
 Бялкоўская Ядвіга гербу "Паленч", у шлюбе Літавор-Арамовіч 114
 Бялыніцкія-Бірулі 34
 Бялькевіч Ксёсія, у шлюбе Апановіч 111
 Бялянны 153
 Бяляўская, нар. Аўсяная, Тэрэза 186
 Бяляўскі Іван 186
 Бянкеўскі Станіслаў, ротмістр пішскі 125
 Бянткоўская, нар. Варанецкая, Феліцыяна, у першым шлюбе Аржахоўская, у другім — Палонская 121
 Бянткоўскі Пётр, стольнік смаленскі 121
 Бянькоўская Лізавета, у шлюбе Ачапоўская 192
 Бярновіч Соф'я, у шлюбе Абуховіч 20
 Бярновіч Соф'я гербу "Казічкоўскі", у першым шлюбе Крыгер, у другім — Алэндзкая 56

Вайніловіч Жазефіна, у шлюбе Аржэўская 124
 Вайткевіч Пётр 152
 Вайткоўскі Самуэль 80
 Вайцяхоўскі Рафаіл 90
 Валадзевіч Мікіта 161
 Валадковіч 47
 Валадковіч Міхаіл 174
 Валадковіч Міхаіл, староста гаенскі 63
 Валадковіч Філіп, мінскі уніяцкі арцыбіскуп 76
 Валасевіч Віктар, ротмістр ашмянскі 88
 Валасоўская, у шлюбе Адыец 34
 Валевіч, у шлюбе Антаневіч 101
 Валейская Пастуміла, у шлюбе Арцімовіч 133
 Валіцкі Тамаш, ротмістр Мінскага ваяв. 112
 Валіцкі Франц 146
 Валіцкія 101
 Валовіч, у шлюбе Аскерка 156
 Валовіч Алена гербу "Багорыя", у шлюбе Алэндзкая 56
 Валовіч Антоні 13
 Валовіч Ігнаці 58

Ватовіч Міхаіл, пісар скарбовы ВКЛ 94
 Ватовічы 78
 Валодзька Іаганна, у шлюбе Лязмбтоўская 38
 Валодзька Тадэвуш 59
 Валодзькі 42
 Вальк, фон В., гл. *Фальк*
 Ваніна, нар. Анцута, Антаніна, у першым шлюбе Абламовіч 3
 Вансовіч Тэрэза, у шлюбе Акуліч 47
 Ваньковіч, маршалак мінскі 169
 Ваньковіч Іосіф 93
 Ваньковіч Тэрэза, у шлюбе Апановіч 111
 Ваньковічы 17, 115
 Варажынская Іаганна, у шлюбе Арцхо 142
 Варанецкая Феліцыяна, у першым шлюбе Аржахоўская, у другім — Палонская, у — трэім Бянткоўская 121
 Варановіч Кацярына, у шлюбе Вывіч 188
 Васілеўская Марцыяна, у шлюбе Андрэеўская 88
 Васілеўскі Андрэй 32
 Васілеўскі Антоні 186
 Васілеўскі Тадэвуш, ротмістр лідскі 187
 Васілеўскі Ян 166
 Васілеўскія 25
 Васькоўская Алена, у шлюбе Андрэеўская 88
 Ваўжэцкі Матэвуш 91
 Ваўжэцкі Тамаш, харужы войск літ. 121
 Ваўчок-Абрамовічы, гл. *Абрамовічы гербу "Ястрабец" (12)*
 Ваўчэцкая Ганна, у шлюбе Абуховіч 20, 116
 Ваўчэцкая Канстанцыя, у шлюбе Трушынская 116
 Ваўчэцкі Ляон 22
 Ваяводская, нар. Віскоўская, Ганна 3
 Ваяводскія 3
 Ведонская Альжбета, у шлюбе Алякевіч 71
 Вендлавіч Ядвіга, у шлюбе Аскерка 156
 Вараб'ёў, рагачоўскі мешчанін 121
 Верашчака, нар. Выхіга, Соф'я 125
 Верашчака Алена, у шлюбе Аржэшка 125
 Верашчака Багуслаў, лоўчы берасцейскі 125
 Верашчака Стэфан, падкаморы навагрудскі 3
 Вернікоўская Магдалена, у шлюбе Адорская 32
 Ветэль Кацярына, у шлюбе Араноўская 115
 Відацкая Міхаліна 85
 Відмант, нар. Альшэўская, Рахель 68
 Відмант Міхаіл 68

Вілейка Ян-Казімір, стражнік віленскі 63
 Вілейка, нар. Цішкевіч, Канстанцыя, у першым шлюбе Заліўская 63
 Вілкатарскі Якуб 58
 Вілгельмовіч Людвік, капітан войск пол. 137
 Вількінскі Якуб 189
 Вілчыньскія 153
 Вінча Баціфашы, каморнік лідскі 95
 Віртэмбергскі Л., гл. *Людвік, кн. Віртэмбергскі*
 Віскоўская Ганна, у шлюбе Ваяводская 3
 Віслаўх Станіслаў 33
 Віткоўская, нар. Алісевич, Францішка 59
 Віткоўская Схаластыка, у шлюбе Адамовіч 31
 Віткоўская Тэрэза, у шлюбе Адынец 34
 Вітуніскі Казтан 87
 Вічэвіч 67
 Вішнеўская Агата, у шлюбе Акалова 44
 Вішнявецкі Андрэй 10
 Вішнявецкі Міхаіл, гл. *Міхаіл Карыбут-Вішнявецкі*
 Война, нар. Станіслаўская, Соф'я 125
 Война Альжбета, у шлюбе Аржэшка 125
 Война Казімір 66
 Война Лукаш 56, харужы ваўкавыскі
 Война Юзаф, палкоўнік войск пол. 125
 Война Ядвіга, у шлюбе Абламовіч 3
 Война-Аранскія, гл. *Аранскія гербу "Касцеша" (116)*
Война-Аранскія гербу "Касцеша" (117)
 Война-Ясянепкі Кіпрыян, стольнік сахачаўскі 21
 Войны 21, 76
 Войсім-Антаневічы, гл. *Антаневічы гербу "Яніна" (101)*
 Вольбек, нар. Пятровіч, Дамініка 156
 Вольбек Бабіяна, у шлюбе Бандынэлі 156
 Вольбек Казімір, падкаморы мазырскі 156
 Вольбек Станіслаў, староста мазырскі 156
 Вольская Багуміла, у шлюбе Абалонская 2
 Вольскі Базыль 116
 Вольскі Станіслаў 99
 Вольф Ю., генеалаг 10
 Воўк-Ланеўскі, гл. *Ланеўскі-Воўк*
 Воўк-Левановіч, стражнік рэчыцкі 65
 Выхіга Соф'я, у шлюбе Верашчака 125
 Выразомбская, нар. Алэндзкая, Кацярына, у другім шлюбе Касцюшка 56
 Выразомбскі 56
 Вывіч Сымон 110

Вырвіч, нар. Варановіч, Кацярына 188
 Вырвічы 188
 Высацінскія-Анджэўскія, гл. *Анджэўскія гербу "Прус I" (88)*
 Высопкая Цэдылія, у шлюбе Андрушкевіч 91
 Высоцкі, староста беркалавіцкі 30
 Высоцкі Казімір 91
 Вышамірская Разалія, у шлюбе Аскерка 155
 Вышынская, нар. Замская, Апалонія 89
 Вышынскі, чашнік мельніцкі 89
 Вэнжык-Амбражэвічы, гл. *Амбражэвічы гербу "Вуж" (80)*
 Вялічка Тэадора, у шлюбе Арцімовіч 134
 Вянглінская Антаніна, у шлюбе Антаневіч 101
 Вяшчкоўская Ева, у шлюбе Анджэйковіч 89
 Вяркса Антаніна, у шлюбе Асташовіч 166
 Вяржбоўская 6
 Вяржэйскі Адам 66
 Вярэга Ганна, у шлюбе Абух 17
 Габунскі Сцяпан 54
 Гаворка Марыяна, у шлюбе Куневіч-Астроўская 174
 Гадзельскія-Адамовічы, гл. *Адамовічы гербу "Ляліва" (25)*
 Гадлеўская Петранэля, у шлюбе Аржакоўская 121
 Гадэбская, нар. Аранская, Барбара 65
 Гадэбскі Андрэй, стольнік пінскі 65
 Гадэбскія 65
 Гайковіч Соф'я, у шлюбе Альшэўская 69
 Галаневіч Марыяна, у шлюбе Аскерка 155
 Галаневіч Ян 155
 Галахоўская Людвіка гербу "Ляліва", дачка падчапага нурскага, у шлюбе
 Алендзяка 56
 Галеўская Роза, у шлюбе Азіамблоўская 38
 Галеўскі 54
 Галінскі, харужы аршанскі 153
 Галоўчынская, нар. Хадкевіч, Лізавета 56
 Галоўчынскі Шчасны Яраслававіч, кн. 56
 Галынскі Ян 51
 Гамаліцкі 53
 Гапановіч, нар. Жуковіч, Агата 111
 Гапановічы 111
 Гарабурда Кацярына, у шлюбе Аборская 4
 Гарадзееўская Соф'я, у шлюбе Адорская 32
 Гарадзецкі 153
 Гараін, падкаморы віленскі 56

Гараініскі 161
 Гарбачэўскія 175
 Гарноўскія 91
 Гасеўскі Мацвей, староста ладзкой 58
 Гасперская Тэрэза, у шлюбе Астылюўская 179
 Гафвіч Ядвіга-Антаніна, у першым шлюбе Крукоўская, у другім — Аколава
 45
 Гаціская Разіна, у шлюбе Абламовіч 3
 Гаціская Юлія, у шлюбе Ардынец 120
 Гапгольд Альбрэхт, ваявода віленскі і канцлер ВКЛ 134
 Гаян-Таўкачы, гл. *Таўкачы*
 Гвярцінская Анастасія, у шлюбе Асоўская 162
 Гебруры, дож Венецыянскай рэспублікі 148
 Гедройц Уляяна, у шлюбе Арлоўская 128
 Гедройцава, маршалкова ваўкавыская 56
 Гедымін Вільгельм 13
 Гедымін Стэфанія, у шлюбе Абрампальская 13
 Гейш-Алісевічы, гл. *Алісевічы*
 Гелтуд Антоні, староста генеральны Жамойцкага княства 66
 Генкель Тамаш, харужы войск літ. 189
 Герман, расійскі восначальнік 61
 Герцыкі 25
 Гжылкая, у шлюбе Аскерка 156
 Гізберт Самуэль, капітан ЯКМ 56
 Гізберты 150
 Гілевіч Тэрэза, у шлюбе Асавецкая 147
 Гілеўская, нар. Сакульская, Ганна, у другім шлюбе Антаневіч 101
 Гілеўскі Мацвей 101
 Гласка Леў 13
 Гласка Рэгіна, у шлюбе Абрампальская 13
 Гласка Фёдар 17
 Гласка Фядора, у шлюбе Абух 17
 Гласка Ян Львовіч 17
 Глінская Дарота гербу "Радван", дачка палкоўніка войск літ., у шлюбе Ален-
 дзяка 56
 Глушынская Рахель гербу "Лебедзь", у шлюбе Алендзяка 56
 Глябовіч Юрый-Караль, ваявода смаленскі і староста генеральны Жамойц-
 кага княства 21
 Горская Марыяна, у шлюбе Куневіч-Астроўская 174
 Горскі, староста суражскі 21
 Горскі-Друцкі Міхаіл, гл. *Друцкі-Горскі М.*
 Гофман Ганна, у шлюбе Абламовіч 3
 Грабоўская, дачка стольніка віцебскага, у шлюбе Аскерка 156

Грабоўская Ганна, у шлюбе Абух 17
 Грабоўскі, генерал-інспектар войск ВКЛ 167
 Грабоўскі Казімір, гр. 185
 Грабоўскія 110, 162
 Грабская, у шлюбе Аскерка 156
 Граеўская, нар. Астроўская, Хрысціна 169
 Граеўскі 169
 Гран Аляксандра, у шлюбе Ангірская 84
 Гран Карл, палкоўнік войск рас. 84
 Гржыбоўская, нар. Жангаловіч, Ангеля 56
 Гржыбоўскі 107
 Гржыбоўскі Феліцыян 56
 Гржымала, нар. Алендзкая, Іаганна 56
 Гржымала Казімір 56
 Гржымала-Камадзінскі Антоні, чапнік брацлаўскі 119
 Грос, нар. Дукшта, Людвіка 121
 Грос Казімір, скарбнік лідскі 121
 Гротуз Англія, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Грот-Навамейскі Тадэвуш 191
 Грудзінская Вікторыя, у шлюбе Астроўская 176
 Гружэўская, нар. Алендзкая, Аляксандра 56
 Гружэўская Кацярына гербу "Порай", у шлюбе Алендзкая 56
 Гружэўскі, старооста шпігльскі 56
 Грушвіцкая Дамініка, у шлюбе Абрамтаўская 13
 Грушвіцкая Міхаіла, у першым шлюбе Абрамтаўская, у другім — Шыс-тоўская 13
 Грушэўская Ганна, дачка падкаморага Жамойцкага княства, у шлюбе Аборская 4
 Грыгаровічы 64
 Грыневіч Роза, у шлюбе Андрыеўская 92
 Грынеўская Багуміла, у шлюбе Ардынец 120
 Грытвінскія 180
 Грыцкевіч Настасся, у шлюбе Асоўская 161
 Грэчаўскія 54
 Гумоўская Элеанора, у шлюбе Антаневіч 101
 Гумяніцкая, дачка харужага, у шлюбе Аскерка 156
 Гурскі Ян 62
 Гушча, у шлюбе Антаневіч 101
 Гякевіч, нар. Рашкоўская, Барбара 173
 Гякевіч Казімір, капітан войск рас., начальнік Мазырскай інваліднай каманды 173
 Гячэвіч Іпаті, маршалак вілейскі 156
 Гячэвіч Ядвіга, у шлюбе Аскерка 156

Дабатанская Аляксандра, у шлюбе Ахатніцкая 187
 Дабатанскі 17
 Дабравольская, у шлюбе Альпігэўская 65
 Дабравольская Аляксандра, у шлюбе Адамовіч 28
 Дабравольская Рэгіна, у шлюбе Альпігэўская 64
 Дабравольскі Іпат 41
 Давідоўская Разалія, у шлюбе Арлоўская 129
 Дадзібог-Бяганская, нар. Алендзкая, Кацярына 56
 Дадзібог-Бяганскі Стэфан 56
 Далеўскія 175
 Далецкая Марыяна, у шлюбе Аргімовіч 134
 Далецкі Вільгельм 134
 Далецкі Міхаіл, рэгент брацлаўскі 95
 Дамаслаўская, нар. Алендзкая, Ядвіга 56
 Дамаслаўская Ганна гербу "Наленч", у шлюбе Алендзкая 56
 Дамаслаўскі 56
 Дамашэвічы 69
 Дамброва Ганна, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Дамброва Юрый-Казімір 95
 Дамброўская, дачка староцы міжрэчкага, у шлюбе Аскерка 156
 Дамброўская, нар. Жангаловіч, Тэрэза 56
 Дамброўская, у шлюбе Аскерка 156
 Дамброўская Антаніна, у шлюбе Алендзкая 55
 Дамброўская Кацярына, у шлюбе Акуневіч 48
 Дамброўская Кацярына, у шлюбе Астроўская 168
 Дамброўскі Тадэвуш, чапнік вендэнскі 56
 Дамброўскі Вінцэнт 168
 Дамска Іаганна, у шлюбе Алендзкая 55
 Дамска Іпаті, суддзя земскі навагрудскі 55
 Дамейка Феліцыян 27
 Дамінікоўская Ганна, у шлюбе Ачапоўская 192
 Данавай Адам-Мацвей 68
 Данавай Рэгіна, у шлюбе Альпігэўская 68
 Данавай Юдыя, у шлюбе Альпігэўская 69
 Данавай Юрый 68
 Данілевіч, нар. Сапоцька, Петраўля 3
 Данілевіч Тадэвуш 3
 Данішэўская, у шлюбе Анашковіч 83
 Дарашкевіч Іэфрасіння, у шлюбе Адрынец 34
 Дарыён гербу "Лебедзь" (143)
 Даўлятовіч, нар. Дэзанкаўна, Парухна, кн. 16
 Даўлятовіч Мустафа, кн. 16
 Даўнаровіч Адэля, у шлюбе Алендзкая 56

Даўнаровіч Казімір, ротмістр гусарскі 101
 Дапкевіч Ганна, у шлюбе Алыгоўская 63
 Дзем'яновіч Юлія, у шлюбе Аліфяровіч 60
 Дзерангоўскі Казімір, чапнік навагрудскі (?) 180
 Дзікавіцкія 175
 Дзітрык Аляксандра, у шлюбе Адамовіч 25
 Дзітрык Андрэй 25
 Дзягілевічы 153
 Дзягчынская Альбіна, у шлюбе Асоўская 161
 Дзяконская Уршуля, дачка скарбніка ваўкавыскага, у шлюбе Алендзякая 56
 Дзялынская Брыгіда, у шлюбе Чапская 154
 Дзяляцкі Самуэль 99
 Длужэўская, нар. Пятровіч, Дамініка, у першым шлюбе Вольбек 156
 Длужэўскі, чапнік плоцкі 156
 Дмахоўская Соф'я, у шлюбе Адамовіч 25
 Дмухоўскі Казімір, пісар гродскі ашмянскі 187
 Догель Леакадзія, у шлюбе Асоўская 162
 Долмат, нар. Абрампальская, Барбара 13
 Долмат Рэгіна, у шлюбе Куравіцкая 168, 171
 Доўмант, нар. Абрампальская, Барбара 13
 Доўмант Караль, харужы полацкі 178
 Доўманты 13
 Доўнар Францішка, у шлюбе Акінчыц 42
 Драздовіч Кацярына, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Драздовіч Мацей 158
 Друцкі-Горскі Міхаіл, кн., падкаморы мінскі 121
 Друцкі-Любечкі Еранім, кн., маршалак пінскі 173
 Друцкі-Сакалінскі, кн. 172
 Друцкі-Сакалінскі Аляксандр, кн. 90
 Дубавецкая, у першым шлюбе Ніштэроўна, чапнікава пінская, у другім —
 Літавар-Арамовіч 114
 Дуброўскі Алаізі 70
 Дубянецкі 175
 Дукшта Людвіка, у шлюбе Грос 121
 Дулевіч 47
 Дунін-Раецкая, нар. Аўлачынская, Соф'я, у шлюбе Адыец 34
 Дунін-Раецкі Самуэль 34
 Дунін-Раецкі Ян, падстолі дэспікі 34
 Дыдынскі Юзаф, стольнік оўруцкі 119
 Дылеўская Ганна, у шлюбе Лхатніцкая 187
 Дышлевіч Кацярына, у шлюбе Абрампальская 13
 Дэвіц Каспар, канцлер расійскі 13
 Дэволі 91

Долорка 65
 Дзяткаўна Нарухна, у шлюбе Даўлятовіч, кн. 16
 Дэмбінская, у шлюбе Асоўская 161
 Дэнгоф Станіслаў, польны гетман ВКЛ 170, 186
 Ельская, дачка староства пінскага, у шлюбе Аскерка 156
 Ермаловічаўна, у шлюбе Аскерка 139
 Есьман 13
 Есьман, нар. Абрампальская, Ганна 13
 Есьман Ганна гербу "Корчак", у шлюбе Алендзякая 56
 Ефіменкавы, заснавальнікі шпітэля ў Астрахані 171
 Ёдка Ануфры 191
 Ёдка Барбара, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Ёдка Ганна, у шлюбе Асмалоўская 159
 Ёдка-Наркевіч, гл. *Наркевіч-Ёдка*
 Ётэйка Ганна, у шлюбе Ахадзінская 188
 Жаба, Касцеша-Ж., ваявода полацкі 13
 Жаба Вікторыя, у шлюбе Аскерка 153
 Жаброўская Бенедыкта, у шлюбе Абрампальская 13
 Жаброўскі 77
 Жаброўскі Фелікс, харужы войск пол. 18
 Жалігоўская Лізавета, у шлюбе Астроўская 178
 Жамбоўская Паўліна, у шлюбе Акінчыц 43
 Жангалавіч Ангеля, у шлюбе Гржыбоўская 56
 Жангалавіч Тэрэза, у шлюбе Дамброўская 56
 Жангалавіч Ян, рэгент земскі вількамірскі і гродскі ўпіцкі
 Жангалавічы 56
 Жаўняркевіч Ангеля, у шлюбе Андрэеўская 88
 Жаўрыд Алена, у першым шлюбе Асяеўская, у другім — Корбут 180
 Жаўрыд Юзаф, у шлюбе Астроўская 169
 Ждановічы-Адамовічы, гл. *Адамовічы гербу "Ляліва"* (26)
 Жукава Кацярына, у шлюбе Аляксеева 72
 Жуковіч Агата, у шлюбе Гапановіч 111
 Жукоўская Эсанора, у шлюбе Асташэвіч 166
 Жураўская Дамініка, у шлюбе Абрэцкая 14
 Жыбуртовіч Вікторыя, у шлюбе Алендзякая 55
 Жыбуртовіч Ляон 171
 Жыгімонт I Стары, вял. князь літ. і кароль пол. 10, 28, 33, 34, 45, 47, 56, 98, 121, 175, 191
 Жыгімонт II Аўгуст, вял. князь літ. і кароль пол. 8, 41, 56, 61, 98, 156
 Жыгімонт III Ваза, кароль РП 13, 56, 82, 121, 161

Жыдковіч Ганна, у шлюбе Азімбалоўская 38
 Жыжэмская, нар. Алэндзкая, Кацярына 56
 Жыжэмская, нар. Трызна, Ганна, у другім шлюбе Алэндзкая 56
 Жыжэмская, удава, у шлюбе Аўлачыцкая 183
 Жыжэмская Петранэля, у шлюбе Асяціцкая 182
 Жыжэмская Тэкія, у шлюбе Араноўская 115
 Жыжэмскі Адам, лоўчы мінскі 56
 Жыжэмскі Цімафей, кн. 56
 Жыжэмскія 13
 Жызнеўская Марыяна, у шлюбе Амбражэвіч 79
 Жызнеўскі Феліцыян, ротмістр 180
 Жызнеўскія 153
 Жыліцкая Леакадзія, у шлюбе Асяеўская 180
 Жырвінскі 98

Забела, у шлюбе Аленская 57
 Забелская-Пчыт, нар. Храпавіцкая, Ганна, у другім шлюбе Абрампальская 13
 Заблоцкая Алена, у шлюбе Абузевіч 16
 Заблоцкая Барбара, у шлюбе Аліфяровіч 60
 Заблоцкі 57
 Забродскі Пётр 111
 Завістоўская Агата, у шлюбе Астроўская 167
 Завітанка Людвіка, у шлюбе Андрэіжыковіч 89
 Завіша Ян, ваявода віцебскі 82
 Завіша Ян, харужы і палкоўнік Мінскага ваяв. 34
 Завіпапка, гл. *Завітанка*
 Загароўская Тэрэза, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Загорская Алена, у шлюбе Асташкевіч 165
 Загорская Іаганна, у шлюбе Аніхімоўская 95
 Загорская Кацярына, у шлюбе Чаховіч-Андраноўская 85
 Загорская Хрыстіна, у шлюбе Аніхімоўская 95
 Загорскі Ян 127
 Загорскія 46
 Зайко Алена, у шлюбе Асташэвіч 166
 Закржэўская Альберціна, у шлюбе Асяеўская 180
 Закржэўская Гальшка, жонка судзіі земскага віленскага 34
 Закржэўская Дарота, у шлюбе Асмалоўская 158
 Закржэўскі Казімір, пісар земскі аншмянскі 79
 Закржэўскі Міхаіл 158
 Залескі-Карзюк, гл. *Карзюк-Залескі*
 Заліўская, нар. Сухаржэўская, Марыяна 120
 Заліўская, нар. Цішкевіч, Канстанцыя, у другім шлюбе Вілейка 63

Заліўская Ганна, у шлюбе Ардынец 120
 Заліўскі Тамаш 63
 Заліўскія 120
 Замбржыцкая Люцыя, у шлюбе Аніхімоўская 95
 Замбржыцкі Іосіф 129
 Замская Апалонія, у шлюбе Вышынская 89
 Зароская, нар. Юнгевіч, Канстанцыя 89
 Зароскія 89
 Зарэмба Ганна, у шлюбе Мінеўская 56
 Заусціцкая Кацярына, у шлюбе Аўсяная 184
 Захароўская Ядвіга, у шлюбе Аўлачыцкая 183
 Заязерская Кацярына, у шлюбе Астроўская 169
 Збароўская Канстанцыя, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Збатовіч Антон 26
 Зданеўская Кацярына, у шлюбе Аўсяная 185
 Здзітавіцкая Тэрэза, у шлюбе Асоўская 162
 Здзяхоўскі Кіпрыян, маёр войск рас. 55
 З Кубяў Аржахоўскія, гл. *Аржахоўскія гербу "Окша"*
 Змечароўская Магдалена, у шлюбе Абух 17
 Зубкоўская Анэля, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Зубовіч Марыяна, у шлюбе Аіпаневіч 101
 Зубовіч Марыяна, у шлюбе Каладзінская-Адушкевіч 33
 Зубржыцкая Пракседа, у шлюбе Астаноўка 163
 Зубрэвічы 177
 Зуеўская Соф'я, у шлюбе Абух 17
 Зяленскі Войцах, падчашы гродзенскі 175
 Зянькоўская Ізабела, у шлюбе Абырцкая 14

Іазэфовіч 153
 Іазэфовіч, нар. Аскерка, Н. 153
 Іазэфовіч, нар. Яленская, Канстанцыя 153
 Іазэфовіч Казімір, стольнік 156
 Івашкевіч, нар. Алэндзкая, Ганна-Канстанцыя 56
 Івашкевіч Францішак, падстолі трокскі 56
 Івашкевічы 79, 180
 Ігнатовічы 27
 Ілгоўская Канстанцыя, у шлюбе Астроўская 167
 Ілініч Юрый, гр. 164
 Імянінская Марыя-Ганна, у шлюбе Аколава 45
 Ісакоўскі 97

Каваленка Палагея, у шлюбе Асмалоўская 157
 Кавалеўская Іва, у шлюбе Альшэўская 69

Кавалеўская Юзэфа, у шлюбe Альшэўская 69
 Каверская Гаппа, у шлюбe Асатінская 148
 Каверская Тэрэза, у шлюбe Асатінская 148
 Кажэвіч Марцін, харужы літ. 31
 Казаноўскі Дзмітры 175
 Казанскі, жыхар гор. Мінска 157
 Казімір Справядлівы, кароль пол. 13
 Казлоўская Алена, у шлюбe Астроўская 168
 Казлоўскі 112
 Казлоўскі Ян 136
 Казырская Юстына, у шлюбe Астроўская 177
Камадзінскія-Адукевічы гербу "Камадзін" (33)
 Калантай 90
 Калантай Тэрэза, у шлюбe Асоўская 162
 Калаўры 175
 Календа, у шлюбe Аскерка 156
 Кальшкі Тэклія, у шлюбe Абламовіч 3
 Капошавічы-Астроўскія, гл. *Прасаловічы-Астроўскія*
 Капошчы-Астроўскія, гл. *Прасаловічы-Астроўскія*
 Камадзінская Агнешка, у шлюбe Арачэўская 119
 Камадзінскі Антоні, гл. *Грэжымала-Камадзінскі А.*
 Камар Кацярына, у шлюбe Аляшкевіч 76
 Камароўская Антаніна, у шлюбe Макарская 51
 Камароўскі Крыштоф, староста ваўкавыскі і кухмістр ВКЛ 25
 Кампа-Сцэпіён Казімір 56
 Кампа-Сцэпіён, нар. Алендзкая, Кацярына 56
 Канапацкая Тэклія, у шлюбe Чаховіч-Андраноўская 85
 Канарскі 125
 Канаршэўская Юлія, у шлюбe Анцыпавіч 110
 Каранжанка (Карэнга), у шлюбe Аскерка 156
 Карбка Ганна, у шлюбe Кернажыцкая 52
 Карвеўскі, чашнік 70
 Каржанеўская Вікторыя 189
 Карзюк-Залеская, нар. Адыец, Магдалена 34
 Карзюк-Залескі Габрыэль 34
 Каржанеўская Вікторыя, у шлюбe Ахрымовіч 189
 Карлік Самуіл, стольнік інфлянцкі 38
 Карніловіч Надзея, у шлюбe Адамовіч 27
 Карніловіч Сямён 27
 Карповіч Амелья, у шлюбe Адыец 34
 Карповіч Уршуля, у шлюбe Аскерка 152
 Карчэўская Алена, у шлюбe Ахатіцкая 188
 Карчэўская Ганарата, у шлюбe Альшэўская 69

Карчэўская Караліна, у шлюбe Акіпчыц 43
 Карчэўская Юлія, у шлюбe Абух 17
 Карыбут-Вішнявецкая Уршуля, кн., у шлюбe Радзівіл 125
 Карыбут-Вішнявецкі, кн., вят. гетман ВКЛ 16
 Карыбут-Вішнявецкі Міхаіл, гл. *Міхаіл Карыбут-Вішнявецкі*
 Карыбут-Вішнявецкі Міхаіл-Сервацы, кн. 56
 Карэйва Каспар, стольнік навагрудскі 116
 Карэнга Багуміла, у шлюбe Сільвестровіч 56
 Карэнга, гл. *Каранжанка*
 Касінская Кацярына, у шлюбe Алінгер 58
 Касінская Кацярына, у шлюбe Альшэўская 69
 Касінскі Якуб, паручык войск пол. 58
 Касовіч Агата, у шлюбe Арлоўская 128
 Каспяровіч Тэклія, у шлюбe Арлоўская 126
 Кастравіцкія 44, 180
 Касцэпа-Жаба, гл. *Жаба*
 Касцюшка, нар. Алендзкая, Кацярына, у першым шлюбe Выразомбская 56
 Касцюшка Ян 56
 Касцялкоўскі Міхаіл, чашнік мілскі 53
 Касяновіч Тэрэза, у шлюбe Арачэўская 119
 Касяновіч Феліцыяна, у шлюбe Арачэўская 119
 Каткоўскія 10
 Катлінскі Якуб 85
 Катлубай Саламея, у шлюбe Альшэўская 69
 Катоўскі Якаў 53
 Кацёл Іосіф 112
 Кацярына П., імператрыца рас. 103
 Качаноўскі Ян 83
 Качыпскія 15
 Келпш Антоні 188
 Керла Іаганна, дачка маршалка старадубскага, у шлюбe Абуховіч 21
 Кернажыцкая, нар. Карбка, Ганна 52
 Кернажыцкі Ян 52
 Кернаўская Марыяна, у шлюбe Арэшка-Астрэйка 146
 Кеўнеры 57
 Кіндлер Сузана, у шлюбe Альшэўская 69
 Кісянка Барбара, у шлюбe Літавар-Арамовіч 114
 Кішка 8
 Клакоцкая, нар. Мірская, Тэафілія, харужыная мінская 56
 Класоўскі Казімір, скарбнік упіцкі 85
 Клецкая Ядзвіга, у шлюбe Аржашкевіч 123
 Кляеўская Алена, у шлюбe Адорская 32
 Кляноўскі Ігнаці, паштмайстр пінскі 19

Кляноўскі Казімір 19
 Кляноўскія 153
 Кляпацкі 156
 Клячкоўская, нар. Андрусевіч, Ангеля 90
 Клячкоўскі 90
 Клячкоўскія 178
 Кмішчы 131
 Кнабнаф Феліцыяна, у шлюбе Алендзкая 56
 Кобрынскі Іван Сямёнавіч, кн. 85
 Ковельскі-Сангушка, гл. *Сангушка-Ковельскі*
 Козел Феліцыяна, у шлюбе Астроўская 169
 Колб Фёдар 175
 Конрад-Мурза-Абулевічы, гл. *Абулевічы*
 Кошчы, у шлюбе Абрампальская 13
 Корбут, нар. Жаўрыд, Алена 180
 Корбут Вікенці 138
 Корбут Ганна, у шлюбе Адамовіч 25
 Корбут Таццяна, у шлюбе Арэшка-Астрэйка 145
 Корбуты 180
 Корвель, Тамаш 95
 Корвін-Альшэўскія, гл. *Альшэўскія гербу "Слепаворан"* (66)
 Корвін-Мілеўскі Сымон 89
 Корзун-Асмалоўскія, гл. *Асмалоўскія гербу "Бонча"* (159)
 Корсак, нар. Абламовіч, Разалія 3
 Корсак, нар. Абрампальская, Сузана 13
 Корсак, нар. Палубінская, Ефрасіння 56
 Корсак, нар. Рагоза, Кардулія 98
 Корсак, падкаморы навагрудскі 56
 Корсак, судзя навагрудскі 190
 Корсак Антоні 3
 Корсак Валерыян 189
 Корсак Людовік 110
 Корсак Тэрэза, у шлюбе Ардынец 120
 Корсак Юрый 98
 Корсакі 13, 69, 121
 Краснадэмбскія 13
 Красоўская Юлія, у шлюбе Антаневіч 101
 Крачкоўская Агата, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Кроха Юзаф 153
 Крохі 17
 Крукоўская, нар. Гафвіч, Ядзвіга-Антаніна 45
 Крукоўская Ганна, дачка падчанага аршанскага, у шлюбе Аленская 57
 Крукоўскі Антоні, ротмістр ваўкавыскі 56

Крукоўскія 6
 Крыгер, нар. Бярновіч, Соф'я 56
 Крыгер Уладзіслаў, войскі вендэпскі 56
 Крыгер Феліцыяна, у шлюбе Рэйбніц 56
 Крышчак Гапна, у шлюбе Асавецкая 147
 Крычынская Альжбета, у шлюбе Азудевіч 37
 Крычынскі Ян Мурза 153
 Крэгельская Багуміла, у шлюбе Абуховіч 19
 Крэпская Тэрэза, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Кубніцкі 131
 Кужапечкая Соф'я, дачка стольніка белскага 51
 Кузьміцкая Францішка, у шлюбе Асташэвіч 166
 Кукевіч 153
 Кукевіч Іосіф 39
 Кукевіч Ян, канюшы аршанскі 29
 Кулакоўскі 130
 Кулеша Пётр 177
 Кулеша Франц 185
 Кулікоўская Ганна, у шлюбе Акуліч, рэгентавы гранічная мінская 187
 Кульваноўскі Юзаф 189
 Куляшанка Галышка, у шлюбе Адамовіч 28
 Куневічы гербу "Порай" 174
 Куневічы-Астроўскія гербу "Порай" (174)
 Кунцэвіч Тэадора, дачка гараднічага навагрудскага, у шлюбе Аскерка 156
 Кунцэвіч, гараднічы навагрудскі 156
 Кунцэвіч, нар. Незабытоўская, Гапна 156
 Кунцэвічы 15
 Куравіцкая, нар. Долмат, Рэгіна 168, 171
 Куравіцкі Станіслаў 168
 Курніцкі Ігнат, харужы пінскі 83
 Куроўскі Ян 171
 Кучынская Анэля, у шлюбе Ачапоўская 191
 Кянсоўская Кацярына гербу "Порай", у шлюбе Алендзкая 56
 Лабачэўская Тэклія, у шлюбе Чаховіч-Андраноўская 85
 Лавейкі 163
 Ладзята Тэрэза, у шлюбе Авярковіч 22
 Лазарэвіч Марыя, у шлюбе Ардынец 120
 Лазіцкі Іван 175
 Ламба, генерал 172
 Ланеўская, нар. Ядзіна-Анацкевіч, Кацярына 82
 Ланеўскі Марцін 82
 Ланеўскі-Воўк, маршалак рагачоўскі 172

Лапа Аляксандр 78
 Лапа Яўхім 1
 Лапашінскі Аляксандр, падкаморы дзісенскі 134
 Ласіцкая Ганна гербу "Рагала", у шлюбе Аленцкая 56
 Латоцкія 25
 Лаўроўскія 25
 Лаўрыновіч Тэафіла, у шлюбе Акінчыц 43
 Лаўрыновіч Фама 43
 Лашкевіч Марыяна, у шлюбе Акінчыц 43
 Лашч Мікалай 56
 Левановіч-Воўк, гл. *Воўк-Левановіч*
 Левапкевіч Лізавета, у шлюбе Аношка 98
 Левашова Наталія, у шлюбе Абрамцкая 13
 Левашоў Платон, памешчык Казанскай губ. 13
 Лігн, дэ Л., нар. кн. Масальская, Апалонія-Алена 86
 Ліпінскія 38
 Лісцкая Казіміра, у шлюбе Аварковіч 22
 Ліснеўскі 51
 Літавор-Драмовічы гербу "Адравонж" (114)
 Ліхадзіеўскі 102
 Ліхадзіеўскі Караль 150
 Логвін-Астроўскія, гл. *Астроўскія гербу "Корчак"* (168)
 Логвін-Астроўскія гербу "Ляціва" (171)
 Лойка Марыяна, у шлюбе Амбражэвіч 80
 Лойкі, жыхары Мінска 138
 Лопат Станіслаў, мечнік ВКЛ 19
 Лукашэвіч 81
 Лукашэвіч Кацярына, у шлюбе Аскерка 155
 Лукашэвіч Феліцыян 155
 Лукомскі Стэфан 80
 Лукоўскі, староста бельскі Смаленскага ваяв. 21
 Лыжынскія-Абрамовічы, гл. *Абрамовічы гербу "Любіч"* (8)
 Лыка Іван 123
 Лынкевіч, рэгент земскі ашмянскі 169
 Лышчынскі Карл 140
 Любенская, нар. Астроўская, Кацярына 169
 Любенскі 169
 Любецкі-Друцкі Е., гл. *Друцкі-Любецкі*
 Людвік, кн. Віргэмбергскі 168
 Лютніцкая Хрысціна, у шлюбе Адынец 35
 Лявінская Людвіка, у шлюбе Андрэеўская 87
 Лявіцкая Аляксандра, у шлюбе Асмалоўская 157
 Лявіцкая Міхаіла 167

Ляговіч Ангеля 176
 Ляговіч Станіслаў 176
 Ляневічоўна, у шлюбе Анапковіч 83
 Лянкевіч, у шлюбе Аскерка 156
 Лянкевіч Тамаш, пісар мазырскі 70
 Ляпкоўскі Андрэй 169
 Лясецкія 162
 Ляскоўская Сузана, у шлюбе Абрамцкая 13
 Ляткоўскі 101
 Ляўковіч, паручык Канфедэрацыі Ваўкавыскай 56
 Ляўковіч, нар. Алэндская
 Ляўковіч Кацярына, у шлюбе Астапэвіч 166
 Ляцкі Ануфры, харужы трокскі 3
 Лячыцкая Тэрэза, у шлюбе Алыгэўская 69
 Ляшкевіч Соф'я, у шлюбе Алыгэўская 69
 Ляшчынскі Станіслаў, гл. *Станіслаў Ляшчынскі*
 Ляшчынскія 6
 Мадзалеўская Марыяна, у першым шлюбе Абрамовіч 3
 Мадзалеўскі Тамаш 3
 Мажэйка Рэгіна, у шлюбе Астроўская 172
 Мажэйка Францішка, у шлюбе Андрэеўская 87
 Макарская, нар. Камароўская, Антаніна 51
 Макарскі Антоні 51
 Маклок Алена гербу "Іраблі", дачка судзі земскага навагрудскага, у шлюбе Аленцкая 56
 Маклок Павел, судзія земскі навагрудскі 56
 Макоўская Юлія, у шлюбе Адынец 34
 Мал (з Малаў) Марыя, у шлюбе Абыцкая 14
 Малеіўская Ірына, у шлюбе Арцішэўская 138
 Малеіўская Францішка, у шлюбе Чаховіч-Андраноўская 85
 Малеіўскі Іосіф 43
 Малеіўскія 41, 161
 Мальшыкава-Урбановіч, у шлюбе Алявінская 70
 Мальшыцкая Юстына, у шлюбе Адамовіч 27
 Малькевіч Антанэля, у шлюбе Арцімовіч 134
 Мальшыцкія (Мальшыцкія) 186
 Маляўская, нар. Андрусевіч, Алена 90
 Мандрагэўская Кацярына, у шлюбе Анташэўская 103
 Манкевіч Марцін 58
 Манкевіч Юзаф, паручык войск пол. 58
 Манузі Мікалай, гр. 61, 179
 Маржэцкі Якуб, чашнік оўруцкі 87

Маркевіч Тэкія-Ксаверыя, у шлюбe Аляшкeвіч 76
 Маркоўскі 124
 Мархачоўна, у шлюбe Анашкoвіч 83
 Марцінкевіч Алаіза, у шлюбe Асіновіч 150
 Марцінкевіч Разалія, у шлюбe Алганевіч 101
 Марціновіч Ян, скарбнік браньскі (?) 88
 Масальская Апалонія-Алена, у шлюбe дэ Лігн 86
 Масальская Барбара, у шлюбe Альшэўская 66
 Масальская Кацярына, у шлюбe Акуліч 47
 Масальская Лізавета, у шлюбe Асоўская 161
 Масальскі, маёр 180
 Маслава Кацярына, у шлюбe Аляшкeвіч 78
 Маслоўская Уршуля, у шлюбe Асяцінская 181
 Матусевіч Бенедыкта, у шлюбe Каладзінская-Адуцкeвіч 33
 Матусевіч Малання, у шлюбe Акуліч 47
 Матусевіч Марыяна, у шлюбe Гапановіч 111
 Матусевічы 3
 Матыш Марыяна, у шлюбe Арцімовіч 134
 Мацкевіч, у шлюбe Абламовіч 3
 Мацкевіч Пётр 78
 Маццэлевіч Марцін, ротмістр браслаўскі 95
 Маццэлевіч Марыяна, у шлюбe Аніхімоўская 95
 Мацяркоўская Кацярына, скарбніцава нурская 121
 Мацяркоўскі Ян, скарбнік нурскі 121
 Мачаловіч Таміла 108
 Машэўская Барбара, у шлюбe Андрэеўская 88
 Маяркевіч Марыяна, у шлюбe Асоўская 161
 Мельгунова Барбара, у шлюбe Арцімовіч 133
 Меншыкаў, кн., фельдмаршал войск рас. 13
 Мержаеўскі Юзаф, падстолі навагрудскі 21
 Мігановіч 178
 Мігановіч Антоні 69
 Мікуліч-Радэцкая, гл. *Радэцкая-Мікуліч*
 Міладоўская Кацярына, у шлюбe Астроўская 176
 Міладоўскія 27
 Мілашэвіч, з Крайны М., Адам, ротмістр полацкі 178
 Мілеўская Парэмія, у шлюбe Аношка 98
 Мілеўская Паўліна, у шлюбe Альшэўская 69
 Мілеўскі Іосіф 43
 Мілеўскі С., гл. *Корвін-Мілеўскі С.*
 Мількоўскія 28
 Мільта(ва) Кацярына, у шлюбe Аржахоўская 121
 Мінеўская, нар. Зарэмба, Ганна 56

Мінеўскі Юрый 56
 Мірская Соф'я, у шлюбe Аборская 4
 Мірская Тэафіля, у шлюбe Клакоцкая 56
 Мірскі Раман, падкаморы дзісенскі 95
 Мірскі Раман, падкаморы браслаўскі 163
 Мірскія 69
 Місевіч Ян 175
 Міхаіл Карыбут-Вішнявецкі, кароль РП 13, 123
 Міхалоўская Ганна, у шлюбe Андрушкeвіч 91
 Міхневічы 8
 Міцкевіч, пісар скарбовы ВКЛ 121
 Міцкевіч Адам, паэт 20
 Міцта, з Ваганава М., Крыштоф 119
 Монгаўт-Альхімовічы, гл. *Альхімовічы*
 Монтвіл-Альхімовічы, гл. *Альхімовічы*
 Мосціч-Асташэвічы, гл. *Асташэвічы*
 Моўчан-Абрамовічы, гл. *Абрамовічы гербу "Кораб" (7)*
 Мурашка 148
 Мурашка, нар. Асатінская, Німфа 148
 Мурашка Алена, у шлюбe Асоўская 161
 Мурашка Марыяна, у шлюбe Ахацінская 188
 Мурашка Рамуальд 148
 Мурзянка (Мурза) Мар'яна, у шлюбe Абулевіч 16
 Мушэроўна Ева, у шлюбe Літавар-Арамовіч 114
 Мышынская Вікторыя, у шлюбe Асташэвіч 166
 Мясцкая Альжбета, у шлюбe Астылюўская 179
 Мясцішкі-Аскеркі, гл. *Аскеркі гербу "Мурдэліо" (153)*
 Мянціцкія 79
 Мянціцкая Кацярына, у шлюбe Андрэеўская 96

Навакоўскі Алаізі 145
 Навамейскі 147
 Навамейскі Т., гл. *Грот-Навамейскі Т.*
 Навіцкая Марыяна, у шлюбe Арцімовіч 134
 Навіцкія 153
 Найшэўскі, рэктар слудкі 13
 Найшэўскі Ян 175
 Налібоцкая Агата, у шлюбe Аляхновіч 73
 Наневіч, харужы літ. 28
 Нарамоўская Кацярына, у шлюбe Альшэўская 69
 Нарбут Пётранэля, у шлюбe Адамовіч 27
 Нарбут Юзаф, харужы лідскі 86, 121
 Наркевіч Міхаіл 46

Наркевіч-Едка Ксаверы-Ляон 20
 Наругівіч Мар'яна, у шлюбе Лношка 98
 Наругівіч Юзаф, падкаморы дэрпкі 68
 Невіровіч, у шлюбе Анапковіч 83
 Невядомская, нар. Алэндзкая, Кацярына 56
 Невядомскі, палкоўнік войск літ. 56
 Невяпалеўскі, спраўнік Дзісенскага пав. 179
 Невяроўская Кацярына, у шлюбе Андрэіковіч 89
 Незабытоўская, нар. Грушэўская, Ганна, у першым шлюбе Адорская 4
 Незабытоўская Ганна, у шлюбе Кунцэвіч 156
 Незабытоўская Соф'я гербу "Любіч", у шлюбе Алэндзкая 56
 Незабытоўскі Станіслаў 4
 Некрашэвіч Настасся, у шлюбе Апановіч 111
 Неміровіч Юрый, падкаморы кіеўскі 137
 Немчыновіч 156
 Непакойчыцкі Мікалай, скарбнік парнаўскі 85
 Непакойчыцкія 85, 162
 Несцяровіч Эмілія, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Нікановіч Марыяна, у шлюбе Арцімовіч 134
 Ніштэроўна, нар. Дубавецкая, чапнікаўна пінская 114
 Нэйч Анэля, у шлюбе Аскерка 151
 Нясецкі К., генеалаг 13, 18, 28, 56, 62, 83, 148, 187
 Нячуя-Астроўскія, гл. *Астроўскія гербу "Нячуя"* (172)
 О'Рурк Юзаф, гр. 15
 Орда Тэрэза, у шлюбе Асмалоўская 159
 Пабаеўская Алена, у шлюбе Ахатніцкая 187
 Пабажанін-Абрампальскія, гл. *Абрампальскія*
 Павел І, імператар рас. 61
 Пагаржэльская Соф'я, у шлюбе Аржахоўская 121
 Пагаржэльская Уршуля, у шлюбе Ахацімская 188
 Пагоская Хрысціна, у шлюбе Астанюка 163
 Падбіпента Юзаф, падваявода трокскі 3
 Падбярэзскі Грыгоры 47
 Падгайская Караліна, у шлюбе Асатінская 148
 Пазняк 169
 Пазняк Антоні, харужы ашмянскі і палкоўнік войск літ. 184
 Пазняк Марыяна, у шлюбе Аляхновіч 73
 Пазняк Станіслаў 44
 Пакоша 56
 Пакоша, нар. Алэндзкая, Ганна 56
 Пакоша Казімір, староста рэчыцкі 88

Пакоша Тэадора гербу "Праўдзіч", у шлюбе Алэндзкая 56
 Пакоша Францішка, у шлюбе Алэндзкая 56
 Пакопа Хрысціна, у шлюбе Алэндзкая 56
 Палонская, нар. Варанецкая, Феліцыяна, у першым шлюбе Аржахоўская, у трэцім — Бянткоўская 121
 Палтоўская Соф'я, у першым шлюбе Абуховіч, у другім — Аскерка 20
 Палтоўскі Людвік 20
 Палубінская Ефрасінія гербу "Палубінскі", у першым шлюбе Корсак, у другім — Алэндзкая 56
 Памацкая, падчапына смаленская 124
 Памацкая Караліна, у шлюбе Аржэўская 124
 Пантус Тэрэза, у шлюбе Абырцкая 14
 Панятоўская Агата, у шлюбе Адамовіч 31
 Панятоўская Альжбета, у шлюбе Абрамовіч 8
 Панятоўскі, кн., ваенны міністр Варшаўскага герцагства 21
 Панятоўскі Станіслаў, кн., генерал-лейтэнант войск літ. 70
 Панятоўскі Станіслаў Аўгуст, гл. *Станіслаў Аўгуст Панятоўскі*
 Паплаўская Хрысціна, у шлюбе Абрампальская 13
 Папроцкі, генеалаг 32
 Папша Хрысціна, у шлюбе Альшэўская 69
 Парадні 163
 Парвінская Марыяна, у шлюбе Ахатніцкая 187
 Парнінель Міхаіл 93
 Пархамовіч (ці Пархімовіч) 187
 Пархімовіч Антаніна, у шлюбе Арлоўская 128
 Пархімовіч Ганна, у шлюбе Ануфровіч 107
 Парчэўская Марыя, у шлюбе Азямблоўская 38
 Парэцкая Марыяна, у шлюбе Ахацімская 188
 Паташэўская Марыя, у шлюбе Асташэвіч 166
 Патрыкоўская Казіміра, у шлюбе Ахатніцкая 187
 Паўлава Аляксандра, у шлюбе Антонова 105
 Паўлікоўская, у шлюбе Абуховіч 21
 Паўлікоўскі, гараднічы мінскі 21
 Паўшанка, у шлюбе Аскерка 156
 Пац Крыштоф, канцлер ВКЛ 123
 Пац Міхаіл, ваявода віленскі і гетман ВКЛ 20
 Пацей Аляксандр, гр. 3
 Пацей Міхаіл, староста рагачоўскі 143
 Пашкевіч Аляксандра, у шлюбе Авярковіч 22
 Пашкевіч Марыяна, у шлюбе Альшэўская 69
 Пашкевіч Міхаіл 3
 Пашкова Рэгіна, у шлюбе Адамовіч 25

Папкоўская Кацярына 22
 Папкоўскі Міхаіл 22
 Падаркоўскі, паручык войск літ. 170
 Песлякі 101
 Петрашкевіч, нар. Алендзкая, Соф'я 56
 Петрашкевіч Казімір 56
 Петрашэўская Магдаліна, у шлюбе Аліфіяровіч 60
 Пілецкая, нар. Чачот, Марыяна 186
 Пілецкі Стэфан 186
 Пілсудская Паўліна, у шлюбе Аскерка 156
 Пішчала 77
 Піскавіцкі Міхаіл 42
 Піскавіцкі Юзаф 42
 Плятар, гр. 87
 Плятар Кунягуда, старосціна гегебрэцкая 95
 Прасаловічы-Астроўскія гербу "Равіч" (175)
 Пратасевіч, нар. Асташэвіч, Кацярына 166
 Пратасевіч Магдалена, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Пратасевіч Мацвей 166
 Пржаноўская Хрысціна, у першым шлюбе Славецкая 119
 Пржаноўскія 119
 Пржасмыцкая Апаалія, у шлюбе Арноўская 129
 Пржэрадоўскі Міхаіл, ксёндз 121
 Прозар Караль 58
 Пруская Вікторыя, у шлюбе Алінгер 58
 Прушаноўскі 65
 Прушаноўскі Ян, ротмістр войск літ. 65
 Прушынская Агата гербу "Любіч", у шлюбе Алендзкая 56
 Прушынскі Станіслаў, генерал 74, 169
 Прушынскі Яўстафі 156
 Прушынскія 56
 Прыбора Соф'я, у шлюбе Аскерка 156
 Прыбыткевіч Марыяна, у шлюбе Асташэвіч 166
 Прайс Калумбан, ксёндз Гарадзішчанскага касцёла 83
 Пузына, староста дзевянішскі 169
 Пузына Міхаіл, войскі рэчышкі 34, 160
 Пузыны, кн. 74, 102
 Пухальская Разалія, у шлюбе Альшэўская 69
 Пухальскі Ян 69
 Пуцяга Алена, у шлюбе Андрэеўская 88
 Пшаздзецкі Антон 118
 Пшаздзецкі, гр. 55
 Пшэсецкі Міхаіл, ротмістр Мінскага ваяв. 19

Пігэлаўская Соф'я, у шлюбе Акупевіч 48
 Пігэлаўская Юстына, у шлюбе Алендзкая 56
 Пігэлаўскія 128
 Пякарскія, жыхары гор. Мінска 114
 Пяроўская Капстанцыя, у шлюбе Ачапоўская 192
 Пясецкая Казіміра, у шлюбе Амбражэвіч 80
 Пястрэжскі Еранім 60
 Пяткевіч, у шлюбе Астаноўка 163
 Пятніцкая Ганна, у шлюбе Апановіч 111
 Пятніцкая Ганна, у шлюбе Аржахоўская 122
 Пятрашка Ганна, у шлюбе Алендзкая 55
 Пятровіч Дамініка, у шлюбе Вольбек 156
 Пятровіч Разалія, у шлюбе Арцішэўская 138
 Пятроўская Алаіза, у шлюбе Аскерка 152
 Пятроўская Эліанора, у шлюбе Антаневіч 101
 Пятроўскі Казімір, канюшы смаленскі 56
 Пятрышчы 25

Рабукоўская (Рабукоўна) Людвіка, у шлюбе Альшэўская 64
 Рабушоўна (Робуні) Ядвіга, у шлюбе Анташэўская 103
 Рагалевіч Барбара, у шлюбе Ачапоўская 192
 Рагоза Кардулія, у шлюбе Корсак 98
 Рагоза Кацярына, у шлюбе Алякевіч 71
 Радавіцкая, нар. Дамаслаўская, Ганна, у шлюбе Алендзкая 56
 Радавіцкі 56
 Радавіцкія
 Радзевіч Андрэй 30
 Радзевіч Марцыяна, у шлюбе Альшэўская 69
 Радзевіч Параскева, у шлюбе Асоўская 161
 Радзевічы 74
 Радзівановічы 73
 Радзівіл, кн., гетман ВКЛ 88, 119
 Радзівіл, кн., падкаморы ВКЛ 114
 Радзівіл, нар. Карыбут-Вішнявецкая, Уршуля 125
 Радзівіл, нар. Сангушка, Ганна, кн. 42, 142, 164
 Радзівіл Антоні, кн., ваявода трокскі 52, 160
 Радзівіл Дамінік, кн. 13, 27, 47, 55, 69, 142, 160, 171
 Радзівіл Еранім, кн. 80
 Радзівіл Караль, кн. 102
 Радзівіл Караль Станіслаў, кн., канцлер ВКЛ 7, 80, 137, 163
 Радзівіл Мікалай Крыштоф, кн. 45
 Радзівіл Міхаіл, кн., ваявода віленскі 107, 116, 142, 185
 Радзівіл Міхаіл Еранім, кн. 150

Радзівіл Міхаіл Казімір, кн., гетман ВКЛ 71, 119, 125, 176
 Радзівіл Міхаіл Марцін, кн. 73
 Радзівіл Станіслаў, кн. 124
 Радзівіл Стэфанія, кн. 43, 79, 168
 Радзівіл Юзаф, кн., ваявода мінскі 168
 Радзівіл Януш, кн., ваявода віленскі і гетман ВКЛ 121
 Радзівілы, кн. 7, 13, 28, 29, 31, 35, 42, 71, 80, 97, 104, 120, 142, 145, 171, 174
 Радзімінская-Францкевіч, гл. *Францкевіч-Радзімінская*
 Радзімінскі-Францкевіч, гл. *Францкевіч-Радзімінскі*
 Радзішэўская Клара, у шлюбе Аранская 116
 Радкевіч Соф'я, у шлюбе Арлоўская 127
 Радэцкая-Мікуліч, у шлюбе Аскерка 156
 Радэцкая, гл. *Дунін-Радэцкая*
 Радэцкі, гл. *Дунін-Радэцкі*
 Рай Апалонія, у шлюбе Акінчыц 43
 Райская Хрысціна гербу "Кораб", у шлюбе Алендзкая 56
 Ракіцкая Барбара, дачка інстыгатора ВКЛ, у шлюбе Аскерка 156
 Ракіцкі Караль 160
 Раманавы, дынастыя цароў рас. 43
 Раманкевіч Алена, у шлюбе Лўсяная 185
 Рамановіч Алена, у шлюбе Абрампальская 13
 Рамашкевіч Ангеліна, у шлюбе Арлоўская 128
 Расен Францішак 95
 Расцішэўскі Ігнаці 166
 Раткевічы 153
 Ратчынская Багуміла, у шлюбе Астроўская 169
 Ратынская, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Ратынская Соф'я, у першым шлюбе Ёржастоўская, у другім — Абрампальская 13
 Ратынскі Казімір 81
 Рачкоўская Вікторыя, у шлюбе Асавецкая 147
 Рачкоўская Праксэда, у шлюбе Аскерка 155
 Рачыцкая Францішка, у шлюбе Асавецкая 147
 Рапкоўская Барбара, у першым шлюбе Астроўская, у другім — Гякевіч 173
 Ржавуская, з Бейдаў-Р., Тэадора, дачка мечніка любельскага, у шлюбе Абрампальская 13
 Ржавуская Альжбета, у шлюбе Аскерка 155
 Ржавуская Кацярына, у шлюбе Аскерка 152
 Ржавуская Тэафіла, у шлюбе Аскерка 155
 Ржавускі Станіслаў, харужы войск літ. 15
 Ржавускі Стэфан 155
 Ржаўкоўская, у шлюбе Антаневіч 101
 Ржаўская Тэадора, гл. *Ржавуская Тэадора*
 Ржэцкая Кацярына, у шлюбе Адыец 34

Роліч-Аўсянныя, гл. *Аўсянныя гербу "Равіч"* (186)
 Ромер Стэфан-Дамінік, падкаморы трокскі 13
 Роненберг-Алінгеры, гл. *Алінгеры*
 Рудаміна Фабіяна, у шлюбе Ачапоўская 191
 Рудаміны 134
 Рудзьеўская, у шлюбе Абалонская 2
 Рудзьеўскі, шамбялян ЯКМ 2
 Рудзішын Сяргей 19
 Рудзкая Ганна, у шлюбе Амяцінская 81
 Рудкоўская Хрысціна, у шлюбе Аліфяровіч 60
 Рудкоўскі Людвік 60
 Рудніцкі 69
 Русецкая, у шлюбе Альшэўская 65
 Русецкая Сузана, у шлюбе Асташэвіч 166
 Русецкі Ян 27
 Рыдзеўская Ізабела, у шлюбе Асмалоўская 159
 Рыдзеўскі Антоні, дваранін ЯКМ 148
 Рымашэўская Марыяна, у шлюбе Аржахоўская 121
 Рымайла Антаніна, у шлюбе Алендзкая 56
 Рымша Алена гербу "Газдава", стольніцаўна чарнігаўская, у шлюбе Алендзкая 56
 Рынгоўскія 64
 Рынеўскі 51
 Рыпінскі Базыль 13
 Рытвінская Ганна, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Рытвінская Соф'я, у шлюбе Акінчыц 42
 Рыхліцкая, дачка канюшага трокскага, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Рыхліцкі, канюшы трокскі 114
 Рэйбніц, нар. Крыгер, Феліцыяна 56
 Рэйбніц Крыштоф, генерал-маёр войск літ. 56
 Рэймель Ян 31
 Рэйтан 171
 Рэут 13
 Рэут, нар. Абрампальская, Эстэр 13
 Рэут Барбара, у шлюбе Антаневіч 101
 Рэут Хрысціна, у шлюбе Антаневіч 101
 Сабескі Ян, гл. *Ян III Сабескі*
 Савашкевіч, жыхар гор. Вільні 126
 Савінская Дарота, у шлюбе Антаневіч 101
 Савіцкая Аляксандра, у шлюбе Ахацімска 188
 Савіцкі Міхаіл 91
 Савіч Антаніна, у шлюбе Астаноўка 163
 Савульская Караліна, у шлюбе Асавецкая 147

Сайкоўская Разалія, у шлюбе Андрэеўская 86
 Сакалінскі-Друцкі, гл. *Друцкі-Сакалінскі*
 Сакатоўская Анэля, у шлюбе Антаневіч 101
 Сакатоўская Эмілія, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Саковіч, дачка падкаморага віцебскага, у шлюбе Абрампальская 13
 Сакульская Ганша, у першым шлюбе Гілеўская, у другім — Антаневіч 101
 Саленікава Агата, у шлюбе Алендзкая 56
 Самбаржэцкая Ганна гербу "Равіч", у шлюбе Алендзкая 56
 Сантупка Ганна, у шлюбе Радзівіл, кн. гл. *Радзівіл Ганна*
 Сантупка-Ковельскі Андрэй Грыгоравіч, кн. 82
 Сантэвіч Ганна, у шлюбе Адамовіч 27
 Сапега Казімір-Ян, гр., ваявода віленскі і гетман ВКЛ 28,80,100,166
 Сапегі, гр. 111,182
 Сапоўка Пётранэля, у шлюбе Данілевіч 3
 Саспоўскі, дваранін ЯКМ 27
 Сваранкая Соф'я, у шлюбе Абрампальская 13
 Сваркоўская Мальвіна, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Свентаржэцкая, нар. Араноўская, Токля 115
 Свентаржэцкая Марыяна, у шлюбе Азіамблоўская 38
 Свентаржэцкі Казімір 115
 Свентаржэцкі Фама 182
 Свентаржэцкі Францішак, абозны мінскі 18
 Свентаржэцкі Ян, маршалак завілейскі 176
 Свентаўржэцкі, вяленскі староста 59
 Свідзінская 169
 Свіды 33
 Свіржэўская, нар. Абрампальская, Лізавета 13
 Свіржэўскі 13
 Свірская Юстына, у шлюбе Ахатіцкая 188
 Свянціцкая Антаніна, у шлюбе Аржашкевіч 123
 Свянціцкі Віктар, радца тытулярны 74
 Свянціцкі Ігнат, пісар гродскі мсціслаўскі 55
 Свянціцкі 55
 Свяцкая Марыяна, у шлюбе Асташэвіч 166
 Свяцкая Пастася, у шлюбе Асташэвіч 166
 Свяці Андрэй 153
 Сегень Лаўрэнці 88
 Секлюцкія 31
 Секалеўская Валерыя, у шлюбе Аколава 44
 Семірадская Марыя-Юстына, у шлюбе Абрампальская 13
 Семірадскі Антон 142
 Сепдзікоўскія 81
 Сеўрукі 27

Сікорская Анэля, у шлюбе Абуховіч 18
 Сікорскі Ян 47
 Сіліч, у шлюбе Аскерка 156
 Сільвястровіч 3
 Сільвястровіч, нар. Карэнга, Багуміла 56
 Сільвястровіч Алена-Юлія, у шлюбе Алендзкая 56
 Сільвястровіч Юліян 56
 Сінягуб-Абрамовічы, гл. *Абрамовічы гербу "Вага" (6), Абрамовічы гербу "Любіч" (9)*
 Сіўковіч Кацярына, у шлюбе Апановіч 111
 Сіўковіч Тамаш 111
 Сіўковіч Таццяна, у шлюбе Апановіч 111
 Скадвітоўна Барбара, у шлюбе Абадовіч 1
 Скальскія, чапнікі 148
 Скарына Стэфан, рэгент рэчпыскі 56
 Скатыцкая Марыяна, у шлюбе Тышэцкая 153
 Скіндзер Кацярына, у шлюбе Азіамблоўская 38
 Скіндзер Францішка, у шлюбе Аколава 44
 Скірмунт, староста васількоўскі 175
 Скірмунт, у шлюбе Астылоўская 179
 Скірмунт Кацярына, у шлюбе Акінчыц 43
 Славецкая Хрысціна, у другім шлюбе Пржаноўская 119
 Славецкі Ян 119
 Славінская Ванда, у шлюбе Абрампальская 13
 Славінскі Станіслаў 13
 Слатвінская Кацярына, дачка скарбіка ашмянскага, у шлюбе Альшэўская 66
 Слатвінскія 191
 Следзюш Караліна, у шлюбе Антаневіч 100
 Слешкоўская Аўрэлія-Аўгуста, у шлюбе Аржахоўская 121
 Слізень Рафаіл 53
 Слізень Юзаф, маршалак барысаўскі 63
 Смагаржэўскі, гл. *Юноша-Смагаржэўскі*
 Смолка Марыяна, у шлюбе Ахатніцкая 187
 Снітка Марыяна, у шлюбе Адамовіч 31
 Сорке Стэфан-Хрыстафор 150
 Спірыдовічы 153
 Сталыгва Ян, каморнік палацкі 101
 Станіслаў Аўгуст Панятоўскі, кароль РП 4,6,10,11,13,15,18,19,20,21,30,44, 56, 77,100,108,113,114,119,126,127,130,145,148,150,153,154,156,162,167, 177,180, 184,186,188
 Станіслаў Ляпчынскі, кароль РП 21,56
 Станіслаўская Соф'я, у шлюбе Война, палкоўніца войск пол. 125

Станкевіч 47
 Станкевіч Марыяна, у шлюбе Андэляровіч 110
 Станкевіч Тэрэза, у шлюбе Альшэўская 69
 Станская Юлія, у шлюбе Антаневіч 101
 Станскі Юзаф 88
 Старжынская Петранэля, у шлюбе Аляхновіч 73
 Старушыціц (Шапка) Ян, удзельнік войнаў казацкіх 66
 Стахоўская, нар. Абрампальская, N. 13
 Стахоўскія 13, 49
 Стацэвіч Антон 95
 Стацэвіч Бенедыкціна, у шлюбе Ардынец 120
 Стацэвіч Схаластыка, у шлюбе Астылоўская 179
 Стома Петранэля, у шлюбе Альшэўская 69
 Стравінскі Раман 95
 Стралкоўскі Карл 78
 Страшыцкая Юстына, у шлюбе Бурцэвіч 3
 Стыпулкоўскі Казімір, рэгент земскі навагрудскі 100
 Стэфан Багоры, кароль РП 13, 56, 156, 161
 Стэфановіч Андрэй 61
 Стэфановіч Гілярыя, у шлюбе Адынец 34
 Стэфановіч Дамініка, у шлюбе Адынец 34
 Стэцкая, дачка капітальна кіеўскага, у шлюбе Аскерка 156
 Стэцкевіч Казімір-Міхаіл 13
 Субялевіч Ганна, у шлюбе Антаневіч 100
 Сулістроўскі 13
 Сулістроўскі Мікалай, брыгадзір войск літ. 13
 Сумарок Тэрэза, у шлюбе Абрампальская 13
 Супрановіч Вікенці 88
 Супрановіч Караліна, у шлюбе Андрэеўская 88
 Сурадзінская Петранэля, у шлюбе Аліфяровіч 60
 Суфрановіч Ганна, у шлюбе Акуліч 47
 Сухаржэўская Дарота-Іаганна, у шлюбе Ардынец 120
 Сухаржэўская Марыяна, у шлюбе Заліўская 120
 Сухоцкая Кацярына, у шлюбе Акінчыц 43
 Сучкова Ірына, у шлюбе Арлоўская 126
 Сушынская Тэрэза, у шлюбе Арішэўская 139
 Сушынскі 101
 Сушыцкі Антон 76
 Сушыцкія 25
 Сцыпіён, гл. *Кампа-Сцыпіён*
 Сцяпура Марыя, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Сцяпура Элеанора, у шлюбе Аляхновіч 73
 Сыракомля-Андрусевічы, гл. *Андрусевічы*

Сырэвіч Рахель, у шлюбе Астаноўка 163
 Сялецкая Уршуля, у шлюбе Абадовіч 1
 Сяліцкі Антоні, маршалак полацкі 189
 Сялява 42
 Сялява Юзаф 18
 Сямашка Ганна, у шлюбе Ахатніцкая 187
 Сямашка Іосіф 138
 Сяневіч Алепа, у шлюбе Асташэвіч 166
 Сяніцкая Тэрэза, у шлюбе Асцінская 148
 Сяніцкі Багуслаў, стольнік хелмскі 111
 Сяняўскі, ваявода белзкі 59
 Сярбелкі Мапей 99
 Сярніцкі Ян Дорашавіч 175
 Сярніцкія 175

 Тамашэвічы 128
 Тамашэўскі Ян 88
 Тамкевіч Міхаіл, чапнік віленскі 174
 Тамковіч Андрэй 77, 78
 Тамковіч Франц 77
 Тарайноўская Агнешка, у шлюбе Хруцкая 189
 Тарашкеўская Кацярына, у шлюбе Абыцкая 14
 Тарлоўна Агнешка-Канстанцыя, дачка староства скальскага, гр., у шлюбе Аскерка 156
 Таўкачы, Гаян-Т. 38
 Тахталіш Малка, у шлюбе Александровіч 49
 Твардаманская Марыяна, у шлюбе Абрампальская 13
 Трановін, харужы 7
 Трацэўская Кацярына, у шлюбе Ахатніцкая 188
 Трацэўскі Сымон, святар Докшыцкага касцёла 188
 Трокен, нар. Алэндзкая, Людвіка 56
 Трокен Ян, капітан ЯКМ 56
 Трушынская, нар. Ваўчэцкая, Канстанцыя 116
 Трушынская Антаніна, у шлюбе Аранская 116
 Трушынскі Самуэль 27
 Трушынскі Юрый 116
 Трызна Ганна гербу "Газдава", у першым шлюбе кн. Жыжэўская, у другім Алэндзкая 56
 Тужым-Апановічы, гл. *Апановічы*
 Туміловіч Юлія, у шлюбе Баршчэўская 189
 Туміловіч Ян 169
 Туркоўская Ганна, у шлюбе Асяціцкая 181
 Турская, нар. Альшэўская, Соф'я 69

Турскі Ян 69
 Турчылы 54
 Тызенгаўз, кайпошы ВКЛ 56
 Тызенгаўз, падскарбі надворны 15
 Тызенгаўз Антоні, харужы віленскі і староста рагачоўскі 13,34
 Тызенгаўз Тэрэза, дачка староцы дзяменцкага, у шлюбе Аскерка 156
 Тышкевіч, гр. 39
 Тышкевіч, пісар ВКЛ 145
 Тышкевіч Дамінік 89
 Тышэвіч 79
 Тышэцкая, нар. Скатніцкая, Марыяна 153
 Тышэцкі, маёр войск пол. 153
 Тэнчынскія 148

 Узлоўская Тэафіля, у шлюбе Арачэўская 119
 Уладзіслаў II (Ягайла), вял. кн. літ. і кароль пол. 82
 Уладзіслаў III, кароль пол. 111,121
 Уладзіслаў IV, кароль РП 6,13,20,56,66,85,101,148,166,169
 Уланы 149
 Уляноўская Юлія, дачка маршалка себежскага, у шлюбе Абрампальская 13
 Уласевічы 102
 Умін Марыяна, у шлюбе Аржэшка 125
 Уніхоўскія 156
 Урбан VIII, папа рымскі 148
 Урбановіч, палкоўнік войск шведскіх 121
 Урбановічы-Мальшкавы, гл. *Мальшкавы-Урбановічы*
 Урсын-Шантыр Фаўстына, у шлюбе Каладзінская-Адукевіч 33
 Урубель Міхаліна, у шлюбе Абрампальская 13
 Урублеўская Марыяна, у шлюбе Арцімовіч 134
 Урублеўскі, абозны 56

 Фальк, фон Ф., Хрысціян 115
 Фальк Юліяна, у шлюбе Араноўская 115
 Федаровіч Аляксандр 175
 Федаровіч Даната, у шлюбе Ардынец 120
 Фелькерзамб Ганна, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Фердынанд II, імператар Свяшчэннай Рымскай імперыі 148
 Ферзен, барон, генерал-паручык войск рас. 145
 Філіповіч Агата, у шлюбе Асоўская 161
 Філіповіч Фларыян, стольнікавіч рэчыцкі 78
 Філіповіч Юлія, у шлюбе Аскерка 20
 Філіповіч Юлія, у шлюбе Аскерка 156
 Флемінг Юрый, гр. 58

Фойрэйтлінг Кацярына, у шлюбе Ануфровіч 107
 Фралова Моніка, у шлюбе Абрампальская 13
 Францкевіч Ганна, у шлюбе Аскерка 152
 Францкевіч-Радзімінская Алена, дачка судзі гродскага мінскага, у шлюбе
 Літавар-Арамовіч 114
 Францкевіч-Радзімінская Ганна гербу "Бродзіч", падстолева мазырская, у
 другім шлюбе Алендзкая 56
 Францкевіч-Радзімінскі, падстоі мазырскі 56
 Фурс Аляксандр 175

 Хадасевіч, у шлюбе Арцімовіч 134
 Хадасевіч Дамініка, у шлюбе Астроўская 177
 Хадасевіч Марыяна, у шлюбе Аскерка 152
 Хадасевіч Фяліцыя, у шлюбе Асальская 148
 Хадзінская Ганна-Браніслава, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Хадкевіч Лізавета, у шлюбе кн. Галоўчынская 56
 Хадкевіч Юстына, у шлюбе Абух 17
 Хадкоўскі Вінцэнт 76
 Хаецкі Тэадор 69
 Халецкі Іван, харужы рэчыцкі 78
 Халецкі Уладзіслаў-Юрый, стражнік ВКЛ 21
 Хаменскі Ян 63
 Хаміцкая Тэадора, у шлюбе Чаховіч-Андраноўская 85
 Хамічоўна, у шлюбе Літавар-Арамовіч 114
 Харапэўская Кацярына, у шлюбе Архангельская 132
 Харэвіч 69
 Харэвіч, нар. Альшэўская 69
 Харэвічы 108
 Хлусовіч, з Хлусаў Х., Казімір-Леў, харужы ваўкавыскі 56
 Хлусовіч Міхаіл, падкаморы ваўкавыскі 56
 Хлявінскі Адам, харужы навагрудскі 184
 Хмара Іаахім, войскі мінскі 13
 Хмяльніцкі Б., правадыр казацкага паўстання 175
 Ходзька 91
 Ходзька, Барэйка-Ходзька, Ян, падкаморы вілейскі 143
 Ходзька, у шлюбе Адамовіч 28
 Хоміч Кацярына, у шлюбе Акінчыч 42
 Храпавіцкая, нар. Забельская-Шчыт, Ганна, у другім шлюбе Абрампальская
 13
 Храпавіцкі Антоні 51
 Храпковіч, нар. Алендзкая, Марыяна 56
 Храптовіч, гр. 121
 Храпковіч Ян 56

Храптовіч Уладзіслаў, гр., падкаморыч навагрудскі 21
 Храпцэўская Барбара, у шлюбе Лўсяная 184
 Хруцкая, нар. Тарайноўская, Агнешка 189
 Хруцкая Апалонія, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Хруцкая Марыяна, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Хруцкая Пелагея, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Хруцкі Сымон 189
 Хрыстоўская, у шлюбе Антаневіч 101
 Худзінская Элеанора, у шлюбе Аржахоўская 121
 Хяткоўская Ганарата, у шлюбе Адынец 34
 Хяткоўскія 36

Цадроўская Соф'я, у шлюбе Альшэўская 68
 Цадроўскі Станіслаў, стражнік мінскі 150
 Цамброўская, нар. Якімовіч, Ганна, у першым шлюбе Альшэўская 64
 Цамброўскі Лаўрэнці 64
 Цамска Канстанцыя, у шлюбе Аляшкевіч 174
 Цвірка Аляксандра, у шлюбе Арцішэўская 140
 Цвірка Антаніна, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Цвірка Ева, у шлюбе Аляхновіч 73
 Цвірка Канстанцыя, у шлюбе Арцішэўская 140
 Цвірка Пелагея, у шлюбе Аколава 45
 Цвірка Францішка, у шлюбе Антонова 104
 Цехапавецкі Ігнаці, староста апескі 101
 Цімахоўскі Ян 15
 Цішка Алена, у шлюбе Андрэеўская 88
 Цішкевіч Канстанцыя, у першым шлюбе Заліўская, у другім — Вілейка 63
 Цыбульская Агата, у шлюбе Араноўская 115
 Цярлецкая Ганна, у шлюбе Абуховіч 19

Чапіц Юрый 61
 Чапская, нар. Абуховіч, Соф'я 21
 Чапская Ганна, дачка хелмінскага ваяводы, у шлюбе Аскерка 154, 156
 Чапскі, гр. 100
 Чапскі Станіслаў, гр. 21
 Чарпоўская Караліна, у шлюбе Антаневіч 101
 Чарноцкая Вікторыя, у шлюбе Ардынец 120
 Чарноцкая Тэклія, у шлюбе Аржэшка 125
 Чарноцкі Ігнат 126
 Чарняўская Ядвіга, у шлюбе Аскерка 152
 Чаховіч Канстанцыя гербу "Астоя", у шлюбе Алендзкая 56
 Чаховічы 85
 Чаховічы-Андраноўскія гербу "Сыракомля" (85)

Чацвярцінская, кн. 83
 Чацвярцінская Ганна, у шлюбе Аношка 98
 Чачот Базыль 85
 Чачот Марыяна, у шлюбе Пілецкая 186
 Чачот Якуб, мечнік ствалавіцкі 186
 Чэрнік Тэафіля, у шлюбе Алендзкая 56

Шаблінская Пракседа, у шлюбе Аскерка 152
 Шавярнаўскія 153, 156
 Шаламіцкі 175
 Шалькевіч Юліян, ротмістр апямпскі 188
 Шаматэўская Дамініка, у шлюбе Аскерка 152
 Шаматэўская Петранэля, у шлюбе Аскерка 152
 Шантыр, гл. *Урсин-Шантыр*
 Шапка, нар. Альшэўская, Гальшка 66
 Шапка (Старушынін) Ян, удзельнік казацкіх войнаў 66
 Шарамцеў Б., фельдмаршал войска рас. 13
 Шаркевіч Юзаф 101
 Шахно, брыгадзір гусараў войска літ. 101
 Шашкевіч Лізавета, у шлюбе Асташкевіч 165
 Шверын Антоні 61
 Шкленик, у шлюбе Астроўская 169
 Шлюбоўскі Антоні, староста вербельскі 121
 Шпакоўская Магдалена, у шлюбе Логвін-Астроўская 171
 Шпакоўская Францішка, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Шпігановіч Карнэля, у шлюбе Акінчыц 43
 Шуйская Бенедыкта, кн., у шлюбе Асатінская 148
 Шуйскі Ігнаці, харужыч берасцейскі 148
 Шчаслаўская Хрысціна, у шлюбе Тамашэўская 88
 Шчаткоўскі Антоні 18
 Шчонаяўскія-Арэпскія-Астрэйкі, гл. *Арэпскія-Астрэйкі гербу "Драгаслаў"* (146)
 Шчугельская Марыяна, у шлюбе Альшэўская 63
 Шчыт, дачка старосты вітагоўскага, у шлюбе Аскерка 156
 Шчыт, у шлюбе Аскерка 156
 Шчыт-Забельская, гл. *Забельская-Шчыт*
 Шыдлоўская Альжбета, у шлюбе Альшэўская 69
 Шымакоўская Марыяна, у шлюбе Ахатіцкая 188
 Шыманская Агата, у шлюбе Абух 17
 Шымковіч, у шлюбе Анапковіч 83
 Шыпілы-Эпімах, гл. *Эпімах-Шыпілы*
 Шырын 69
 Шырын Марыяна, жонка канюшага 179
 Шырын Юзаф, паручык войска літ. 179

Шырыл Юстин, депутат ад дваранства Дзісенскага пав. 179
 Шыстоўская, нар. Грушвіцкая, Міхаліна, у першым шлюбе Абрампаўская 13
 Шыстоўская Паўліна, у шлюбе Абрампаўская 13
 Шыстоўская Эстэр, дачка падчапага бельскага, у шлюбе Абрампаўская 13
 Шыстоўскі Аркадзь 13
 Шышка Марыяна, у шлюбе Астроўская 178
 Шэляпень (?), у шлюбе Антаневіч 101
 Шэмет, нар. Алэндзкая, Іаана 56
 Шэмет Аляксандр, падстолі аршанскі 56
 Шэндзіхоўская Марыяна, у шлюбе Андэпа 109
 Эйсмонт Ганна, у шлюбе Абламовіч 3
 Эйсымонт Кунягунда, у шлюбе Асяцімская 182
 Экерман Амелья, у шлюбе Адыец 34
 Эперыешанка, у шлюбе Аскерка 156
 Эпімах-Шыпіла, у шлюбе Адамовіч 26
 Эпімах-Шыпілы 26
 Эстка Ганна, у шлюбе Азімбалоўская 38
 Эстка Караліна, у шлюбе Абуховіч 20
 Эсткі 4
 Юдыцкі Юзаф, гр., генерал-лейтэнант войск літ. і староста судовы рэчыцкі 156
 Юзэфовіч Марыяна, у шлюбе Азулевіч 37
 Юнгевіч Канстанцыя, у шлюбе Зароская 89
 Юндзіла 56
 Юндзіла, нар. Алэндзкая, Н. 56
 Юноша-Смагаржэўскі, арцыбіскуп 13
 Юрэвіч 169
 Юрэвіч, нар. Астроўская, Алена 169
 Юрэвіч Станіслаў 175
 Юхновіч Ганна, у шлюбе Асташэвіч 166
 Юхновіч Марцін 88
 Юхновічы-Адамовічы, гл. *Адамовічы гербу "Ляліва"* (27)
 Юшкевіч Тэафіла, у шлюбе Антаневіч 101
 Юшкевіч Хрысціна, у шлюбе Андрушкевіч 91
 Яблонская Марыяна, у шлюбе Альшэўская 65
 Яваш Марцыяна, у шлюбе Альшэўская 69
 Ягайла, вял. кн. літ., а потым кароль пол., гл. *Уладзіслаў II*
 Ягелончык Аляксандр, гл. *Аляксандр Ягелончык*
 Ягітовіч, нар. Букоўская, Феліцыяна 117
 Ягітовіч Ян 117
 Язвінская Караліна, у шлюбе Арцішэўская 140

Язвінская Марыяна, у шлюбе Асмоўская 160
 Язвінская Францішка, у шлюбе Александровіч 52
 Язвінская Францішка, у шлюбе Арцішэўская 140
 Язвінскі Валеры, лоўчы смаленскі 41
 Язерскі, гр. 111
 Язерскі Аляксандр, староста дзякаўскі і жыліцкі 56
 Якімовіч Ганна, у першым шлюбе Альшэўская, у другім — Цамброўская 64
 Якуб, кароль ангійскі 148
 Якубоўскі Станіслаў, староста рудзіцкі 88
 Яленская, дачка староцы мазырскага, у шлюбе Аскерка 156
 Яленская Канстанцыя, дачка падсудка мазырскага, у першым шлюбе Аскерка, у другім — Іаээфовіч 153, 156
 Ялькевіч Марыяна, у шлюбе Асіповіч 150
 Ян Казімір, кароль РП 4, 11, 13, 16, 20, 21, 56, 66, 91, 121, 148, 153, 156, 161, 166
 Ян III Сабескі, кароль РП 13, 27, 42, 52, 56, 58, 69, 80, 85, 137, 185
 Янецкія 153
 Янішэвіч, дачка каморніка жмудскага, у шлюбе Аскерка 156
 Янкоўская, нар. Астроўская, Мацільда 168
 Янкоўская, у шлюбе Антаневіч 101
 Янкоўская Алена, у шлюбе Асоўская 161
 Янкоўская Ганна, у шлюбе Ахадзімская 188
 Янкоўскі 168
 Янкоўскі Людвік 129
 Янкоўскія, ротмістры ашмянскія 187
 Яновіч Марыяна, у шлюбе Апановіч 111
 Яновіч Тамаш 111
 Яновічы 18, 25
 Яноўская Петранэля, у шлюбе Абуховіч 18
 Яноўскі, землемер 46
 Янупкевіч Юзэфа-Магдалена, у шлюбе Андрэеўская 88
 Янупэвіч 79
 Янупэўскі 74
 Янчэўская Канстанцыя, у шлюбе Аскерка 153
 Янчэўская Францішка, у шлюбе Асмалоўская 158
 Яраслававіч Фёдар Іванавіч, кн. 175
 Ярмалінская Браніслава, у шлюбе Антонова 104
 Ясянецкі-Война, гл. *Война-Ясянецкі*
 Ясельчык-Абухі, гл. *Абухі*
 Ясільніцкая Антаніна 89
 Ясінская Філіна, у шлюбе Ахрымовіч 189
 Ястрэжэўская Эмерэнцыяна, дачка судзі ліўскага, у шлюбе Абрампаўская 13
 Яўленская Надзея, у шлюбе Астроўская 176

Яўневіч Адам 149
 Яўчык Барбара, у шпобе Акуліч 47
 Яхімовічы 153
 Яцкевіч Ганна, у шпобе Ахатніцкая 187
 Яцына-Анацквічы гербу "Яцына" (82)
 Яцына-Аношкі, гл. Аношкі

ГЕАГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК

Абакушы, в. Бельскага пав. 135
 Абольды, маёнт. Мінскага пав. 4
 Аборкі, маёнт. Ашмянскага пав. 65
 Абрамшалькі, маёнт. Драгіцкага пав. 13
 Абрамшальчычына, маёнт. 13
 Аброткі, в. Мінскага пав. 93
 Абрыта, маёнт. Пурскага пав. 15
 Абухоўшчына, в. Гродзенскага пав. 19
 Абухоўшчына, засц. Мазырскага пав. (пазіей Рачыцкага пав.) 20
 Адамоўшчына, гл. *Капедзеўшчына*
 Адруб'е, маёнт. Мінскага ваяв. 53
 Адэса, гор. 38
 Ажахоўка, маёнт. Браньскага пав. Бельскай зямлі Падлянскага ваяв. 122
 Ажэхава, маёнт. Пшамьсельскага ваяв. 121
 Азараўшчына, маёнт. Полацкага ваяв. 163
 Азямблоўка, фальв. Мінскага ваяв. 80
 Азяркоўшчына, маёнт. Мінскага ваяв. 169
 Азярыцы, в. 188
 Акаловічы, маёнт. Навагрудскага ваяв. 45
 Акінчыцы, засц. Мінскага пав. 42
 Акольнікі, маёнт. Апшмянскага пав. 39
 Акун'ёва, маёнт. Слонімскага пав. Навагрудскага ваяв. 48
 Алёкі, маёнт. Ковенскага пав. 71
 Алёкшыцы, маёнт. Мазырскага пав. 156
 Алёнды, маёнт. Браньскага пав. Драгіцкай зямлі Падлянскага ваяв. 56
 Алешкі, фальв. 98
 Алешна, фальв. Віленскага ваяв. 98
 Алыны, маёнт. Навагрудскага ваяв. 56
 Амельна, царква 69
 Амерыка Паўночная 59
 Апацкаў, маёнт. Віцебскага ваяв. 82
 Ангусава, гл. *Свароты* 186
 Андронова, маёнт. Берасцейскага ваяв. 85
 Андронаў Востраў, маёнт. Берасцейскага ваяв. 85
 Андрушканы, фальв. Вількамірскага пав. 91
 Андрэўская пустка, у в. Енцы Чачэрскай вол. 41
 Аніхімаўка, маёнт. Браслаўскага пав. 95
 Антопаў, маёнт. Мазырскага пав. 156
 Антопаўка, фальв. Мінскага пав. 81
 Антушы, гл. *Пуцкароўшчына*
 Апанасаўская Група, гл. *Група Апанасаўская*

Алітэ-Сеніла, маэнт. Навагрудскага ваяв. 7
Арава Малая, маэнт. Аршанскага пав. 121
Арахневічы, вак. Полацкага ваяв. 169
Арахневічы, маэнт., гл. *Астроўшчына* 178
Араховічы, вак. Полацкага ваяв. 177
Арлоўская губ. 84
Артукі, в. Рэчыцкага пав. 58
Арцімовічы, вак. Браслаўскага пав. 134
Арцімовічы, маэнт. Браслаўскага пав. 136
Арцхоі, засц. Мінскага ваяв. 142
Аршанскі пав. 6, 29, 33, 39, 47, 53, 98, 117, 121, 141, 147, 152, 155, 156, 172, 189
Арэнбург, гор. 13, 84, 125, 162
Арэнбургская губ. 105
Арэшкавічы, маэнт. Ігуменскага пав. 9
Арэшкавічы, маэнт. Мінскага пав. 38, 123
Асавец Чарвікоўскі, гл. *Чарты*
Асалін, маэнт. у Польшчы 148
Аскеркі, засц. Барысаўскага пав. 152
Аскерчына, маэнт. Мінскага ваяв. 152
Аскерчынічы-Ушача, гл. *Ушача-Аскерчынічы*
Аскерчынская-Ушача, гл. *Ушача-Аскерчынская*
Асмалоўшчына, маэнт. Мінскага ваяв. 160
Асташаў, маэнт. Навагрудскага ваяв. 166
Асташаў, фальв. Навагрудскага пав. 13
Астравец, маэнт. Навагрудскага пав. 15
Астравок, фальв. Мазырскага пав. 10
Астраглядавічы, маэнт. Рэчыцкага пав. 58
Астралендкі пав. 43
Астраханская губ. 171
Астрахань, гор. 88, 171
Астровічы, маэнт. Пінскага пав. 159
Астрожскі пав. 81
Астроўшчы, маэнт. Клецкай парафіі Навагрудскага ваяв. 168, 171
Астроўшчына, вак. Дзісенскага пав. 178
Астроўшчына, вак. Полацкага ваяв. 169
Астроўшчына ці Арахневічы, маэнт. Полацкага ваяв. 178
Астрырог, маэнт. Ковенскага пав. 143
Асьмігосцічы, гл. *Трылесіцы*
Аўгустоўскі пав. 3
Аўлачым, маэнт. 183
Аўсянікі, маэнт. Ашмянскага пав. 184
Ахошчы, маэнт. 93
Ацэдка, маэнт. Мінскага пав. 38

Ашмянскі пав. 1, 5, 11, 25, 30, 33, 39, 41, 44, 46, 49, 51, 52, 56, 57, 59, 60, 63, 65, 69, 71, 74, 80, 85, 88, 97, 98, 99, 101, 106, 112, 114, 118, 121, 124, 128, 129, 156, 175, 176, 184, 187, 188

Бабінавіцкі пав. 34
Бабічава, маэнт. Полацкага ваяв. 163
Бабруйск, гор. 65, 157, 172, 184
Бабруйскі пав. 6, 15, 20, 37, 65, 71, 76, 97, 122, 123, 145, 148, 172, 184, 185
Багайск, маэнт. Старадубскага пав. 42
Багарэвічы, в. Ігуменскага пав. 34
Багдановічы, вак. Рагачоўскага пав. 41
Багуславішкі, маэнт. Віленскага пав. 23
Багуслаў, фальв. Лідскага пав. 34
Багушоўка, вак. Мінскага пав. 149
Багушэўка, засц. Мінскага пав. 42
Бакаляраўшчына-Тараевічы, гл. *Тараевічы-Бакаляраўшчына*
Бакен, маэнт. Ашмянскага пав. 88
Баліцы, маэнт. у Польшчы 148
Балічы, фальв. 56
Балотчыцы, фальв. Слуцкага пав. 80
Баравікі, фальв. Навагрудскага ваяв. 4
Баравікі, фальв. Пінскага пав. 168
Бараўляны, фальв. Мінскага пав. 4
Бардзёў, маэнт. у Польшчы 148
Бардзіловічы, маэнт. Полацкага ваяв. 13
Баркулабаўскае графства 182
Барок-Востраў, гл. *Востраў-Барок*
Барсукі, маэнт. Рэчыцкага пав. 156
Барсукі, фальв. Вілейскага пав. 188
Баршчэўнікі, гл. *Дамашэвічы* 89
Баршчэўнікі, вак. Барысаўскага пав. 89
Барыловічы, гл. *Бардзіловічы*
Барысаў, гор. 62, 152, 167
Барысаўскае староства 101, 155
Барысаўскі пав. 1, 17, 29, 34, 39, 46, 48, 70, 74, 79, 87, 89, 91, 101, 112, 121, 126, 128, 139, 147, 152, 153, 167, 178, 188, 190
Барыскаўшчына, маэнт. Рэчыцкага пав. 156
Баханькі, в. Барысаўскага ці Лепельскага пав. 79
Бахарэвічы, маэнт. Ігуменскага пав. 59
Бацэвічы, в. Бабруйскага пав. 76
Белае, маэнт. Мінскага ваяв. 182
Беларуская губ. 189

Беларусь 49
 Беларуч, маэнт. і мяст. Мінскага пав. 4, 115
 Беласток, гор. 29
 Белая Царква, мяст. на Украіне 157
 Беліцкі пав. 135
 Бельск, гор. Гродзенскай губ. 43
 Бельская зямля 122
 Белякоўшчына, фальв. Слонімскага пав. 186
 Беразвецкі дамініканскі кляштар 87
 Бераснеўцы, маэнт. Барысаўскага пав. 63
 Берасцейскае ваяв. 61, 66, 85, 108, 148, 162, 170, 172, 173, 175
 Берасцейскі пав. 108, 162
 Бераспечка, мяст. на Украіне 91, 148
 Бervяк, фальв. 127
 Бердаўка, маэнт. Навагрудскага пав. 3
 Бернаты Старыя, маэнт. на Падляшшы 56
 Бернаты Сярэднія, маэнт. на Падляшшы 56
 Бесядзь, фальв. 89
 Бесяды, фальв. Мінскага пав. 4
 Бесяды Задарожжа, маэнт. Мінскага ваяв. 183
 Блонь, фальв. Ігуменскага пав. 162
 Блюмы, маэнт. Мінскага ваяв. 24
 Богін, вак. Дзісенскага пав. 101
 Бокаў, маэнт. 166
 Болін, маэнт. Сенненскага пав. 91
 Брагін, маэнт. Рэчыцкага пав. 156
 Браньская зямля 127
 Браньскі пав. 56, 122
 Браслаўскі пав. 19, 32, 59, 61, 95, 101, 127, 134, 136, 142, 163, 179
 Брацлаўскае ваяв. 166
 Брод Лаўскі, маэнт. Ашмянскага пав. 114
 Броды, маэнт. Якабітацкага пав. 69
 Бруханшчына, маэнт. Навагрудскага пав. 72
 Брэст, гор. 191
 Бутурусланскі пав. 167
 Буда, фальв. Ігуменскага пав. 161
 Будзькі, маэнт. Аршанскага пав. 147
 Будзькі, маэнт. Мінскага ваяв. (?) 46
 Букачы, фальв. Вілейскага пав. 187
 Бургеліпкі, маэнт. Ашмянскага пав. 41
 Буслаў, маэнт. Мазырскага пав. 111
 Бухавічы, маэнт. Берасцейскага пав. 108
 Бухаўшчына, маэнт. Браслаўскага пав. 19

Бучна, засц. Слуцкага пав. 160
 Бушадін, в. Рэчыцкага пав. 78
 Бідганіч, гор. у Польшчы 148
 Быстрыя, маэнт. Віцебскага ці Полацкага ваяв. 25
 Бяздэдавічы, маэнт. Полацкага ваяв. 13
 Бялёвічы, маэнт. 115
 Бятынічы, мяст. Магілёўскага пав. 33
 Бярозаўцы, фальв. Навагрудскага пав. 3
 Бярэзіна, мяст. Ігуменскага пав. 189
 Ваганава, маэнт. на Украіне (?) 119
 Вадвы, маэнт. Вількамірскага пав. 54
 Вадовічы, маэнт. Мазырскага пав. 156
 Вайсевичы, маэнт. Браслаўскага пав. 101
 Вака, маэнт. Гроцкага пав. 156
 Валмянская парафія 33
 Вальнскае ваяв. 119
 Вальнская губ. 119, 148, 191
 Вальнская зямля 83
 Вальнь 81, 98, 175, 187
 Валькоўшчына, фальв. Полацкага пав. 189
 Варанец, маэнт. 187
 Варанецкаўшчына, засц. Слуцкага пав. 47
 Вараны, в. Яленскага ключа Смаленскага ваяв. 4
 Вараняны, в. Гродзенскага пав. 14, 15
 Варацень, засц. Ігуменскага пав. 189
 Варацішча, маэнт. Навагрудскага пав. 26
 Варвішкі, маэнт. у Польшчы 3
 Варна, гор. у Балгарыі 121
 Варнаіцы-Пёлы, маэнт. Жамойцкага княства 54
 Варняны, маэнт. Віленскага ваяв. (?) 11
 Варшава, гор. 3, 156, 192
 Варшаўскае Княства, гл. *Княства Варшаўскае*
 Васілі, в. Яленскага ключа Смаленскага ваяв. 4
 Васільчыцы, маэнт. Слуцкага пав. 119
 Вастремеч, маэнт. Берасцейскага пав. 108
 Ваўстраўкі, фальв. Ігуменскага пав. 81
 Ваўкавыск, гор. 30, 56
 Ваўкавыскае староства 56
 Ваўкавыскі пав. 30, 56, 57, 58, 89, 120, 184, 185
 Ваўкоўшчына-Рось Калантаеўская, гл. *Рось-Ваўкоўшчына Калантаеўская*
 Вашчанкі, в. Берасцейскага ваяв. 66
 Венецыянская рэспубліка 148

Верамсайкі, маэнт. Апімянскага пав. 124
 Вербалы, в. Яленскага іспоча Смаленскага ваяв. 4
 Вепер, фальв. Аршанскага пав. 39
 Вепна, засц. Мазырскага пав. 20
 Відзы, мяст. Новаалександраўскага пав. 82
 Вікшыянскае староства 56
 Вілейскі пав. 18, 55, 91, 98, 106, 108, 121, 156, 176, 187, 188
 Віленскае ваяв. 16, 28, 34, 54, 98, 167
 Віленская губ. 7, 35, 56, 61, 80, 91, 101, 127, 149, 156, 176
 Віленскі пав. 8, 23, 154
 Вількамірскі пав. 4, 23, 28, 35, 54, 91, 98, 121
 Вільня, гор. 3, 8, 11, 25, 38, 45, 55, 56, 63, 82, 121, 126, 143, 148, 161, 175, 187, 192
 Вішніца, гор. 157
 Віскачы, вак. Навагрудскага пав. 164
 Віцебскае ваяв. 21, 25, 82, 98, 121, 153, 173, 180
 Віцебская губ. 13, 47, 56, 61, 72, 80, 91, 98, 101, 117
 Віцебскі пав. 34, 51, 82, 153, 180
 Вішнеўка, маэнт. Навагрудскага ваяв. 134
 Віштынецкае лясніцтва 58
 ВКЛ, 3, 4, 6, 7, 13, 16, 19, 20, 21, 25, 27, 28, 31, 32, 39, 48, 51, 56, 59, 66, 70, 71, 73, 80, 81, 82, 94, 96, 98, 100, 108, 114, 119, 121, 123, 124, 130, 134, 137, 145, 154, 156, 160, 163, 166, 167, 170, 176, 186
 Войнава, маэнт. Навагрудскага пав. 66
 Войслаўскае графства Кракаўскага ваяв. 148
 Волкаўпчына ці Малінаўпчына, маэнт. Ашмянскага, пазней Вілейскага пав. 98
 Волкаўпчына, маэнт. Мінскага ваяв. 67
 Воляца Чарноўская, маэнт. у Закрачымскай зямлі Мазавецкага ваяв. 137
 Воля, фальв. Мазырскага пав. 168
 Востраў, вак. Дзісенскага пав. 177
 Востраў, вак. Пінскага пав. 175
 Востраў, засц. Барысаўскага пав. 112
 Востраў, маэнт. Навагрудскага пав. 169
 Востраў, маэнт. Слуцкага пав. 145
 Востраў-Барок, фальв. Слуцкага пав. 90
 Востраўпчына, маэнт. 13
 Вуглы, маэнт. Мазырскага пав. 156
 Вуглы Сухія, фальв. Бабруйскага пав. 172
 Вужынец, маэнт. Рэчыцкага пав. 156
 Выганічы, маэнт. Навагрудскага пав. 191
 Выжыкі, маэнт. Мазавецкага ваяв. 13
 Вызгаўпчына, маэнт. Лідскага пав. 3

Высокі Двор, гл. *Двор Высокі*
 Вышкаў, в. Мазавецкага ваяв. (?) 13
 Вяземка, маэнт. Віцебскага ваяв. 82
 Вятэнскае староства 59
 Вятэнскі пав. 56
 Вятешынская зямля Слуцкага княства 191
 Вялікае Сяло, гл. *Сяло Вялікае*
 Вялікая Ляхаўская, вул. у Мінску 114
 Вялікія Косічы, гл. *Косічы Вялікія*
 Вярэйцы, паўстанак Ігуменскага пав. 44

Гагалімішчына, маэнт. Лепельскага пав. 178
 Гаенская парафія 89
 Гайдуківа Слабада, гл. *Слабада Гайдуківа*
 Гайна, в. Барысаўскага пав. 79, 87, 190
 Гайна, маэнт. Мінскага ваяв. 98
 Галабуты, маэнт. Ваўкавыскага пав. 56
 Галенаў, маэнт. Ашмянскага пав. 114
 Галоўскі, фальв. Браслаўскага пав. 61
 Галынка, гл. *Пласковічы*
 Галькоўпчына, маэнт. 13
 Гальшаны, маэнт. Ашмянскага пав. 128
 Ганёндзі пав. 60
 Ганута, маэнт. Мінскага ваяв. 47
 Ганцавічы, фальв. Мінскага пав. 4
 Ганцавічы, фальв. Слуцкага пав. 21
 Гара Майсеева, уроч. Лепельскага пав. 178
 Гарадзечна, маэнт. Навагрудскага пав. 3
 Гарадзішча, вак. Навагрудскага пав. 111
 Гарадзішча, мяст. Навагрудскага пав. 83
 Гарадок, маэнт. Драгіцкага пав. 13
 Гарадзішчанская вол. Навагрудскага пав. 167
 Гарбачы, вак. Пінскага пав. 175
 Гарбовічы, маэнт. Мазырскага пав. 156
 Гарбуны, фальв. Навагрудскага пав. 96
 Гарбы, маэнт. Чарнігаўскага ваяв. 4
 Гарліцы, маэнт. у Польшчы 148
 Гарынскі ключ Крамянецкага староства 119
 Гасцілава, маэнт. Віцебскага пав. 51
 Гаяны, фальв. Мінскага пав. 4, 32
 Гедройцкая парафія 167
 Гейшаны, маэнт. Жамойцкага княства 59
 Гелваны, маэнт. Віленскага пав. 23

Гелваны, мяст. Віленскага пав. 95
 Генералаўшчына (ці Канаваўшчына), фальв. Навагрудскага пав. 116
 Гецьна, в. Віленскага ваяв. 28
 Гілівчы, маэнт. Расейнскага ці Шавельскага пав. 56
 Гірэвічы, вак. Клімавіцкага пав. 159
 Глазовічы, маэнт. Слуцкага пав. 96
 Гліштат, месца ў Германіі 143
 Глініпча, маэнт. Мазырскага пав. 20
 Гіезна, фальв. Ваўкавыскага пав. 56
 Гнезненскі Дварэц, гл. *Дварэц Гнезненскі*
 Гнеўчыцы, маэнт. Пінскага пав. 15
 Гомельскае староства 56
 Горваль, маэнт. Рэчыцкага пав. 123
 Горкі, засц. Бабруйскага пав. 65
 Горкі, маэнт. Мінскага пав. 4
 Горкі, фальв. Ігуменскага пав. 124
 Горна, с. Барысаўскага пав. 87
 Грабавецкі пав. 119
 Грабаў, маэнт. Мазырскага пав. 20
 Грандзішкі, маэнт. Вількамірскага пав. 54
 Гранаўшчына, засц. Дзісенскага пав. 95
 Гродзенская губ. 14,43,56,80
 Гродзенская каралеўская эканомія 16,100
 Гродзенскі пав. 3,14,15,19,52
 Гродна, гор. 157
 Грунвальд 82
 Грушавы, засц. Слуцкага пав. 171
 Грушка Апанасаўская, маэнт. Аршанскага пав. 47
 Грынеўшчына, в. Вілейскага пав. 91
 Грынкаўшчына (ці Грыцэвічы), маэнт. Навагрудскага ваяв. 116
 Грыдкаўшчына, в. Рэчыцкага пав. 165
 Грыцэвічы, гл. *Грынкаўшчына*
 Грычанская зямля, гл. *Грэчынская зямля*
 Грэкаў Радапоўскі, маэнт. Мінскага пав. 166
 Грэчынская (ці Грычанская) зямля Рэчыцкага пав. 191
 Гуршчына, гл. *Кавельшчына*
 Гущын, вак. Ігуменскага пав. 34

Дабжыньская зямля 8,11
 Дабрыянаў, в. Ашмянскага пав. 8
 Дабрыянаў, маэнт. Ашмянскага пав. 11
 Дайлідава, в. Дзісенскага пав. 17
 Дайноўская Уша, гл. *Уша Дайноўская*

Дактароўшчына, гл. *Ялайкоўшчына*
 Далматоўшчына, фальв. Навагрудскага пав. 146
 Далматоўшчына (ці Ксяндзоўшчына), фальв. Навагрудскага ваяв. 116
 Далуева, маэнт. Віцебскага ці Полацкага ваяв. 25
 Далькевічы, маэнт. Мінскага пав. 4
 Далькевічы, маэнт. Браслаўскага пав. 32
 Дамашэвічы, маэнт. Барысаўскага староства 101
 Дамашэвічы (ці Баршчэўнікі), фальв. Гаенскай парафіі Мінскага ваяв. 89
 Дамброва, месца ў Польшчы 148
 Дарагабужскі пав. Смаленскай губ. 88
 Дваралінавічы, в. 76
 Дварэц, маэнт. Ваўкавыскага пав. 56
 Дварэц, маэнт. і фальв. Мінскага пав. 131
 Дварэц Гнезненскі, маэнт. Ваўкавыскага пав. 56
 Двор Высокі, маэнт. Трокскага ваяв. 180
 Двор Новы, маэнт. 47
 Двор Новы, маэнт. Рэчыцкага пав. 156
 Дворышча, фальв. Мінскага пав. 13
 Дзвінск, гор. у Латвіі 98
 Дзвінячы ці Рэцэўшчына, маэнт. Мінскага пав. 38
 Дзевялтоў, маэнт. Вількамірскага пав. 4
 Дзераўна(я), маэнт. Слонімскага пав. 153
 Дзербент, гор. у Дагестане 91
 Дзікавічы, вак. Пінскага пав. 175
 Дзінабургскі пав. 72
 Дзісенскі пав. 13,17,26,61,69,91,95,101,111,126,127,134,163,177,178,179,188, 191
 Дзісна, гор. 30,111
 Дзякаўскае староства Ваўкавыскага пав. 56
 Дзякі, в. Ваўкавыскага пав. 56
 Дзярвойцы, в. Вількамірскага пав. 91
 Дзятлавічы, маэнт. Ваўкавыскага пав. 58
 Докшыцкі пав. 147
 Драгіцкая зямля Падляскага ваяв. 13,56
 Драгіцкі пав. Падляскага ваяв. 13
 Друйскае графства 111
 Дручань, маэнт. Ігуменскага пав. 189
 Друя, мяст. Дзісенскага пав. 156,161
 Дрысенскі пав. 117,161
 Дрэздэн, гор. у Германіі 143
 Дубавінкі, засц. 39
 Дубовікі, в. Докшыцкага, пазней Барысаўскага пав. 147
 Дуброва, в. 191

Дуброва, маёнт. Бабруйскага пав. 20
Дубровенскае графства 172
Дуброўна, мяст. Аршанскага пав. 21
Дудзічы, фальв. Мазырскага пав. 90
Дунаеўскі, гл. *Дунаі*
Дунаі, фальв. Мінскага ваяв. 169
Дунілавічы, фальв. Дзісенскага пав. 97
Дыдзе, маёнт. Ізількамірскага пав. 54
Дымкі, засц. Барысаўскага пав. 29

Екацерынаслаўская губ. 25
Екацерынаслаўскі пав. 19
Екацерынбургская губ. 2
Екенхольм, востр. у Балтыйскім моры 28
Енісейская губ. 47
Енцы, вак. Чачэрскай вол. 41
Есянеўскі, фальв. Мінскага пав. 149

Жалтоўлічына, маёнт. Ваўкавыскага пав. 56
Жамойцкае Княства, гл. *Княства Жамойцкае*
Жандовічы, в. Мехаўскага пав. Келецкай губ. 20
Жгудзілкі, в. Вілкамірскага пав. 91
Жоры, засц. Барысаўскага староства 155
Жукавец, засц. Барысаўскага пав. 101
Жукаў, маёнт. 63
Жукі, маёнт. Мінскага ваяв. 127
Жупраны, маёнт. Ашмянскага пав. 11
Жухавічы, маёнт. Навагрудскага пав. 3
Жывакосць, фальв. 61
Жывуць, фальв. Бабруйскага пав. 15
Жыжморы, мяст. Ковенскага пав. 143
Жылічы, в. Ваўкавыскага староства і пав. 56
Жытомір, гор. на Украіне 191
Жытомірскі пав. 81

Забабінне, маёнт. Смаленскага ваяв. 161
Забалоцце, маёнт. Навагрудскага ваяв. 16
Заблоччына, гл. *Іванаўшчына*
Забор'е, маёнт. 88
Забор'е, маёнт. Дзісенскага пав. 163
Забор'е, маёнт. Полацкага ваяв. 13
Заброддзе, в. Вілейскага пав. 188
Забрэжжа, маёнт. Ашмянскага пав. 112

Забянькова, засц. 115
Завароты, в. 8
Завілейскі пав. 176
Завулкі, маёнт. Слуцкага пав. 56
Загарапы, гл. *Манцякі*
Загароднікі, в. Гродзенскага пав. 3
Загор'е, вак. Мінскага пав. 158
Задарожжа, маёнт. Барысаўскага пав. 121
Задарожжа Бесяды, гл. *Бесяды Задарожжа*
Задзі, фальв. Барысаўскага пав. 139
Закрачымскай зямлі Мазавецкага ваяв. 137
Залесенкі, маёнт. Лідскага пав. 26
Залоззе, фальв. Навагрудскага пав. 174
Залоззе, вак. Сверханскай парафіі Мінскага пав. 174
Залужжа, гл. *Залоззе*
Залужжа, засц. Навагрудскага пав. 164
Замасточча, вак. Мінскага пав. 99
Замасточча, маёнт. Мінскага пав. 9
Замощча, маёнт. Ашмянскага пав. 129
Замчышча, фальв. Мінскага пав. 9
Замшаны, фальв. Полацкага ваяв. 17
Занішы, маёнт. Грабавецкага пав. (?) 119
Заольша, маёнт. Бабінавіцкага пав. 34
Запакулле, маёнт. Магілёўскага пав. 124
Заполле, маёнт. Ашмянскага пав. 175
Заполле, маёнт. Бабруйскага пав. 20
Запруддзе, фальв. Мінскага ваяв. 101
Зарэчча, в. Мінскага ваяв. 31
Зарэчча, маёнт. Ашмянскага пав. 74
Заслаўская эксдывізія 55
Засценак, маёнт. Рэчыцкага пав. 20
Захар'еўская вул. у Мінску 157
Заямачна, фальв. Мінскага пав. 158
Заямачнае, маёнт. Мінскага пав. 74
Зброжкі, в. Вілейскага пав. 188
Звяраны, фальв. Гродзенскага пав. 15
Звярынчы, в. Мінскага ваяв. 150
Зембін, в. Барысаўскага пав. 87
Зенкаўцы, гл. *Славатчыны*
Златаполле, маёнт. Ашмянскага пав. (?) 33
Златкаўшчына, маёнт. 13
Змеёўшчына, маёнт. Навагрудскага ваяв. 73
Змітравец, фальв. Навагрудскага ваяв. 180

Зубкаў, фальв. Навагрудскага пав. 186
Зубры, фальв. Ашмянскага пав. 99
Зыкава, маёнт. Мінскага ваяв. 34
Зыкава, маёнт. Мінскага пав. 13
Зэльва, мяст. 56
Зябкі, в. Дзісенскага пав. 17

Іванава, фальв. Слуцкага пав. 5
Іванаўская пустка, маёнт. Талскаўшчына Лепельскага пав. 178
Іванаўшчына, маёнт. Ашмянскага пав. 69
Іванькавічы, в. Слонімскага пав. 14
Ігумен, гор. 129, 140, 171
Ігуменскі пав. 9, 12, 13, 31, 34, 38, 44, 47, 54, 59, 60, 70, 75, 76, 81, 88, 91, 93, 99, 101, 121, 124, 140, 154, 161, 162, 169, 180, 189, 191
Іркуцк, гор. 107, 188
Іркуцкая губ. 61
Італьянская Карона, гл. *Карона Італьянская*

Кабыліцы, маёнт. 119
Кабыльнікі, маёнт. Ашмянскага пав. 156
Кавалевічы, маёнт. Мінскага ваяв. 172
Кавалевічы, маёнт. Мінскага ваяв. 169
Кавалеўцы, гл. *Кавалевічы*
Кавельшчына, фальв. Мінскага ваяв. 88
Кавеча, маёнт. Аргіпанскага пав. 98
Кавярляны, маёнт. 140
Кажушкі, гл. *Шахоўшчыцы*
Казанская губ. 13
Казань, гор. 13
Казельск, гор. 58
Казялецкі пав. Чарнігаўскай губ. 55
Казярогі, фальв. Рэчыцкага пав. 135
Каладзінава, маёнт. у Нурскай зямлі 33
Калантаеўская Рось-Ваўкоўшчына, гл. *Рось-Ваўкоўшчына Калантаеўская*
Калатычы, маёнт. Бабруйскага пав. 20
Калдычаў, маёнт. Навагрудскага ваяв. 76
Калдычэвічы, маёнт. Навагрудскага ваяв. 77
Каледзеўшчына ці Адамоўшчына, маёнт. Лідскага пав. 28
Калеснікі, маёнт. Рэчыцкага пав. 184
Калодзежна, засц. Слуцкага пав. 73
Калодзежна, маёнт. Нясвіжскага княства 73
Калона, маёнт. Ваўкавыскага пав. 56

Калошнікі, в. 188
Калуга, гор. 133
Камаі, в. Барысаўскага пав. 87
Каменка, маёнт. 100, 153
Каменка, маёнт. Навагрудскага ваяв. 111
Каменскі ключ Гродзенскай эканоміі 16
Канавальшчына, гл. *Генералаўшчына*
Канстанцінаў, гор. на Украіне 13, 176
Канстанцінаў, фальв. Ваўкавыскага пав. 56
Капачы, гл. *Капачы*
Капачы, маёнт. Навагрудскага пав. 17
Капцы, маёнт. 168
Капцы, засц. Слуцкага пав. 171
Капцэвічы, маёнт. Мазырскага пав. 86
Капыскі пав. 101
Караваі ці Скарадаўшчына, маёнт. 120
Каралеўства Польскае, гл. *Польша*
Каралеўства Прусія 156
Каралеўка, фальв. Дзісенскага пав. 127
Караноў, месца ў Польшчы 148
Карацк, маёнт. Слуцкага пав. 85
Каркліны, маёнт. у Польшчы 117
Кармуш, маёнт. Навагрудскага ваяв. 4
Карняны, маёнт. Грабавецкага пав. 119
Карона Італьянская 47
Каросна, маёнт. Навагрудскага ваяв. 27
Карпілаўка, маёнт. Мінскага ваяв. 120
Карсакавічы, в. Барысаўскага пав. 87
Карытава, маёнт. Віцебскага ваяв. 82
Карытна, маёнт. Віцебскага ваяв. 82
Касейск, маёнт. Мазырскага пав. 156
Касіншчына, маёнт. Пружанскага пав. 58
Касіншчына, фальв. Пружанскай эканоміі 58
Каспяроўшчына, маёнт. Лідскага пав. 100
Каўказ, горы 18, 70, 172
Кацэвічы, маёнт. Сенненскага пав. 33
Качановічы, маёнт. Пінскага пав. 83
Качарыцы, маёнт. Бабруйскага пав. 172
Каялоўцы, фальв. Мінскага пав. 76
Келецкая губ. 20
Кельцы, гор. у Польшчы 13
Кернажыцы, фальв. Слуцкага пав. 19
Ківаварты, маёнт. Берасцейскага ваяв. 172

Ківарты, гл. *Ківарты*
 Кіеў, гор. 3, 110, 148
 Кіеўскае ваяв. 9, 18, 35
 Кіеўская губ. 28, 70, 92
 Кіргіская Арда 162
 Кіселя Ягадкі, гл. *Ягадкі Кіселя*
 Кісялевічы, маёнт. Рэчыцкага пав. 114
 Кісялеўшчына, засц. Слуцкага пав. 69
 Кісін, востр. у Балтыйскім моры 28
 Кісцк, мяст. Слуцкага пав. 25
 Кісцкая парафія Навагрудскага ваяв. 168, 171
 Кісцчаголы, маёнт. Вількамёрскага пав. 54
 Клімавіцкі пав. 159
 Клімовічы, в. Слуцкага пав. 56
 Клімонтаў, месца ў Польшчы 148
 Клін, уроч. Навагрудскага пав. 14
 Кліокавічы, маёнт. Навагрудскага пав. 108
 Кліокаўка, уроч. у маёнт. Лавішча Мінскага ваяв. 38
 Ключ Кузніцкі І родзенскай эканоміі 100
 Княства Варшаўскае 21
 Княства Жамойцкае 4, 54, 56, 59, 66, 100
 Княства Мазавецкае 13
 Княства Нясвіжскае 7, 73
 Княства Слуцкае 180, 191
 Кобрынскі пав. 59
 Ковенскі пав. 56, 71, 143
 Койданаўская парафія Мінскага ваяв. 140
 Косічы Вяцікія, маёнт. Навагрудскага пав. 56
 Коўна, гор. 192
 Кракаўскае ваяв. 81, 96, 148
 Крамянец, гор. Валынскі г. 148
 Крамянецкае староства, цяпер на Украіне 119
 Кранштат, крэпасць 161
 Крапіўнікі, засц. Дзісенскага пав. 69
 Краснае, в. Дзісенскага пав. 69
 Краснае Сяло, маёнт. Мінскага ваяв. 25
 Круглае, фальв. Навагрудскага пав. 21
 Крутовічы, маёнт. Слуцкага пав. 20, 21
 Круцінікі, фальв. Слуцкага пав. 104
 Крывічы Малыя, маёнт. Мінскага ваяв. 182
 Крыкаты, фальв. 8
 Крынікі, маёнт. Браслаўскага пав. 59
 Крысава, в. Мінскага пав. 60

Крычаўская парафія Мсціслаўскага ваяв. 158
 Крчаўка, фальв. Мінскага пав. 131
 Ксяндзоўшчына, гл. *Далматойшчына*
 Кубі, маёнт. 121
 Кудрыцк, фальв. Мінскага пав. 102
 Кузніцкі Ключ, гл. *Ключ Кузніцкі*
 Кузьмічы, маёнт. Мсціслаўскага ваяв. 11
 Кукевічы, в. Навагрудскага пав. 3
 Кулакі, фальв. 88
 Кулакоўцы, маёнт. 13
 Кулі, фальв. Мінскага пав. 79
 Кулікі, в. Мінскага пав. 150
 Кулікі, фальв. Мінскага ваяв. 158
 Кулікоўка, маёнт. Мінскага ваяв. 18
 Куноса, маёнт. Нясвіжскага княства 7
 Курганы, вак. Лагойскага прыхода Барысаўскага пав. 34
 Курганы, маёнт. Кобрынскага пав. 59
 Курляндцы 111
 Кустоўшчына, маёнт. Мазырскага ці Рэчыцкага пав. 10
 Куцеры, маёнт. Мазырскага пав. 70
 Куяводы, маёнт. Браслаўскага пав. (?) 30

Лабуншчына, фальв. Мінскага пав. 138
 Лавей, засц. Лепельскага пав. 95
 Лавішча, маёнт. Мінскага ваяв. 38
 Лавы, месца ў Мінску 138
 Лагвіновічы, маёнт. Клецкай парафіі Навагрудскага ваяв. 171
 Лагвіноўшчына, гл. *Лагвіновічы*
 Лагойск, маёнт. Барысаўскага пав. 183
 Лагойскі прыход Барысаўскага пав. 34
 Ладарожа, в. Пінскага староства 175
 Ладзейскае староства 58
 Лажанікоўскі Лудзін, гл. *Лудзін Лажанікоўскі*
 Лазарышкі, маёнт. Троцкага ваяв. 3
 Лазоўцы, маёнт. Навагрудскага ваяв. 43
 Лакары, маёнт. Полацкага ваяв. 13
 Лапеніца, фальв. Ваўкавыскага пав. 56
 Лаўбардзі, в. Жамойцкага княства 100
 Лаўрышаў, мяст. Навагрудскага пав. 87
 Лаўскі Брод, гл. *Брод Лаўскі*
 Лаўчыны, в. Яленскага ключа Смаленскага ваяв. 4
 Лахва, фальв. Мазырскага пав. (?) 125
 Леніцова, маёнт. Невельскага пав. 117

Лепель, гор. 148
 Лепельскі пав. 13, 26, 79, 95, 153, 154, 178
 Лес Ясны, маэнт. Бабруйскага пав. 65
 Лідскі пав. 3, 26, 28, 34, 46, 52, 100, 175
 Ліні, в. Мінскага пав. 178
 Ліпа, маэнт. Навагрудскага пав. 21
 Ліпнікі, маэнт. Барысаўскага пав. 91
 Лісіны, в. Барысаўскага пав. 17
 Літава, маэнт. Ашмянскага пав. 71
 Літва, маэнт. Ашмянскага пав. 60
 Ліўка, р. у Ліўскай зямлі 13
 Ліўская зямля Мазавецкага ваяв. 13
 Ліхачы, засц. 42
 Ліцвінкава, маэнт. і фальв. Мінскага пав. 34, 36
 Ліцвінкавічы, маэнт. Мінскага ваяв. 34
 Логі, маэнт. Мінскага ваяв. 47
 Лодзь, гор. у Польшчы 176
 Лозы Чорныя, маэнт. Берасцейскага ваяв. 85
 Ломжынскі пав. 161
 Лосічы, вак. Пінскага пав. 175
 Лоўчыцы-Груханоўшчына, маэнт. Навагрудскага пав. 153
 Лугаўцы, маэнт. Мінскага ваяв. 183
 Лугоўская Слабада, гл. *Слабада Лугоўская*
 Лудзін, вак. Мазырскага пав. 64
 Лудзін Лажанікоўскі, маэнт. Мазырскага пав. 64
 Лужаны, в. Жамойцкага княства 100
 Лужкі, в. Барысаўскага пав. 39
 Лукавіца, в. Гродзенскага пав. 3
 Лукатоўшчына, маэнт. Мінскага ваяв. 80
 Лукаўцы, в. Ашмянскага пав. 52
 Лунін, в. Слуцкага пав. 138
 Лудаўсхольм, востр. у Балтыйскім моры 28
 Луцк, гор. на Украіне 56
 Луцэвічы, засц. Слуцкага пав. 55
 Лысаўшчына, фальв. Вілейскага пав. 176
 Лывоўскае ваяв. 70
 Любачы, вак. Ігуменскага пав. 180
 Любін, засц. Ігуменскага пав. 13
 Любіншчын, маэнт. Мінскага ваяв. 110
 Люблінскае ваяв. 94, 96
 Лютаў, маэнт. Смаленскага ваяв. 17
 Лявонаўшчына, фальв. Навагрудскага пав. 27
 Лядзе, фальв. Слонімскага пав. 153

Ляпішкі, маэнт. Вількамірскага пав. 35
 Ляпёсы, маэнт. Берасцейскага пав. 108
 Ляцкіны, в. Дзісенскага пав. 134
 Ляскаўка, фальв. Мінскага пав. 18
 Ляўкова, в. Дзісенскага пав. 17
 Ляўкоў, маэнт. Навагрудскага ваяв. 166
 Ляўпаны, маэнт. Трокскага пав. 3
 Ляхавічы, маэнт. Пінскага пав. 125
 Ляхавічы, мяст. Слуцкага пав. 24
 Ляхаўская вул., гл. *Валікая Ляхаўская*

Магілёў, гор. 33, 98, 127, 152
 Магілёўская губ. 47, 82, 94, 98, 106, 141
 Магілёўская каралеўская эканомія 114
 Магілёўскі пав. 33, 120, 124, 176
 Магільніцы, маэнт. Слонімскага пав. 128
 Мажалкі, вак. Ашмянскага пав. 60
 Мазавецкае ваяв. 13, 137
 Мазавецкае княства, гл. *Княства Мазавецкае*
 Мазолёў, фальв. Навагрудскага пав. 27
 Мазыр, гор. 2, 126
 Мазырскае староства 113
 Мазырскі пав. 2, 10, 20, 43, 50, 64, 70, 86, 90, 111, 113, 126, 130, 156, 165, 168
 Майсеева Гара, гл. *Гара Майсеева*
 Малая Арава, гл. *Арава Малая*
 Матэва, маэнт. Мінскага ваяв. 7
 Малінаўшчына, маэнт. Ашмянскага пав., гл. *Волкаўшчына*
 Малінаўшчына, маэнт. Мінскага пав. 44
 Малодзева, в. Барысаўскага пав. 128
 Маіўжаўка, в. Старадубскага пав. 42
 Малыя Крывічы, гл. *Крывічы Малыя*
 Малыя Мілейкі, гл. *Мілейкі Малыя*
 Малькоўшчына, маэнт. Полацкага ваяв. 178
 Малошчыцы, маэнт. Навагрудскага пав. 22
 Манастыры, в. Капыскага пав. 101
 Маньцкі ці Загараны, маэнт. Міжрэчскай парафіі Ваўкавыскага пав. 89
 Манчакі, маэнт. Мінскага ваяв. 34
 Мара, маэнт. Мінскага ваяв. 98
 Маравіца, маэнт. у Польшчы 148
 Мар'іна, засц. Мінскага пав. 13
 Мархавішчына, в. Мінскага пав. 166
 Мар(а)хавішчына, фальв. Навагрудскага ваяв. 96
 Марціновічы, фальв. Мінскага ваяв. 174

Марцібелішкі, маёнт. Ігуменскага пав. 38
 Масква, гор. 40,72,84,98,126
 Масковія 20,21
 Магравічы, в. Мінскага пав. 169
 Мачульна, маёнт. Ваўкавыскага пав. 56
 Машталершкі, маёнт. Мінскага ваяв. 34
 Машэвічы, маёнт. Навагрудскага пав. 22
 Межанкі, гл. *Можнікі*
 Мельнікі, в. Гродзенскага пав. 3
 Мельніцкая зямля Падляскага ваяв. 89
 Меляховічы, маёнт. Міжрэчскай парафіі Ваўкавыскага пав. 89
 Меляшкewічы, маёнт. Мазырскага пав. 156
 Меніца, в. 79
 Мервічы, маёнт. Слуцкага пав. 3
 Мехаўскі пав. Келецкай губ. 20
 Мідароўскі, фальв. Мінскага пав. 149
 Міжбор'е, фальв. Дзісенскага пав. 69
 Міжрэчская парафія Ваўкавыскага пав. 89
 Міжрэчча, маёнт. Дзісенскага пав. 69,156
 Мізгароўшчына, гл. *Магільніцы*
 Мікалаеўская парафія Навагрудскага ваяв. 71
 Мікулічы, маёнт. Навагрудскага ваяв. 27
 Мікулічы, фальв. 150
 Мілейкі Малыя, в. Мілейскага староства 137
 Мілейскае староства, цяпер у Польшчы 137
 Мілеўшчына, маёнт. 56
 Мінковічы, в. Берасцейскага ваяв. 66
 Мінск, 5,13,25,34,38,40,55,56,65,69,76,79,84,87,88,93,94,98,99,114,120,121,
 132, 133,135,137,138,143,157,160,161,190,191
 Мінскае ваяв. 7,10,13,18,24,25,31,34,38,44,46,47,53,55,59,61,62,67,76,78,80,
 82,87,88,89,90,91,94,98,101,103,107,110,120,122,123,126,127,128,130,131,
 139,140, 142,150,152,158,160,165,169,172,174,181,182,183,189
 Мінская губ. 7,10,13,25,39,40,61,70,77,80,97,98,101,104,117,131,149,157,161,
 165, 181
 Мінскі пав., 9,11,13,14,15,18,32,33,34,36,38,42,44,45,56,58,59,60,65,67,71,76,
 77, 78,79,81,85,88,91,93,94,99,100,102,110,111,112,114,115,120,121,131,133,
 138, 140,149,150,156,158,166,169,174,178
 Мір, мяст. Навагрудскага ваяв. 156,164
 Мірская ардынацыя 174
 Місінькі, в. Яленскага ключа Смаленскага ваяв. 4
 Мітраўшчына, маёнт. Вількамірскага пав. 28
 Міхалова, маёнт. Мінскага пав. 13,133
 Можнікі ці Межанкі, маёнт. 102

Мосцічы, маёнт. Брацлаўскага ваяв. 166
 Мотальскае войтаўства 125
 Мопкі, маёнт. Ашмянскага пав. 114
 Мрочкі, засц. Ігуменскага пав. 191
 Мсцібаў, фальв. Ваўкавыскага пав. 56
 Мсціж, маёнт. Барысаўскага пав. 63
 Мсціслаўскае ваяв. 11,129,158
 Мсціслаўскі пав. 54
 Мурла, р. у Віленскім ваяв. 16
 Мурызны, в. Барысаўскага пав. 139
 Мусічы, засц. Слуцкага пав. 35
 Мухаеды, маёнт. Мазырскага пав. 156
 Мушжары, маёнт. Рэчыцкага пав. 156
 Мушэнхольм, востр. у Балтыйскім моры 28
 Мышкі, в. 8
 Мышкоўскі, фальв. Ашмянскага пав. 25
 Мядзведзін, засц. Мінскага пав. 94
 Мядзевжын, засц. Мінскага пав. 69,121
 Мядзельская вол. Вілейскага пав. 110
 Мядзельцы, в. Дзісенскага пав. 69
 Мясёўцы, маёнт. Браслаўскага пав. 179
 Мянца, в. 79
 Мясцовічы, вак. Пінскага пав. 175
 Мясцельскае староства Трокскага ваяв. 56

Навагрудак, гор. 21,31,45,161
 Навагрудскае ваяв. 4,7,17,25,26,27,43,45,48,71,73,74,76,77,78,96,111,114,116,
 121,138,145,146,167,168,171,174,179,180,189,190
 Навагрудскі пав. 3,13,14,15,16,21,22,26,27,42,45,49,52,56,57,66,71,72,77,108,
 109,116,145,146,153,156,164,166,167,169,174,184,186,191
 Навадворка, маёнт. Слуцкага пав. 20,21
 Навасёлкі, в. Ашмянскага пав. 69
 Навасёлкі, маёнт. Берасцейскага ваяв. 148
 Навасёлкі, маёнт. Слуцкага пав. 60
 Навасёлкі, фальв. Мінскага пав. 44
 Навасёлкі, фальв. Рэчыцкага пав. 149
 Навачушкае лясніцтва 78
 Навілішкі, маёнт. Вількамірскага пав. 54
 Навішчына, фальв. 79
 Наквашоўшчына, фальв. Браслаўскага пав. 95
 Палібокі, в. Старадубскага пав. 42
 Нарва, гор. у Эстоніі 56
 Нарвойшчышкі, маёнт. Віленскага пав. 23

Наўтародская губ. 126
Наўдзекі, фальв. Навагрудскага ваяв. 78
Паўдзехаўшчына, маёнт. Навагрудскага ваяв. 77,78
Нача, маёнт. Полацкага ваяв. 13,153
Нача-Сіняўшчына, маёнт. Полацкага ваяв. (?) 13
Невельскі пав. Віцебскай губ. 117
Негарэлае, маёнт. 25
Нежын, гор. на Украіне 43
Несутычы, маёнт. Навагрудскага пав. 3
Ніўе, вак. Дзісенскага пав. 101
Новаалександраўск, гор. Ковенскай губ. 69
Нойшаў, в. Навагрудскага пав. 13
Поўтарад-Северскі, гор. на Украіне 130,157
Нурская зямля, у Польшчы 15,33,56
Нурскі пав. 15
Нягневічы, маёнт. Навагрудскага пав. 45
Няданаўка, фальв. Мінскага ваяв. 78
Нядзведка, фальв. Навагрудскага ваяв. 96
Нясвіж, гор. 104,120,140,156
Нясвіжскае Княства, гл. *Княства Нясвіжскае*
Нясвіжскі пав. 107,160
Нястанавічы, маёнт. Мінскага ваяв. 182

Опса, маёнт. Дзісенскага пав. 179
Орпа, маёнт. Ашмянскага пав. 69
Осава, маёнт. Ашмянскага пав. 51
Осава, фальв. Ломжынскага пав. 161
Осаў Чорны, фальв. Барысаўскага староства 101
Оўзчы, фальв. Берасцейскага пав. 162

Пагар(ы), в. 8
Падбярэжжа, в. Браслаўскага пав. 95
Падгор'е, маёнт. Навагрудскага ваяв. 45
Падгор'е, фальв. Дзісенскага пав. 69
Паддворышкі, фальв. Лідскага пав. 34
Падляшскае ваяв. 13,56,122,127
Падляшша 13,56
Падмошша, фальв. Віцебскага ваяв. 153
Падольскае ваяв. 70
Падольская губ. 28
Падонкі, маёнт. 68
Падпінск, маёнт. Пінскага пав. 160
Пазнанскае ваяв. 65

Паліцэйская вул., у Мінску 157
Памажыны, в. Ігуменскага пав. 180
Паморскае ваяв. 137
Паморская зямля 137
Панізава, маёнт. і фальв. Дзісенскага пав. 13
Папенеўшчына, маёнт. 13
Папоўка, в. Бугурусланскага пав. 167
Папоўская вул., у Вільні 126
Папоўцы, фальв. Бабруйскага пав. 148
Паставы, гор. 82,148
Пастаўская зямля, у Рэчыцкім пав. 191
Пасташаны, маёнт. Віцебскага ці Полацкага ваяв. 25
Паўловіцы, маёнт. Сакольскага пав. 56
Паўночная Амерыка, гл. *Амерыка Паўночная*
Пацейкі, в. Слуцкага пав. 192
Папкевічы, маёнт. Мінскага пав. 56
Папкоўшчына-Сенькаўшчына, гл. *Сенькаўшчына-Папкоўшчына*
Пашылы, маёнт. Вількамірскага пав. 54
Пензенская губ. 84
Перамера, маёнт. Полацкага ваяв. 13
Пераходы, в. 8
Перкі, маёнт. Ашмянскага пав. 176
Петрававодск, гор. у Расіі 90
Петрыкоўшчына, маёнт. Полацкага ваяв. 153
Пецярбург, гл. *Санкт-Пецярбург*
Пешкаў, маёнт. Пінскага пав. 125
Пёлы-Варнайцы, гл. *Варнайцы-Пёлы*
Петраў, гор. у Польшчы 161
Пінск, гор. 125,145
Пінскае староства 175
Пінскі пав. 15,25,43,83,103,125,146,159,162,168,170,173,175
Пласкаўшчына, маёнт. Мінскага ваяв. 61
Пласковічы ці Галынка, маёнт. Навагрудскага пав. 42
Плёткі, маёнт. Лідскага пав. 3
Плоск, фальв. 76
Плоцкая губ. 56
Пляшчэвічы, засц. Слуцкага пав. (?) 171
Пнівада, маёнт. Слуцкага пав. 56
Повязі, маёнт. Ашмянскага пав. 106
Полацк, гор. 13,136,138,156
Полацкае ваяв. 13,17,25,79,153,156,163,169,177,178,179,188,189
Полацкі пав. 13,156,189
Польшча, Каралеўства Польскае 1,3,13,37,56,80,92,148,161

Прага, прадмесце Варшавы 143
 Прарокаўшчына, засц. Слуцкага княства 180
 Пратасевічы, маёнт. Бабруйскага пав. 185
 Праўзалок, маёнт. Ашмянскага пав. 59
 Промеж, маёнт. Ковенскага пав. 56
 Промядзь, гл. *Промеж*
 Прудзе, маёнт. Вількамірскага пав. 54
 Прудзішча Чарапоўскае, частка маёнт. Аскерчынічы Полацкага ваяв. 153
 Пружанская каралеўская эканомія 58
 Пружанскі пав. 58, 175
 Прусія, Каралеўства Прусія, 79, 111, 156
 Прыбыславічы, маёнт. Старакастанцінаўскага пав. 119
 Прыпельшчына, в. Дзісенскага пав. 188
 Прэгінь, месца ў Польшчы 148
 Пукінішкі, в. Аршанскага ці Ашмянскага пав. 33
 Пуцькава, в. Ігуменскага пав. 101
 Пуцэле, маёнт. Упіцкага пав. 54
 Пушкарёўшчына ці Антушы, маёнт. Рагачоўскага пав. 106
 Пшамысльскае ваяв. 121
 Пшамысльская зямля 87, 179
 Пшэлом, в. Гродзенскага пав. 3
 Пшэлом, маёнт. Гродзенскага пав. 3
 Пырашаў, засц. Ігуменскага пав. 191
 Пялішчы, в. Мінскага пав. 18
 Пянькі, вак. Мазырскага пав. 130
 Пястунны, засц. Ігуменскага пав. 31
 Пятровічы, маёнт. Рэчыцкага пав. 6, 8, 9
 Пятросаўшчына, маёнт. Віцебскага ваяв. 121
 Пятроўшчына, маёнт. Вілейскага пав. 55

 Равіны, маёнт. Навагрудскага пав. 27
 Рагач-Шпакоўшчына, фальв. Мінскага ваяв. 46
 Рагачоў, гор. 41
 Рагачоўскі пав. 41, 51, 58, 106, 121, 123, 130, 156, 161
 Рагозін, маёнт. 183
 Рагушаны, в. Навагрудскага пав. 13
 Радашковічы, мяст. Вілейскага пав. 87
 Радашкоўскае староства Мінскага ваяв. 166
 Радашкоўскі Грэкаў, гл. *Грэкаў Радашкоўскі*
 Радзікава, месца 23
 Радушкевічы-Сяльцо, гл. *Сяльцо-Радушкевічы*
 Ражаноўшчына, в. 8
 Ракашчы, гл. *Ракошычы*

Ракінішкі, фальв. 163
 Ракошпылы, фальв. Мікалаеўскай парафіі Навагрудскага ваяв. 71
 Ракуцішчына, маёнт. Вількамірскага пав. 98
 Раманавічы, в. Магілёўскай каралеўскай эканоміі 114
 Раманкі, в. 19
 Рамейкі, в. Навагрудскага пав. 121
 Расейнскі пав. 56
 Расія, Расійская Імперыя 2, 13, 21, 56, 72, 79, 105, 132, 144, 156, 167
 Растоў-на-Доне, гор. у Расіі 189
 Растоўскае, маёнт. Уфімскага пав. Арэнбургскай губ. 105
 Раўданскае староства Жамойцкага княства 56
 Раўданы, маёнт. Вялёнскага пав. 56
 Рафалаў, фальв. Навагрудскага пав. 146
 Раціборавічы, маёнт. Грабавецкага пав. 119
 Рацыборкі, вак. Ігуменскага пав. 101
 Рачуны, маёнт. Ашмянскага пав. 118
 Ржаўцы-Ушача, гл. *Ушача-Ржаўцы*
 Ровы, засц. Вілейскага пав. 187
 Росбакхольм, востр. у Балтыйскім моры 28
 Рось-Ваўкоўшчына Калантаеўская, маёнт. Ваўкавыскага пав. 56
 Рось-Харашкоўшчына, маёнт. Ваўкавыскага пав. 56
 Роўлі, маёнт. Мазырскага пав. 156
 Роўна, гор. на Украіне 157
 Рубежава, маёнт. і фальв. Мінскага ваяв. 90
 Рубяжэвічы, маёнт. Мінскага пав. 4
 Рудабельская парафія Бабруйскага пав. 145
 Рудакі, маёнт. Мінскага пав. 58
 Рудакоўка, маёнт. Рэчыцкага пав. 156
 Рудашаны, фальв. Завілейскага пав. 176
 Руднікі, маёнт. Ашмянскага пав. 121
 Рудня, маёнт. Полацкага ваяв. 13
 Рукаўчыцы, фальв. Навагрудскага пав. 116
 Рыбінскі пав. Яраслаўскай губ. 38
 Рыга, гор. у Латвіі 28, 115
 Рылаўшчына, в. Мінскага пав. 94
 Рым, фальв. Слуцкага пав. 121
 Рыміцы, маёнт. Ашмянскага пав. 69
 Рымкі, маёнт. Слуцкага пав. 45
 Рымская імперыя, Свяшчэнная Рымская імперыя 148
 Рынгаваны, маёнт. Упіцкага пав. 13
 Рыпінскі пав. Плоцкай губ. 56
 Рэймановец, маёнт. Старагорскага пав. Паморскага ваяв. 137
 Рэкіцёўшчына, гл. *Дзвінчы*

Рэмель, вак. 111

Рэмязоўшчына, фальв. Навагрудскага пав. 52

Рэч Паспадная (РП) 13,85,122

Рэчыцкі пав. 6,10,11,19,20,50,51,56,58,78,97,106,109,114,122,123,130,135,
149,156,165,184,191

Сабаленцы, маёнт. Ашмянскага пав. 5

Сабаленцы, фальв. Брацлаўскага пав. 142

Савейкі, маёнт. у Польшчы 117

Сажаўкі, фальв. Мінскага пав. 77

Сакалятычы, фальв. Слуцкага пав. 42

Сакольскі пав. Гродзенскай губ. 56

Салонцы, маёнт. Полацкага ваяв. 153

Салтанаўшчына, маёнт. Навагрудскага ваяв. 114

Самара, гор. у Расіі 107

Самусёўшчына, маёнт. Мінскага пав. 33

Санкт-Пецярбург, гор. 56,92,156,157

Саноцкі завулак, у гор. Жытомір 191

Сапакі, вак. Рагачоўскага пав. 41

Сапакі, фальв. Мінскага ваяв. 78

Сарокі, фальв. 8

Сатвінская, вак. Ігуменскага пав. 12

Сахонаўская пустыка, у вак. Енцы Чачэрскай вол. 41

Сачэўкі, маёнт. 108

Сваратшчына, маёнт. 13

Сваротва ці Ангусава, мяст. і фальв. Навагрудскага пав. 186

Свержань, мяст. 137

Свержань, мяст. Мінскага пав. 100

Свержанская парафія Мінскага пав. 174

Свінегдэнхольм, востр. у Балтыйскім моры 28

Сельцы, маёнт. Слонімскага пав. 1

Сеніца-Апітэ, гл. *Aniṭṭa-Seniṭṭa*

Сенненскі пав. 33,91,141

Сенькаўшчына-Пашкоўшчына, маёнт. 28

Серкі, маёнт. Ваўкавыскага пав. 56

Сернікі, вак. Пінскага пав. 175

Серчыцы, маёнт. Аршанскага пав. 39

Сёгда, маёнт. Навагрудскага пав. 22,25,49

Сібір 101,125,156,162,188

Сідары, в. 1

Сімненскае староства Трокскага ваяв. 56

Сінява, уроч. Мінскага пав. 136

Сіняўшчына-Нача, гл. *Нача-Сіняўшчына*

Скапоўшчына, маёнт. Ашмянскага пав. 187

Скарадаўшчына, гл. *Караваі*

Сквірчын, маёнт. Брацкага пав. 56

Склівін, маёнт. у Польшчы 148

Скокі, маёнт. Брасцейскага ваяв. 85

Скрабатуны, в. Дзясенскага пав. 69

Скрабці, в. Жамойцкага княства 100

Скрывільна, маёнт. Рыпінскага пав. Плоцкай губ. 56

Скрэблаў, маёнт. 56

Слабада, в. Мінскага пав. 15

Слабада Гайдукі, засі. і маёнт. Ігуменскага пав. 9,169

Слабада Лугоўская, фальв. Ігуменскага пав. 70

Слабада Харкаўская, маёнт. Віцебскага ваяв. 98

Слабінка, фальв. Ігуменскага пав. 60

Слабодка, маёнт. Мінскага ваяв. і пав. 34,38

Слабодка, маёнт. Слуцкага пав. 104

Слабодка, фальв. Ігуменскага пав., 75

Славатычы ці Зенкаўцы, маёнт. Ваўкавыскага пав. 185

Славені, в. Ліпнянскага пав. 128

Славагошча, маёнт. Мінскага ваяв. 89

Сламянцы, с. Каменскага ключа Гродзенскай каралеўскай эканоміі 16

Сланеўшчына, маёнт. Баркулабаўскага графства 182

Сліборка, фальв. Рагачоўскага пав. 161

Слівіч, гл. *Смыч*

Сліжын, маёнт. Мінскага ваяв. 46,47

Слоніскі пав. 1,14,48,85,128,153,175,186

Слуцкае графства 114

Слуцкае княства, гл. *Княства Слуцкае*

Слуцкі пав. 3,5,11,12,19,20,21,35,42,45,47,52,55,56,59,60,69,80,85,90,96,104,
111,119,121,138,140,145,160,171,180,189,191,192

Слякі, в. Яленскага ключа Смаленскага ваяв. 4

Сляпянка, фальв. Мінскага пав. 115,138

Смаленск, гор. у Расіі 54,56,132

Смаленскае ваяв. 4,17,21,161

Смаленская губ. 88

Смаляны, маёнт. 160

Смаргонская эканомія кн. Радзівілаў 80

Смаргонь, гор. 52

Смыч, маёнт. 8

Спічоў, маёнт. у Польшчы (?) 117

Срэбнічына, маёнт. Навагрудскага пав. 74

Стайкі, вак. Мінскага пав. 34

Стайкі, маёнт. Аршанскага пав. 53

Сталпы, маэнт. Берасцейскага ваяв. 61
 Станіславава, маэнт. 31
 Станкруль, фальв. Барысаўскага пав. 188
 Станькава, маэнт. Мінскага пав. 85, 100
 Станполеў, маэнт. Ашмянскага пав. 69
 Станюшкі, маэнт. Мазырскага ці Рэчыцкага пав. 10
 Старагорскі пав. Паморскага ваяв. 137
 Старадуб, гор. на Украіне 71
 Старадубскі пав. 42
 Старасельня, маэнт. Навагрудскага пав. 184
 Стараканстанцінаўскі пав. 58, 119
 Старарускі пав. Наўгародскай губ. 126
 Старасекі, в. Барысаўскага ці Лепельскага пав. 79
 Стараселле, маэнт. Навагрудскага пав. 57
 Старасельскае староства Дубровенскага графства 172
 Старое Сяло, гл. *Сяло Старое*
 Старчунь, фальв. 163
 Старышкі, маэнт. Навагрудскага пав. 66
 Старыя Бернаты, гл. *Бернаты Старыя*
 Стаўраў, маэнт. Браслаўскага пав. 134
 Стваловіцкая парафія Навагрудскага пав. 167
 Сток, маэнт. Ваўкавыскага пав. 30
 Стэрлітамак, гор. Уфійскай губ. 13
 Судзін, вак. Ігуменскага пав. 31
 Сула, фальв. Мінскага ваяв. 107
 Сумішкі, маэнт. Астраленцкага пав. 43
 Сурвельшча, маэнт. 35
 Сутокі, маэнт. Мінскага ваяв. 46
 Сухадолы, маэнт. Ліўскай зямлі Драгіцкага пав. Мазавецкага ваяв. 13
 Сухінічы, засц. Барысаўскага пав. 46
 Сухінкі, фальв. Мінскага пав. 78
 Сухія Вуглы, гл. *Вуглы Сухія*
 Сухлічы, маэнт. 29
 Сыдбакоўскі, фальв. Ваўкавыскага пав. 56
 Сэрвеч, р. у Навагрудскім пав. 166
 Сядзельнікі, маэнт. Ваўкавыскага пав. 89
 Сядзельнікі, маэнт. Мазырскага пав. 20
 Сялец, фальв. 126
 Сяло Вялікае, маэнт. 82
 Сяло Старое, маэнт. Віцебскага ваяв. 82
 Сяльцо, маэнт. Мсціслаўскага пав. 54
 Сяльцо-Радзівілаўскае, маэнт. Аршанскага пав. 141
 Сялянны, маэнт. Жамойцкага княства 59

Сямашкі, маэнт. Ашмянскага пав. 46
 Сямігосцічы, маэнт. Мазырскага пав. 43
 Сяргееўка, в. Ёкацярыйскага пав. 19
 Сяркоўшчына, фальв. Ашмянскага пав. 30
 Сярэднія Бернаты, гл. *Бернаты Сярэднія*

Табальская губ. 101, 150, 172
 Талкачоўшчына, маэнт. Мінскага ваяв. 62
 Талоцішкі, маэнт. Ашмянскага пав. 88
 Талцікоўшчына, маэнт. Лепельскага пав. 178
 Тараевічы-Бакаляраўшчына, маэнт. Навагрудскага ваяв. 27
 Тарасаў, маэнт. Мінскага пав. 114
 Тарасевічы, маэнт. Навагрудскага ваяв. 45
 Таргоншчына, фальв. Магілёўскага пав. 176
 Таўціняны, маэнт. Троцкага ваяв. 3
 Тахталікаўскі, маэнт. Ашмянскага пав. 49
 Таплікаўскі, маэнт. Ашмянскага пав. 49
 Таплікаўшчына, гл. *Таплікаўскі*
 Траецкая гара, у Мінску 138
 Трасцяніца, маэнт. Мазырскага пав. 20
 Трокі, гор. 3
 Троцкае ваяв. 3, 56, 71, 114, 143, 180
 Троцкі пав. 23, 143, 156
 Труднаў, вак. і маэнт. Навагрудскага ваяв. 27
 Трухановічы-Лоўчыцы, гл. *Лоўчыцы-Трухановічы*
 Трылесіцы ці Асьмігосцічы, вак. Пінскага пав. 43
 Трэбунь, маэнт. Берасцейскага ваяв. 148
 Тульгавічы, маэнт. Рэчыцкага пав. 50
 Тургайская вобл. 162
 Турок, фальв. Бабруйскага пав. 65
 Турцыя 76, 85, 115, 121, 148, 156, 161
 Турчаны, в. Дзісенскага пав. 69
 Тур'еў, маэнт. і фальв. Віцебскага ваяв. 153
 Турэцкае графства, у Польшчы 148
 Тускуляны, фальв. Віленскага пав. 8
 Тыфліс, гор. у Грузіі 48
 Тыфліская губ. 84
 Тэнчын, месца ў Польшчы 148
 Тэрэздор, маэнт. Дзісенскага пав. 191
 Тэрэсава, маэнт. Барысаўскага пав. 34
 Тэрэспаль, маэнт. Магілёўскага пав. 120
 Тэрэспаль, маэнт. Мінскага ваяв. 87

Узбіха, фальв. Мінскага пав. 150
 Украина 56, 58, 110
 Улановскі, фальв. Мінскага пав. 149
 Ушкі пав. 54
 Урчыскі, в. Вількамірскага пав. 91
 Усохі, вак. Ігуменскага пав. 191
 Уфімская губ. 13
 Уфімскі пав. 105
 Уцеа, фальв. Навагрудскага пав. 3
 Уша, засц. Слуцкага пав. 180
 Уша Дайноўска, маэнт. Мінскага ваяв. 25
 Ушача-Аскерчынічы, маэнт. Полацкага ваяв. 153, 156
 Ушача-Аскерчынская, маэнт. Полацкага ваяв. 153
 Ушача-Ржаўцы, маэнт. Полацкага ваяв. 153
 Ушпона, маэнт. Ашмянскага пав. 44

 Філіповічы, в. Старадубскага пав. 42
 Фларыянаўская пустка, у маэнт. Талспікоўшчына Лепельскага пав. 178
 Франушава, фальв. Мінскага пав. 158

 Хавава, маэнт. 60
 Хадакова, маэнт. Навагрудскага ваяв. 121
 Хадароўка, маэнт. Ашмянскага пав. 57
 Халопнічы, мяст. Барысаўскага пав. 29
 Халуй, засц. 8
 Хаменішчына, пушта у вак. Енды Чачэрскай вол. 41
 Харашкоўшчына-Рось, гл. *Рось-Харашкоўшчына*
 Харкаў, гор. на Украіне 153
 Харкаўская Слабада, гл. *Слабада Харкаўская*
 Харужыцы, маэнт. 63
 Хацькі, в. Браслаўскага пав. 127
 Хведароўшчына, в. Навагрудскага ваяв. 78
 Хелмскае ваяв. 103
 Херсон, гор. на Украіне 152
 Херсонская губ. 28, 121
 Ходаў, маэнт. Браньскага пав. 56
 Хожава, фальв. Мінскага пав. 25
 Хойнікі, маэнт. Мазырскага пав. 156
 Холмеч, мяст. Рэчыцкага пав. 58
 Хорастаў, гл. *Хрустаў*
 Хрустаў, маэнт. Ваўкавыскага пав. 56
 Хшонаў, маэнт. Навагрудскага пав. 156

Цвечін, фальв. Полацкага ваяв. 79
 Цвярская губ. 84
 Цельпы, гор. Ковенскай губ. 176
 Церпер, маэнт. Рагачоўскага пав. 51
 Цешкава, маэнт. Ашмянскага пав. 1
 Цімонічы, в. Яленскага ключа Смаленскага ваяв. 4
 Ціхінічы, маэнт. Рагачоўскага пав. 156
 Цюлёвічы, фальв. Берасцейскага ваяв. 162
 Цяцерац, фальв. Рагачоўскага пав. 58

 Чабатары, маэнт. 121
 Чаплі, маэнт. Драгіцкага пав. 13
 Чарамера, маэнт. Полацкага ваяв. 13
 Чаранкоўскае Прудзішча, гл. *Прудзішча Чаранкоўскае*
 Чарвікоўскі Асавец, гл. *Чарты*
 Чаркоўнічына, фальв. Мазырскага пав. 113
 Чарнагубава, засц. Нясвіжскага пав. 107
 Чарнігаў, гор. на Украіне 157
 Чарнігаўскае ваяв. 4
 Чарнігаўская губ. 55, 71
 Чарновічы, в. Дзісенскага пав. 95
 Чарноўская Вольца, гл. *Вольца Чарноўская*
 Чарты, фальв. Мінскага ваяв. 101
 Чарты ці Асавец Чарвікоўскі, маэнт. Мінскага ваяв. 55
 Чарціцы, засц. Барысаўскага пав. 112
 Чачкаў, маэнт. Мінскага ваяв. 55
 Чачуны, маэнт. Мінскага ваяв. 91
 Чачэрская вол. 41
 Чорны Осаў, гл. *Осаў Чорны*
 Чорныя Лозы, гл. *Лозы Чорныя*
 Чучава, маэнт. Навагрудскага ваяв. 121
 Чыгрынка, засц. Ігуменскага пав. 189
 Чычэвічы, маэнт. 119
 Чэрапава, маэнт. Львоўскага ваяв. 70
 Чэрнікаўшчына, маэнт. Мінскага ваяв. 126
 Чэхія 85

 Шавельскі пав. 56
 Шамятовічы, в. Аршанскага пав. 29
 Шапатовічы, вак. Рагачоўскага пав. 41
 Шаўлі, гор. у Літве 126
 Шахоўчыцы ці Кажушкі, в. Навагрудскага ваяв. 180
 Шацк, маэнт. Ігуменскага пав. 154, 156

Шапкі, фальв. Слуцкага пав. 21
 Пвещыя 20,56,148,156
 Шпеніца, в. Барысаўскага пав. 128
 Шоўкава, маэнт. Аршанскага пав. 39
 Шпакоўшчына-Рагач, гл. *Рагач-Шпакоўшчына*
 Шумоўка, маэнт. Крычаўскай парафіі Мсціслаўскага ваяв. 158
 Шухвосціна, маэнт. Віцебскага ваяв. 82
 Шчонаў, маэнт. Навагрудскага пав. 145,146
 Шчорсы, маэнт. Навагрудскага пав. 121
 Шчэдрын, маэнт. Бабруйскага пав. 65
 Шытін, фальв. Берасцейскага ваяв. 162
 Шыляны, в. Жамойцкага княства 100
 Шыпяны, в. і маэнт. Ігуменскага пав. 54,121
 Шырокая вул., у Мінску 156
 Шышкі, маэнт. Мінскага ваяв. 189
 Шэметы, маэнт. Ашмянскага пав. 63

Юстыны, маэнт. Віленскага пав. 8
 Юстыянаў, маэнт. Аўгустоўскага пав. 3
 Юшавічы, в. Слуцкага пав. 171
 Юшневічы, в. Нясвіжскага пав. 159

Яблонава, вак. Кракаўскага ваяв. 96
 Ягадкі Кіслыя, фальв. Берасцейскага ваяв. 162
 Язвіны, уроч. Навагрудскага пав. 14
 Язерцы, фальв. Ашмянскага пав. 101
 Язна, маэнт. Дзісенскага пав. 69
 Язна, маэнт. Полацкага ваяв. 177
 Якабіштадкі пав. 69
 Якішчы, в. Ігуменскага пав. 76
 Ялайкоўшчына ці Дактароўшчына, маэнт. Ашмянскага пав. 188
 Яленскі ключ Смаленскага ваяв. 4
 Ялкаўшчына, маэнт. Ашмянскага пав. 98
 Яманты, фальв. Ваўкавыскага пав. 56
 Янавічы, маэнт. Рэчыцкага пав. 50
 Янаполь, маэнт. Якабіштацкага пав. 69
 Янатаеўск, гор. Астраханскай губ. (?) 171
 Янаў, маэнт. Ашмянскага пав. 85
 Янаў, маэнт. Ігуменскага пав. 191
 Янішаў, маэнт. Ашмянскага пав. 156
 Янішкі, маэнт. Навагрудскага пав. 189
 Янкавец, в. Гарынскага ключа Крамянецкага староства 119
 Яраслаўская губ. 38

Ярапава, маэнт. Слонімскага пав. 85
 Яркаўпчына, маэнт. Мазавецкага ваяв. 13
 Яркаўшчына, фальв. 89
 Ярцава, в. Старадубскага пав. 42
 Ясені, засц. Ігуменскага пав. 191
 Ясны Лес, гл. *Лес Ясны*
 Ятулты, в. Ваўкавыскага пав. 56
 Яцкаўшчына, маэнт. 13
 Яцлеўшчына, фальв. Дзісенскага пав. 69
 Ячанкі, маэнт. Мінскага пав. 156
 Ячна, маэнт. Мінскага пав. 14,15

АЛФАВІТНЫ СПІС ГЕРБАЎ

- "Абданк" — Абрамовічы (3); Абыркія 15.
 "Абуховіч" — Абухі (17); Абуховічы (18); (19), 20, 21.
 "Агончык" — Аганоўскія (23); Астахневічы (164).
 "Адравонж" — Літавор-Арамовічы (114).
 "Адынец" — Адынцы (34); (35); (36).
 "Азулевіч" — гл. "Страла".
 "Акунь" — Акуневічы (48).
 "Акішак" — Акінчыцы (41); (42); (43).
 "Александровіч" — Александровічы (49); (50); (51); (52).
 "Амадэй" — Асановічы (149).
 "Андро дэ Бюі" — Антановічы (102).
 "Анцута" — Анцуты (108).
 "Арцямберскі" — Арцёхі (142).
 "Астоя" — Акаловічы (39); Алявінскія (70); Анцыпярковічы (110);
 Астаноўкі (163); Асташэвічы (166); Астроўскія (172); Астылоўскія (179);
 Асяеўскія (180); Аўсянны (184); (185); Ахашіцкія (188); Ачапоўскія
 (190); (191); Чаховічы 56.
 "Багорыя" — Ахатніцкія (187); Ахрымовічы (189); Валовічы 56.
 "Божая воля" — Артынскія (131); Ачапоўскія (192).
 "Бопча" — Ануфровічы (107); Асмалоўскія (158); Асмольскія (160).
 "Бродзіч" — Франдзевічы-Радзімінскія 56.
 "Вага" — Абрамовічы (6).
 "Вуж" — Амбражэвічы (79); (80).
 "Газдава" — Рымшы 56; Трызны 56.
 "Гейш" — Алісевічы (59).
 "Граблі" — Маклокі 56.
 "Грыф" — Адорскія (32); Асавецкія (147); Асоўскія (161).
 "Даленга" — Алінгеры (58); Арцімовічы (134); (135); (136); Асоўскія
 (162).
 "Даленга зменены" — Акулічы (46); 47.
 "Дамброва" — Ансілеўскія (99); Алігушэвічы (106).
 "Драгаслаў" — Арэшкі-Астрэйкі (145); (146).
 "Дрыя" — Аржэльскія (124).
 "Казічкоўскі" — Барновічы 56.
 "Каладзін" — Каладзінскія-Алудзевічы (33).
 "Калюмна" — Аборскія (4).
 "Касцеша" — Александровічы (53); (54); Альшэўскія (63); (64); (65);
 Аранскія (116); Война-Аранскія (117).
 "Ключ зменены" — Абуховічы (20).
 "Кораб" — Абрамовічы (7); Аржэпкі (125); Райскія 56.

- "Корчак" — Астроўскія (168); (169); Есьманы 56.
 "Ладзя" — Ардынцы (120); Асіповічы (150).
 "Лебедзь" — Абадовічы (1); Д'Армен (143); Глупынскія 56.
 "Леў" — Алякевічы (71).
 "Любіч" — Абрамовічы (8); (9); Абрамашэўскія (13); Арлоўскія (128);
 Асядзіцкія (181); (182); Незабытоўскія 56; Прушынскія 56.
 "Дзяця" — Абрамовічы 7; (10); Адамовічы
 (25); (26); (27); (28); (29); (30); (31); Аляхновічы (73); (74); Аляшкевічы (75);
 Арастовічы (118); Асташкевічы (165); Астроўскія (170); (171); Галахоўскія
 56.
 "Магіла" — Андрушкевічы (91); Быхаўцы 56.
 "Мурдэліо" — Аскеркі (153); (154); (155); (156).
 "Навіна" — Абрамовічы 6.
 "Наленч" — Бялкоўскія 114; Дамаслаўскія 56.
 "Нячуж" — Астроўскія (172); (173).
 "Окша" — Акулічы (47); Аржахоўскія (121).
 "Пабог" — Андрэяўковічы (89).
 "Пабог зменены" — Альхімовічы (61).
 "Палубінскі" — Палубінскія 56.
 "Порай" — Куневічы-Астроўскія (174); Гружэўскія 56. Куневічы 174;
 Кянсоўскія 56.
 "Праўдзіч" — Арцішэўскія (137); (138); (139); Пакошы 56.
 "Прус I" — Абыркія (15); Андрэяўскія (86); (87); (88); Апановічы (111).
 "Прус II" — Аржашкевічы (123).
 "Прыцель" — Авярковічы (22).
 "Равіч" — Алэндзія (55); (56); Алескія (57); Прасаловічы-Астроўскія
 (175); Аўсянны (186); Самбаржэцкія 56.
 "Рагала" — Аржахоўскія 121; (122); Ласіцкія 56.
 "Радван" — Абулевічы (16); Азямблоўскія (38); Глінскія 56.
 "Роля" — Арцішэўскія (140); (141).
 "Саколя" — Антаневічы (100).
 "Сас" — Аляшкевічы (76); (77); (78).
 "Слепаворан" — Альшэўскія (66); (67); (68); (69); Апокі (113); Астроўскія
 (176).
 "Страла" — Азулевічы (37).
 "Суліма" — Анкудовічы (97).
 "Сухекамнаты" — Аўлачыцкія (183).
 "Спанява" — Анішэўскія (96); Араноўскія (115); Аржэўскія (119).
 "Сыракомля" — Андрусевічы (90).
 "Сыракомля зменены" — Чаховічы-Андраноўскія (85).
 "Тапор" — Акалавы (44); (45); Анцыпы (109); Асалінскія (148).
 "Тупая падкова" — Астроўскія (177); (178).
 "Уляніцкі" — Абрагімовічы (5).

"Хамутовія кленцы" — Арлоўскія (129).	
"Юнопа" — Амядзінскія (81); Аніхімоўскія (95); Арлоўскія (130).	
"Яліта" — Анташэўскія (103).	
"Яніна" — Антаневічы (101).	
"Ясеньчык" — Алісавічы (94).	
"Ясеньчык зменены" — Абуховічы (21).	
"Ястрабец" — Абрамовічы (11), (12).	
"Яцліна" — Яцліна-Анашкевічы (82); Анашкоўічы (83); Аношкі (98).	

ЗМЕСТ

Шляхта Беларусі: доўгія цудавіны гісторыі. (І. Я. Галенчанка)	3
Крыніцы па генеалогіі беларускай шляхты і правадзешне архіўных даследаванняў. (С. Рыбчонак)	17
Прыпыткі апісання:	
Генеалогія. (С. Рыбчонак)	28
Геральдыка. (З. Яцкевіч)	32
Асноўныя правілы пісьмовай перадачы ўласных назваў.	
(У. Свяжынскі)	34
Спіс скарачэнняў	36
Умоўныя абазначэнні	37
Гербоўнік:	
1. Абядовічы гербу "Лебедзь"	38
2. Аблонскія	39
3. Абламовічы гербу "Абдап"	40
4. Аборскія гербу "Каломна"	44
5. Абрагімовічы гербу "Уляніцкі"	46
6. Абрамовічы гербу "Вага"	47
7. Абрамовічы гербу "Кораб"	49
8. Абрамовічы гербу "Любіч"	51
9. Абрамовічы гербу "Любіч"	52
10. Абрамовічы гербу "Ляліва"	54
11. Абрамовічы гербу "Ястрабец"	56
12. Абрамовічы гербу "Ястрабец"	57
13. Абрампальскія, Абрампальскія гербу "Любіч"	58
14. Абрыйкія	66
15. Абрыйкія гербу "Прус Г"	67
16. Абулевічы гербу "Радван"	70
17. Абухі гербу "Абуховіч"	72
18. Абуховічы гербу "Абуховіч"	75
19. Абуховічы гербу "Абуховіч"	76
20. Абуховічы гербу "Ключ зменены"	78
21. Абуховічы гербу "Ясеньчык зменены"	82
22. Авярковічы гербу "Прыцель"	85
23. Агапоўскія гербу "Агоньчык"	87
24. Адамовічы	89
25. Адамовічы гербу "Ляліва"	90
26. Адамовічы гербу "Ляліва"	92
27. Адамовічы гербу "Ляліва"	92
28. Адамовічы гербу "Ляліва"	94
29. Адамовічы гербу "Ляліва"	96
30. Адамовічы гербу "Ляліва"	97

31. Адамовічы гербу "Ляліва"	98
32. Адорскія гербу "Трыф"	99
33. Катадзінскія-Адуцкевічы, Адуцкевічы гербу "Катадзін"	101
34. Адзіпчы гербу "Адынец"	103
35. Адзіпчы гербу "Адынец"	107
36. Адыпчы гербу "Адынец"	108
37. Азулевічы гербу ўласнага	110
38. Азіамблоўскія гербу "Радван"	112
39. Акаловічы гербу "Астоя"	115
40. Акаронкі	117
41. Акінчыцы гербу "Акшак"	118
42. Акінчыцы гербу "Акшак"	121
43. Акінчыцы гербу "Акшак"	123
44. Акалавы гербу "Ганор"	125
45. Акалавы гербу "Ганор"	126
46. Акулічы гербу "Даленга зменены"	129
47. Акулічы гербу "Окша"	131
48. Акуневічы гербу "Акунь"	134
49. Александровічы гербу "Александровіч"	135
50. Александровічы гербу "Александровіч"	136
51. Александровічы гербу "Александровіч"	137
52. Александровічы гербу "Александровіч"	138
53. Александровічы гербу "Касцеша"	139
54. Александровічы гербу "Касцеша"	140
55. Алендзкія гербу "Равіч"	142
56. Алендзкія гербу "Равіч"	144
57. Аленскія гербу "Равіч"	154
58. Алінгеры гербу "Даленга"	155
59. Алісевічы гербу "Гейш"	157
60. Аліфіровічы	159
61. Альхімовічы гербу "Пабог зменены"	161
62. Альчыкевічы	163
63. Альшэўскія гербу "Касцеша"	164
64. Альшэўскія гербу "Касцеша"	165
65. Альшэўскія гербу "Касцеша"	166
66. Альшэўскія гербу "Слепаворан"	168
67. Альшэўскія гербу "Слепаворан"	169
68. Альшэўскія гербу "Слепаворан"	170
69. Альшэўскія гербу "Слепаворан"	171
70. Алявінскія гербу "Астоя"	175
71. Алякевічы гербу "Леў"	177
72. Аляксевы	179
73. Аляхновічы гербу "Ляліва"	180

74. Аляхновічы гербу "Ляліва"	181
75. Аляшкевічы гербу "Ляліва"	183
76. Аляшкевічы гербу "Сас"	184
77. Аляшкевічы гербу "Сас"	186
78. Аляшкевічы гербу "Сас"	189
79. Амбражэвічы гербу "Вуж"	191
80. Амбражэвічы гербу "Вуж"	192
81. Амяцінскія гербу "Юноша"	194
82. Яцына-Анацкевічы гербу "Яцына"	195
83. Анашковічы гербу "Яцына"	197
84. Ангірскія	199
85. Чаховічы-Андраноўскія гербу "Сыракомля зменены"	200
86. Андржэўскія гербу "Прус I"	203
87. Андржэўскія гербу "Прус I"	204
88. Андржэўскія, Висакінскія-Анджэўскія гербу "Прус I"	205
89. Андржэйковічы гербу "Пабог"	208
90. Андрусевічы, Андрушэвічы гербу "Сыракомля"	210
91. Андрушкевічы гербу "Магіла"	212
92. Андрыеўскія	214
93. Апікевічы	215
94. Анісовічы гербу "Ясеньчык"	216
95. Аніхімоўскія гербу "Юноша"	218
96. Аніпэўскія гербу "Сшанява"	220
97. Анкудовічы гербу "Суліма"	221
98. Аношкі гербу "Яцына"	222
99. Апеілеўскія гербу "Дамброва"	225
100. Антаневічы гербу "Саколя"	227
101. Антаневічы гербу "Яніна"	229
102. Антановічы гербу "Андро дэ Бюі"	234
103. Анташэўскія гербу "Яліта"	235
104. Антонавы	236
105. Антонавы	237
106. Ангупэвічы гербу "Дамброва"	238
107. Ануфровічы гербу "Бонча"	240
108. Андугы гербу "Анцута"	242
109. Андупы гербу "Тапор"	244
110. Анцыпярэвічы гербу "Астоя"	245
111. Апановічы гербу "Прус I"	246
112. Анацкія	249
113. Апокі гербу "Слепаворан"	250
114. Літавар-Арамовічы гербу "Адравонж"	251
115. Араноўскія гербу "Сшанява"	254
116. Аранскія гербу "Касцеша"	256

117. Война-Аранскія гербу "Касцеша"	257
118. Арастовічы гербу "Ляліва"	259
119. Арацёўскія гербу "Сшанява"	260
120. Ардынцы гербу "Ладдзя"	262
121. Аржахоўскія гербу "Окша"	264
122. Аржахоўскія гербу "Рагала"	269
123. Аржанікевічы гербу "Прус II"	270
124. Аржэўскія гербу "Дрыя"	272
125. Аржэўскія гербу "Кораб"	274
126. Арлоўскія	276
127. Арлоўскія	277
128. Арлоўскія гербу "Любіч"	279
129. Арлоўскія гербу "Хамутовія клешчы"	281
130. Арлоўскія гербу "Юноша"	283
131. Артынскія гербу "Божая воля"	285
132. Архангельскія	286
133. Арцімовічы	287
134. Арцімовічы гербу "Даленга"	288
135. Арцімовічы гербу "Даленга"	290
136. Арцімовічы гербу "Даленга"	290
137. Арцішэўскія гербу "Праўдзіч"	292
138. Арцішэўскія гербу "Праўдзіч"	293
139. Арцішэўскія гербу "Праўдзіч"	295
140. Арцішэўскія гербу "Роля"	296
141. Арцішэўскія гербу "Роля"	298
142. Арцхоі гербу "Арцямберскі"	299
143. Д'Армён гербу "Лебедзі"	301
144. Арэставы, Арыставы	302
145. Арэўскія-Астрэйкі гербу "Драгаслаў"	303
146. Арэўскія-Астрэйкі гербу "Драгаслаў"	305
147. Асавецкія гербу "Грыф"	307
148. Асалінскія гербу "Тапор"	309
149. Асановічы гербу "Амадэй"	313
150. Асіповічы гербу "Ладдзя"	315
151. Аскеркі	317
152. Аскеркі	317
153. Аскеркі гербу "Мурдэліо"	320
154. Аскеркі гербу "Мурдэліо"	325
155. Аскеркі гербу "Мурдэліо"	326
156. Аскеркі гербу "Мурдэліо"	328
157. Асмалоўскія	335
158. Асмалоўскія гербу "Бонча"	336
159. Асмалоўскія	338

160. Асмольскія гербу "Бонча"	339
161. Асоўскія гербу "Грыф"	341
162. Асоўскія гербу "Даленга"	344
163. Астаноўкі гербу "Астоя"	346
164. Астахновічы гербу "Агоньчык"	348
165. Асташкевічы гербу "Ляліва"	350
166. Асташэвічы гербу "Астоя"	351
167. Астроўскія	354
168. Астроўскія гербу "Корчак"	355
169. Астроўскія гербу "Корчак"	356
170. Астроўскія гербу "Ляліва"	359
171. Логвін-Астроўскія гербу "Ляліва"	360
172. Астроўскія гербу "Нячужа"	363
173. Астроўскія гербу "Нячужа"	365
174. Куневічы-Астроўскія гербу "Порай"	366
175. Прасаловічы-Астроўскія гербу "Равіч"	368
176. Астроўскія гербу "Слепаворан"	376
177. Астроўскія гербу "Тупая падкова"	378
178. Астроўскія гербу "Тупая падкова"	379
179. Астылоўскія гербу "Астоя"	382
180. Асяеўскія гербу "Астоя"	384
181. Асяцімскія гербу "Любіч"	386
182. Асяцімскія гербу "Любіч"	387
183. Аўлачыцкія гербу "Сухекамнаты"	389
184. Аўсянныя гербу "Астоя"	391
185. Аўсянныя гербу "Астоя"	392
186. Аўсянныя гербу "Равіч"	394
187. Ахатніцкія гербу "Багорыя"	396
188. Ахатніцкія гербу "Астоя"	399
189. Ахрымовічы гербу "Багорыя"	402
190. Ачапоўскія гербу "Астоя"	405
191. Ачапоўскія гербу "Астоя"	406
192. Ачапоўскія гербу "Божая воля"	408
Імяны паказальнік (С.Рыбчонак, У.Свяжынскі)	410
Геаграфічны паказальнік (С.Рыбчонак, У.Свяжынскі)	455
Алфавітны спіс гербаў (С.Рыбчонак)	486